www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

BIH	2.40 KM
Македонија	75.00 ДЕН
Slovenija	500.00 SIT (2.09 EUR)
Sverige	28.00 SEK
USA	3.50 USD
Hrvatska	12.00 KN
Црна Гора	1.20 EUR

ISSN 0032-339-x

02876

9 770032 339010

PRINTED IN SERBIA

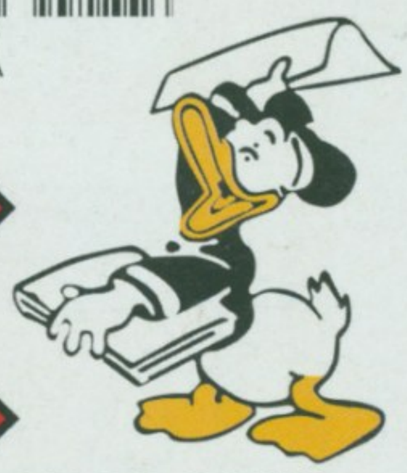

23. 3. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2876

ГДЕ ЈЕ ГРОБ АЛЕКСАНДРА МАКЕДОНСКОГ?

ВИТЕЗОВИ РОГАТОГ РЕДА

МОЈ КУЋНИ ДИНОСАУРУС

ЉУДИ СУ ХИМЕРЕ

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

••• **легендарна** америчка рок група „The Ramones" током каријере која је трајала нешто више од 22 године, одсвирала је тачно 2263 концерта. Кад још нису имали довољно својих песама, „Рамонси" су често два пута током концерата свирали читав репертоар, јер су „први круг" завршавали већ после двадесетак минута ■

••• **чувени** јапански редитељ Такаши Мике током 2002. године снимио је чак осам играних филмова! Иначе, Мике је врло плодотворан редитељ, и од 1991. године режирао је више од седамдесет филмова ■

••• **World** Food Program (Светски програм за храну) највећа је агенција Уједињених нација с десет хиљада запослених и исто толико спољних сарадника. Располажу с 30 бродова, 60 авиона и пет хиљада камиона. Током 2005. године расподелили су угроженима и гладнима 4,2 милиона тона хране. Рачуна се да су нахранили 97 милиона људи ■

••• **за сваку** секунду цртаног филма мора да се нацрта дванаест сличица. У дугометражном цртаном филму има приближно 65 хиљада сличица ■

••• **Виктор** Иго (1802--1885), француски књижевник, писао је врло дугачке реченице. У роману „Јадници" једна његова реченица протеже се на неколико страница књиге и има 823 речи и 93 зареза ■

••• **кад мирује,** срце колибрија, сићушне птице, откуца пет стотина пута у току једног минута ■

••• **научници** су утврдили да левом половином носа боље осећамо мирис него десном ■

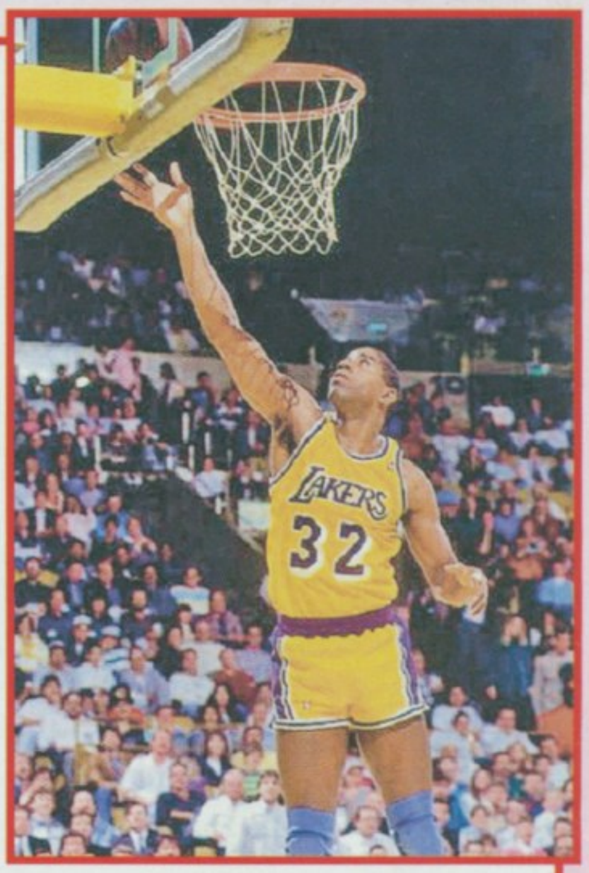

••• **бивши** кошаркаш „Лос Анђелес Лејкерса" Мејик Џонсон једини је „руки" играч (rookie је играч коме је то прва сезона у НБА) у историји НБА који је проглашен за најбољег играча – MVP (Most Valuable Player) – финалне серије. Мејиков уговор с „Лејкерсима" (25 милона долара за 25 сезона), најдужи је уговор који је неки играч икада потписао у историји било ког професионалног спорта ■

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

©2007 by King Features Syndicate, Inc.
World rights reserved.

ЖАНА МЕРКУС ИЛИ ВРЕМЕ ЗАБОРАВА

ПАМТИТЕ МЕ ПО ЉУБАВИ МОЈОЈ!

Полазећи на фронт, пребојата хероина оставила је аманет: „Уколико погинем у борби, сав остатак свог иметка завештавам српском народу." Умрла је природном смрћу, сама и сиромашна. И заборављена. А звали су је и „српска Јованка Орлеанка", „српски Бајрон", „Амазонка Херцеговачког устанка", „женски ускок"...

Какви су то само били усклици одушевљења и готово неверице. Многи су, на срећу, забележени па тако, иако избледели и скрајнути, дотекли до наших дана. А она је, госпођица, била крхка и бледуњава, али пркосна, с ватром у очима. И увек у мушкој херцеговачкој одећи, с црногорском капом на глави. Хроничар борби у Херцеговини, с почетка 1876. године, оставио је овакав траг:

„...У бој је ишла уз барјактара, који је био омиљена мета Турака. Јуришала је без страха на Турке иако су је дочекивали уз заглушујуће псовке. Говорило се, чак, да је Жана након значајне битке код Љубиња проглашена за најхрабријег борца..."

Други сведок драматичних догађања на херцеговачком ратишту пише:

„У једној бици Јохана Меркус се пробила у прве редове. Прекаљени српски борци дивили су се храбрости ове девојке која је желела да својом појавом подстакне устанике на јуначка дела."

Европски репортери извештавају да „у њеном присуству Срби чине чуда од јунаштва". На питање једног од њих да ли је овде да као припадница Црвеног крста помаже рањеницима, одговара одсечно и помало уврећено:

– Не, мени су живи и здрави Срби много дражи од болних и рањених!

Пре тога је Немац Албин Кучбах, не зна се да ли као ратни извештач или шпијун у редовима херцеговачких устаника, приметио њен долазак у логор у залеђу Дубровника и у својим успоменама га овако описао:

„...Око Божића дошла је код Миће Љубибратића, једног од вођа устанка, једна богата дама, презименом Меркус. Издавала се за врло побожну и желела да за Босну и Херцеговину одигра улогу Јованке Орлеанке, стављајући устаницима на располагање и велику суму новца."

А земунски лист „Граничар" у броју од 16. јануара 1876. године јавља:

„Ових дана дошла је у Дубровник једна богата госпа холандска, донела је потпору за устанике херцеговачке. Она одлази одавде у табор устаника."

Ко је заправо била Жана Меркус, својевремено слављена као „српска Јованка Орлеанка" и „српски Бајрон"? Одгонетка стиже захваљујући помним истраживањима холандског историчара и антрополога Ренеа Гремоа који је о њој написао монографију „Фатална ратна муза", али и помоћи новинара и публицисте Бранислава Матића.

Париз, ах, Париз!

Леп догађај збио се октобра 1839. године у дворцу генералног гувернера холандске колоније Источна Индија на острву Јава, данас Индонезија. Родила се Жана Меркус (Jeanne Merkus). Пет година доцније, после смрти оца, породица се враћа у Холандију, а четири лета касније умире јој и мајка, „пребогата Вилхелмина Крансен". О девојчици и њеној браћи и сестрама бригу преузима стриц Шарл Гијом Меркус, свештеник протестантске (валонске) цркве. И то ће можда пресудно усмерити њен живот и судбину.

У кући стрица заволела је Бога и смисао живота видела у тежњи ка Њему. Већ тада јој је узор постала Јованка Орлеанка, толики да је одлучила да се ни сама не удаје. Кад је постала пунолетна, добија право на располагање огромним наследством, купује имање код Арнема, далеко од такозваног грађанског живота, ба-

ви се јахањем, чита, помаже сиромашнима.

Крајем шездесетих година, међутим, распродаје имовину и креће на пут. Прво је то Немачка, па Италија, а у Паризу је затиче француско-пруски рат. У Граду светлости „преживљава страшну пруску опсаду", добровољно ради у амбуланти Црвеног крста, помаже рањеницима, држи се „храбро, као стари искусни војник". У главном граду Француске је и у време успостављања Париске комуне, али 1871. године, сасвим исцрпљена, по савету лекара, опет креће према југу и стиже у ослобођену и уједињену Италију.

Две године доцније ето је у Светој земљи, тада под турском влашћу, где намерава да подигне дворац у ком ће, по њеном дубоком веровању, бити дочекан Син Божији по његовом Другом доласку. Земљу је купила код капије за Јафу, недалеко од зидина старог Јерусалима, и то преко посредника пошто тада странци нису могли да имају некретнине у Турској царевини. Једном француском архитекти исплаћује огромне паре за градњу дворца и враћа се у Европу.

У лето 1875. године потресају је, али због борбе против Турака и охрабрују, вести о устанку у Херцеговини. Почетком наредне године већ је на бојишту, у првим борбеним редовима. У предаху војевања од војводе Миће Љубибратића захтева да се под хитно набаве топови и за то одваја гомилу новца. Топови никад нису стигли...

Слава теби, јуначице!

Неколико месеци касније, приликом уобичајеног преласка аустријске границе између Херцеговине и Далмације, Жана Меркус је „на превару ухапшена с групом устаника". С њом је био и војвода Љубибратић. На дугом путу, како је утврдио Рене Гремо, ухапшенике овацијама дочекују масе народа у местима од Сиња до Сплита, па онда све до Трста, кличући јужнословенској идеји, са све „славјанским тробојкама".

Није сасвим извесно како се Жана Меркус докопала слободе, зна се да крајем марта 1876. године стиже у Београд, на савско пристаниште, поново у мушкој херцеговачкој одећи с црногорском капом на глави. Лист „Шумадија" извештава да је „позната Холандескиња Г-ца Меркус, која је онако штедро притрчала у помоћ нашој борбеној браћи у Херцеговини, приспела у Београд и лежи болна". Разбарушени и често одушевљењу склони Ђура Јакшић објављује песму „Добродошлица Јованци Меркусовој": *„...Девојко дична / Јованко наша, не орлеанска... / Имена твога повести наше / Славу ће носит најсјајнији лист. / А рода једноī ослобођеноīа / Благородности чућеш усклике: / Слава ти! Слава! Бајроне наш!"*

Био је то дотад ретко виђан призор на београдским улицама. После опоравка, за Васкрс 1876. године, велика поворка с бакљадама у којој је било око шест хиљада људи кренула је од данашњег „Лондона" и стигла испред хотела „Старо здање" (преко пута Саборне цркве), где је одсела и где се опорављала Јованка Маркушова, како су је звали Херцеговци. Ређају се говори и говорници. Професор филозофије на Великој школи Милан Кујунџић Абердар узвикује: „Слава теби, јуначице!" Захваљујући с балкона „Старог здања", Жана каже:

„...Изјављујем вам живу радост коју осећам према ратничком духу и расположењу српског народа и надам се да ћу врло брзо имати част да са вама заједно војујем за ослобођење народа који стење под стегом поробљивача..."

И имала је, можда, брже него што је њено крхко здравље могло да поднесе. Србија и Црна Гора 30. јуна исте године улазе у рат за коначно ослобођење од Турака. Наредног дана Жана Меркус јавила се као добровољац, пошто је претходно Србији за ратне циљеве поклонила 2000 динара. Поређења ради, највећи прилог после њеног дала су браћа Крсмановић – 1000, а руски генерал Черњајев целих 60 динара.

Сећајући се свог дечаштва из тих дана, Слободан Јовановић, потоњи правник и историчар, записаће:

„...Прочула се као Амазонка Херцеговачког устанка. Београд је лудовао за тим женским ускоком..."

У клопци тајних служби

Почетком јула 1876. године Жана Меркус већ је на ратишту, на Дрини. Пре тога оставила је аманет: „Уколико у борбама погинем, сав остатак свог иметка завештавам српском народу." А лист „Застава" не пропушта да забележи њено војевање:

„У оделу црногорском, мушком, плаве чакшире и зелена долама, јахала је коња усправна и одлучна... Прикључена је добровољачкој бригади..."

Воде се жестоке борбе око Бијељине којима командује неодлучни генерал Ранко Алимпић, мајстор тактике „крени-стани-врати се". И, по неким изворима, долази до честих и жестоких свађа између њих двоје, она још у залудној нади да ће најзад стићи топови које је платила још у Херцеговини и којима би могло да буде надјачано „Крупово" оружје, каквим су били опремљени Турци.

И онда је стигао телеграм – наредба с

важног места. Жана Меркус мора да напусти Дрински фронт и врати се у Београд. Наводно, постојале су дојаве неког дипломатског представника у Цариграду министру иностраних дела да је „фрајла Меркус... просто један шпијун Чивутин аустријски".

Намах, као да никад није ни постојала нити било шта урадила за Србију и српски народ, по свој прилици жртва игре тајних и других служби, Јованка Маркушова је заборављена, тек што је и буквално протерана преко границе. После извесног времена поново одлази у Свету земљу, где сазнаје да је због учешћа у борби на страни „хришћанских побуњеника" изградња њене задужбине заустављена. Опет посеже за новцем, храм расте, али јој Турци не заборављају учешће у биткама против њих. Чак је зову „лудом женом која је против турске империје ратовала на Балкану".

Испод мостова на Сени

Немоћна и већ сасвим осиромашена, враћа се у Европу. У Србији је одавно више нико, не бар јавно, не помиње. Један јунак је потрошен. Неки подаци указују да је у ритама стигла у Париз 1895. године, чак и да је неко време живела као клошар под мостовима на Сени.

Рене Гремо успео је да утврди да је Жана Меркус, потом, завршила у једној месној болници где су сазнали о коме је реч и одмах обавестили холандско дипломатско представништво. И уместо да је богати брат смести у свој дом у Утрехту и омогући јој одговарајућу негу, шаље је у једну добротворну установу у околини. Умрла је почетком фебруара 1897. године.

О њеном гробу нико није бринуо. Све док тридесетих година 20. века генерални конзул Краљевине Југославије у Ротердаму Сибе Миличић, иначе песник и сликар, није успео да код градских власти издејствује да се гроб обнови и редовно одржава. Тако је и данас. Као што се у Србији данас мало или, најчешће, нимало зна о Жани Меркус, тако се не зна ни ко плаћа одржавање и чување њеног гробног места. Зна се само да на гробу стоји ознака да не сме да буде срушен и да мора редовно да буде одржаван. И то је, после свега, нешто ■

Припремио
Петар Милатовић

КО ЧИТА ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК ТАЈ И ЗНА

НА ТРАГУ ФАРАОНА

Цивилизација Старог Египта трајала је више од три хиљаде година. Ових неколико питања само су као зрнца песка настала током њене пребогате историје

1) Стари Египат је цивилизација која се појавила пре око:

а) 6300 година
б) 5300 година
в) 4300 година

2) Приближно од око 2040. године пре наше ере, током више векова, престоница Старог Египта била је у горњем делу тока Нила у:

а) Мемфису
б) Теби
в) Луксору

Река живота – Нил. Стари Египћани живели су у уском појасу земље уз Нил који су поплаве чиниле плодним.

3) Како се зове прастари камен који је помогао Шамполиону да одгонетне текстове написане хијероглифима?

а) Бен-бен камен
б) Обелиск са острва Ел Задалек
в) Камен из Розете

4) Које године је Хауард Картер открио гробницу Тутанкамона?

а) 1890.
б) 1904.
в) 1922.

Жан-Франсоа Шамполион

5) Плодоносни појас земље који се протеже дуж реке Нил познат је под именом кемет. Шта је овај израз тачно значио?

а) Црна земља
б) Црвена земља
в) Жута земља

6) Како се зове место у Старом Египту с храмовима који су исклесани у камену планине током владавине Рамзеса II?

а) Карнак
б) Луксор
в) Абу Симбел

7) Колико је, отприлике, камених блокова употребљено за изградњу Велике пирамиде у Гизи?

а) 1.200.000
б) 2.400.000
в) 4.100.000

8) Како се зове староегипатски бог са човечијим телом и главом сокола?

а) Хорус
б) Изида
в) Атум

9) У староегипатском календару дан је трајао 24 часа, а година 12 месеци. Колико је трајала седмица?

а) 5 дана
б) 7 дана
в) 10 дана

Г. В.

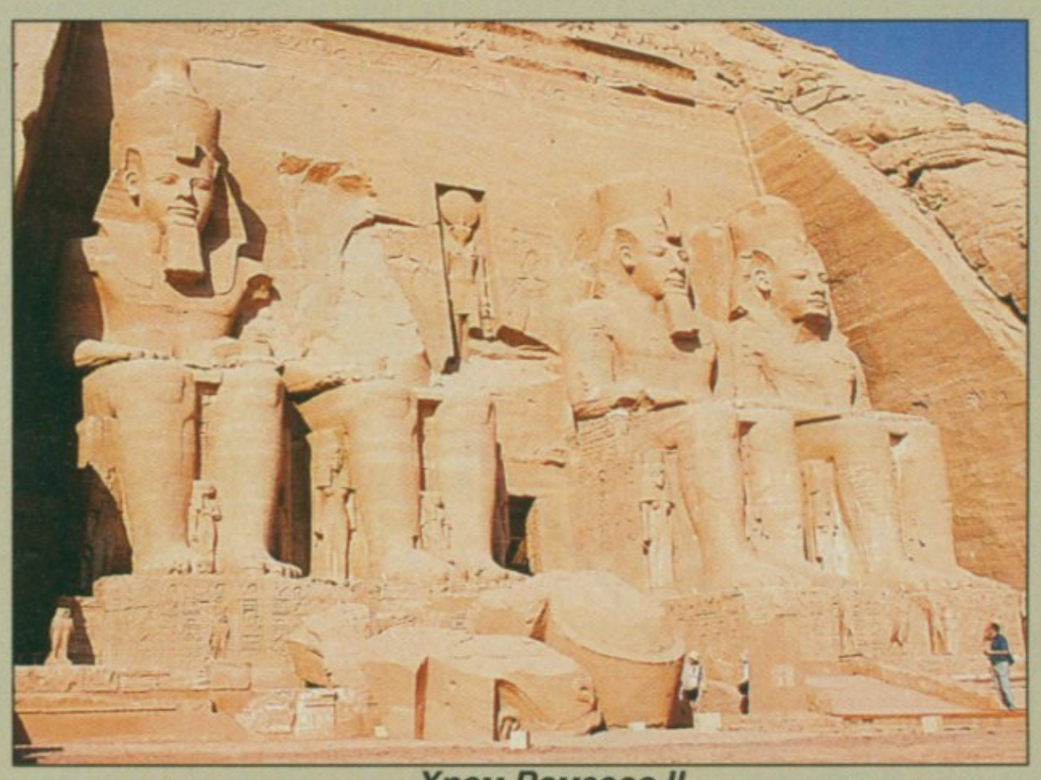

Храм Рамзеса II

РЕШЕЊЕ:

16, 2б, 3в, 4а, 5а, 6в, 7б, 8а, 9в.

ГЕНЕТИКА СТВОРИЛА МИТОЛОГИЈУ

ЉУДИ (СУ) ХИМЕРЕ И МОЗАИЦИ

Шта то беше химера? То је оно опасно чудовиште из грчке митологије које бљује ватру, има главу лава, тело као коза и змијски реп. Било је страх и трепет у Ликији док га, по предању, није убио грчки јунак Белерофон уз помоћ богиње Атине и свог крилатог коња Пегаза. Реч химера данас се користи у преносном значењу да нагласи како је нека замисао сасвим неостварљива.

На месту злочина истражитељи проналазе трагове крви која не припада жртви. Осумњиченом лицу узима се ДНК из ћелије коже ради упоређења. Доноси се одлука да се окривљени пусти пошто се узорци ДНК не слажу. Онда се неко сетио да се можда ради о „химери”...

„Химера из Ареца”, бронза 5. век п.н.е

Али, у генетици појам химера има суштински исти смисао као у митологији. Каже се да је нека особа химера ако су њене ћелије начињене од ћелија различитих личности. То, у ствари, значи да ћелије химере немају исту, већ различиту ДНК. Како је то могуће кад нас наука о наслеђу учи да је свака особа јединствена и да се та јединственост огледа и у томе што се у свакој ћелији нашег тела налази иста, само наша ДНК?

Несуђени близанци

Није редак случај да се у материци, уместо једне, нађу две јајне ћелије. Ако сваку јајну ћелију оплоде два различита сперматозоида родиће се двојајчани или братски близанци. За разлику од једнојајчаних близанаца, они немају ништа више сличности од браће и сестара који нису близанци. Међутим, некада се догоди да се непосредно после оплодње ова јаја, то јест зиготи, споје (зигот је оплођена јајна ћелија). Тада зиготи не могу да се развијају одвојено и уместо близанаца родиће се само једна беба. Пошто сваки зигот са собом носи јединствену ДНК, ћелије овакве бебе имаће две различите ДНК. Оваква беба постаће химера.

седам

Keystone

Дејвид Боуви са супругом Иман. Химера и мозаик?

Већина химера одрасте и изгледа исто као и сви други људи. Тешко је препознати која особа је химера. Некада то могу да назначе пеге на кожи или донекле различита боја очију. Ипак, и ове промене једва су приметне.

На први поглед то изгледа чудно. Зар не би спајање две различите особе требало да буде много израженије, страшније – да се добију две главе, четири руке и слично? На сву срећу, овакве грозоте се не догађају зато што се спајање два јајета одиграва врло рано, док ћелије још нису почеле да се деле и изграђују делове тела. Тада оне не знају да сусед има другачији скуп хромозома и раде заједно као да су настале из истог зигота.

Генетски мозаик

Химере нису једине особе које у свом телу носе другачије скупове ДНК. Људи „мозаици" такође имају ДНК која није сасвим иста у свим ћелијама. Али, за разлику од химере, човек мозаик потиче из ДНК скупа који је исти у свакој ћелији нашег тела. Кад би се на почетку развоја испитала било која ћелија мозаика, ДНК би свуда била иста. Ипак, у неком тренутку живота, у појединим ћелијама мозаика ДНК доживљава промену. Постаје нешто другачија од оне у суседним ћелијама. У ствари, ова појава веома је честа, па су готово сви људи мозаици.

Наше тело чине милијарде ћелија. Већина садржи потпуно исти скуп примерака ДНК. Међутим, током развоја и живота, ДНК у нашим ћелијама изложена је непрестаним утицајима који су у стању да је оштете, промене. Сунчеви зраци који нам прже кожу, хемикалије и састојци у храни коју једемо, слободни радикали који се ослобађају приликом скоро сваког процеса у организму, најчешћи су узрочници. Грешке се јављају и приликом умножавања, копирања ДНК, кад промена у грађи гена доводи до мутације. Већина мутација је штетна или бескорисна, али постоје и оне које су корисне јер играју главну улогу у еволуцији неке врсте. Углавном су ове промене привремене пошто наш организам има заштитне механизме, молекуле који могу да „оправе" оштећену ДНК. Обично само неколико ћелија у телу доживи трајну промену ДНК и ове мутације нису претерано опасне, сем ако не утичу на убрзани раст и размножавање ћелија кад могу да изазову рак.

Промене које се догађају услед утицаја околине углавном су мале и ограничене на мањи број ћелија. Међутим, могуће је да мозаик, баш као и химера, има чак половину ћелија са другачијом ДНК. Како?

Ако се ДНК у ћелији промени рано, на почетку развоја, већа је вероватноћа да ће више ћелија у организму понети мутацију. Подсетимо се: сви настајемо из једне ћелије. Та ћелија се дели, такође и свака од две новонастале ћелије. То се понавља све док се не направи око 100.000 милијарди ћелија. Претпоставимо да се приликом поделе прве ћелије догодила грешка, тако да једна од ћелија има мутирану ДНК. Очигледно је да ће на крају, пошто из те две ћелије настају све остале, половина ћелија имати једну ДНК, а половина другу. Ипак, чак и с таквом мутацијом, наше ћелије, ћелије мозаика, врло су сличне. Лако бисмо установили разлику према ћелијама наше рођене браће или сестара. Насупрот томе, разлика ДНК код химере знатно је већа – приближна је разлици која постоји између нас и најближих рођака.

Измишљена криминална прича из увода текста вероватно је сада јаснија. Да је осумњичени био мозаик (као већина људи), његова кривица била би одмах доказана. Али, пошто је био химера, могао је некажњено да се извуче да је полиција направила грешку и пропустила да узме узорак ДНК и из његове крви ■

Г. Војиновић

ШТА БИ БИЛО... ... ДА ЈЕ БИЛО

МОЈ КУЋНИ ДИНОСАУРУС

Диносауруси су изумрли пре 65 милиона година. Али, шта би било да нису? Палеонтолози нуде неколико занимљивих претпоставки...

Диносауруси су владали Земљом око 135 милиона година, све до доба креде, пре 65 милиона година. У то време живели су и сисари, али су били углавном мале животиње.

Нестанак диносауруса био је од изузетног значаја јер је ослободио пут сисарима да постану најважнији копнени кичмењаци, а следствено томе и људима да се развију у оно што смо ми данас. Али, колико би се разликовао наш свет да су се диносауруси некако извукли и доживели 21. век? Да ли би и даље били бројнији на копну приморавајући људе да се скривају у крошњама дрвећа? Или би их људи довели до ивице истребљења?

Кристи Роџерс, кустос палеонтологије у Музеју науке у Минесоти, и палеонтолог Филип Кири са Универзитета Алберте нуде данас неке занимљиве претпоставке о диносаурусима...

ПРЕТПОСТАВКА	КАКАВ БИ ТАДА БИО ЖИВОТ?
Огромни диносауруси изгазили би шуме	Џиновски диносауруси миленијумима су крстарили нашом планетом. Због њихове бројности, тачније, њихових огромних стопала, спречио би се развој широких шумских појаса.	Многи диносауруси били су трипут већи од данашњих слонова. Ови биљоједи имали су вишеструке стомаке у којима су могли да држе и сваре велике количине биља, посебно папрати и четинара. Месождери тог доба морали би да буду велики да би могли да улове биљоједе. Поред тако много животиња које су јуриле наоколо и газиле све пред собом, шуме нису ни могле да се развију.
Мањи диносауруси постају вегетаријанци, а већи изумиру	Дошло је до развоја цветних биљака које су мале, брзо расту и богате су хранљивим састојцима. Мањи диносауруси хранили би се њима. Велики диносауруси би изумрли, а новоразвијена врста људи живела би на дрвећу.	Велике палме и четинари који споро расту еволуирали би у мања стабла с цветовима. Овакво дрвеће брзо би расло и ширило се. Биљоједи би лако извукли хранљиве састојке из оваквог биља и постали би такође мањи и бржи. Месождери би морали да се прилагоде. Појава нових диносауруса потиснула би све остале животиње, па и сисаре. Они би морали да живе на дрвећу које би им пружало заштиту и богате изворе енергије. Људи би се развили од ових сисара који се веру по дрвећу.
Диносауруси би заменили лавове и тигрове	Велики диносауруси заузели би места данашњих великих мачака. Ловци би их довели на ивицу истребљења. Виђали бисмо ове животиње само у зоолошким вртовима или фото-сафарију.	До краја креде велики биљоједи обезбеђивали би довољно хране за диносаурусе месождере. Тако не би било места за развој великих сисара месождера. То ипак не би спречило главног примата, хомо сапиенса, да развије своју склоност за ловом. Током 65 милиона година већи број диносауруса био би прогањан и истребљен, чак и само због спортског лова.
Диносауруси би заменили краве и овце	Од диносауруса бисмо користили месо, јаја и кожу. Мање врсте држали бисмо као кућне љубимце, док би се неки неминовно развили у штеточине.	Диносауруси би заузели места данашњих коња, оваца, свиња и крава. Користили бисмо њихово месо и јаја за храну, а кожу бисмо штавили и употребљавали је у разне сврхе. Делове њихових тела користили бисмо за најразличитије ствари, од афродизијака до лекова. Мање врсте држали бисмо уместо паса, мачака и птица. Неке врсте преузеле би улогу данашњих лисица и пацова, поставши штеточине и стрвинари.
Разумни диносауруси живели би с људима	Диносауруси би постали разумни и живели би у слози с људима. Можда би нам се еволутивни путеви и укрстили.	Уместо једне преовлађујуће разумне врсте – људи – постојале би две. Тероподи, који су ходали на две ноге, развили би се до тачке кад би по разуму постали равни нама. Њихови домови били би поред наших, куповали би у нашим продавницама и пијуцкали у нашим кафићима. У неким областима владао би расизам међу врстама, али углавном би се сви лепо слагали.
Диносауруси би преживели масовно истребљење	Диносауруси су се смањили, развила су им се крила и перје, и данас постоје као птице.	Како су диносауруси имали користи од високоенергетске хране коју им је давао новоразвијени биљни свет, тако су постајали мањи и истовремено топлокрвни. Ипак им је недостајало довољно телесне масе за одржавање топлоте, па се временом развило перје које је задржавало топле слојеве ваздуха тик уз кожу. Летење се развило као секундарно својство.

⬇ ШТА КАЖУ СТРУЧЊАЦИ?	⬇ ЗА И ПРОТИВ	⬇ ИЗГЛЕДИ?
Данашњи слонови праве џумбус с растињем, али палеонтолози не верују да би диносауруси у потпуности спречили развој шума. „Иако су диносауруси у највећем броју били огромни, било је и мањих примерака”, кажу научници. „А да су диносауруси преживели истребљење, онда би исто било и с прашумама.”	+ Бројни џиновски диносауруси свакако су уништавали шуме које су се развијале. – Диносауруси и прашуме ипак су живели у сагласју.	3/10
Овакво дрвеће и цвеће свакако је постојало у време диносауруса који су били прилагођени да се тиме хране. „Хадросауруси и сератопсиани имали су боље развијене вилице и зубе за жвакање биљака него један савремени сисар”, кажу научници. Фосилни остаци указују на то да су наши мањи преци који су се верали по дрвећу живели у доба креде. „Врло је вероватно да бисмо остали на дрвећу како бисмо избегли сукобе.”	+ Људски вид и очи које су смештене напред на глави погодују за живот на дрвећу. – Диносауруси су продирали у сва окружења, па за људе нигде не би било сигурног склоништа, чак ни на дрвећу.	4/10
За 12.000 година од последњег леденог доба хомо сапиенс раширио се по простору данашње Северне и Јужне Америке. Последица тога било је изумирање најмање 71 животињске врсте. Да су диносауруси морали да се сукобљавају с нашим прецима, вероватно би доживели исту судбину. „Сужавање животног простора и прекомерни лов прилично утичу на велике мачке. Њима треба пространство и велики чопори да би опстали.” 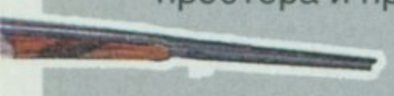	+ Да нема великих мачака, људи би сигурно ловили диносаурусе. + Као главни примати, људи би били способни да неке диносаурусе истребе и покушају да спасу оне који преостану.	9/10 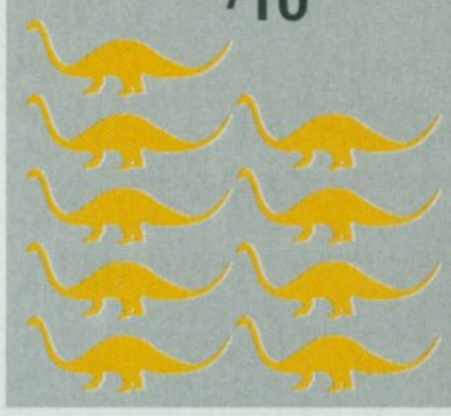
Стручњаци верују да би хадросаури и сератопсиани постали оно што су данас стока и коњи. Научници претпостављају да би просауроподи и мали тероподи постали стрвинари. Мање је вероватно да би диносауруси били погодни за кућне љубимце. Они с довољно памети да буду занимљиви, величине мозга упоредиве с данашњим сисарима и птицама, били би сигурно исувише насилни.	+ Неки од првих диносауруса имали су стрвинарски начин исхране. + Титаносауруси су имали велика легла јаја, што би их чинило погодним за узгајање. – Величина мозга многих диносауруса показује да су били сувише насилни, или сувише глупи, да би били кућни љубимци.	9/10
Хиљаде укрштених отисака стопала теропода који потичу из доба креде нађено је у вајоминшком Ред Галчу. Ови трагови указују на социјално понашање диносауруса, што наговештава интелигенцију. „Величина мозга диносауруса се повећавала, и пуно је наговештаја да би се тако и наставило да њихов свет није нестао”, мисле неки научници.	+ Мањи месождери ловили су биљоједе у групама, што указује на интелигенцију. + Отисци стопала указују на социјално понашање теропода. – До краја доба креде већина диносауруса била је у еволутивном застоју.	5/10
Влакна и перје остали су сачувани на остацима диносауруса. Све је више доказа да су диносауруси били топлокрвни и да се перје развило због одржавања телесне топлоте. Претпоставку да је перје настало пре свега због топлотне изолације, а тек потом постало дугачко и круто, за показивање, подржавају многи научници. Додатна последица је аеродинамичност коју је перје давало животињама. Природни одабир је довео до тога да неке од њих почну и да лете.	+ Откривено је шест фамилија нелетећих теропода који имају перје. + Све је више доказа да су диносауруси били топлокрвне животиње. – Ноге емуа имају љуспице на дну, паперје у средини и перје на врху.	10/10

Н. В.

БАКСУЗНИ ЛОПОВИ

КАД ГОД СЕ ТУЂЕГ ЈА МАШИМ, ЈА ПРОМАШИМ!

Људи који су изабрали да себе и своје породице издржавају крађама и пљачкама немају право на грешку: погрешан корак, мала заборавност, непромишљен поступак и – ето их иза решетака

Тридесетчетворогодишњи Американац Роберт Виљареал осуђен је 2003. на 50 година робије. Разлог? Препродавао је кокаин уз једну мало отежавајућу околност – три пута продао је дрогу једном истом полицајцу који је на задатку носио цивилно одело. Препродавац је на суду објаснио да полицајца није препознао. Место злочина није ни Њујорк ни Лос Анђелес где нико никог не познаје већ градић Њу Бронфелдс у Тексасу с једва 36.000 становника.

Уточиште се препало

Бекство са лица места није увек најпаметније решење, тако је бар испало у случају једног провалника у Блумфентејну у Јужној Африци 2005. године. Када га је, усред пљачке, изненадила полиција, несрећник се дао у бег, чувари реда и закона за њим. После јурњаве која је потрајала, лопов је, мислећи да је нашао безбедно привремено уточиште, улетео у један кавез у зоолошком врту. А у кавезу се налазио крволочни бенгалски тигар који се од изненадног упада непознатог створа уплашио и у самоодбрани се на њега бацио. Тигар није био гладан, тек што је завршио ручак, па је уљеза само убио ни не помишљајући да га поједе што жртви и није била нека утеха.

Он и патрола

Красти у цркви очигледно доноси несрећу, нарочито када се стекну и друге незгодне околности. То је на својој кожи искусио радник кога су затекли, и одмах ухапсили, док је 2004. године обијао кутију с добровољним прилозима верника у једној цркви у италијанском граду Кремони. Он није знао да се у то исто време и у истој цркви налази полицијска патрола која врши увиђај на месту одакле је који дан раније украдена вредна уметничка слика.

Опљачкани пљачкаш

Опљачкао је жену на излазу из коцкарнице. Подухват је протекао глатко, госпођа је побегла као без главе. Али, лопов није предвидео да ће и сам завршити као нечија жртва – неколико минута касније, док је бројао украдени новац, напао га је неки његов непознати колега, отео му плен и још га је, у тучи до које је дошло, и изубијао. И шта је опљачкани пљачкаш могао него да оде да му извидају ране у Градској бол-

НАЈВИША ТЕХНОЛОГИЈА

Непознавање модерних уређаја може скупо да кошта. То је искусио 2003. четрдесетогодишњи човек из Висконсина у Сједињеним Америчким Државама који је, онако у шетњи, с једног прозора украо чудан уређај. Он се понадао да ће уз помоћ тог сасвим необичног предмета моћи да слуша музику, али, пре него што је стигао кући да га испроба, ушли су му у траг и ухапсили га. Како то? Па, чудна ствар била је GPS, уређај за сателитско одређивање положаја, имао је радио-одашиљач и припадао човеку задуженом за кућна хапшења ■

КРУПНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ

Један провалник из града Осаке у Јапану лако се 2006. године увукао у кућу чија су врата била само притворена. Пред њим се налазио лак задатак да покраде ствари од вредности и извуче се напоље као што је и ушао. Али, зла срећа довела га је у погрешну кућу у погрешно време јер је у њој у том часу тренирало најмање двадесет сумо рвача. Они су га чули, нежно га дограбили и задржали до доласка надлежних ■

ници у Бреши, италијанском граду где се 2003. године незгода догодила. У хитној помоћи дочекало га је веома непријатно изненађење: ту су превијали ране његовој жртви, госпођи коју је приликом отимања новца прилично повредио. Госпођа га је, наравно, препознала и – лисице су шкљоцнуле!

Оставио оригинал

Неко на месту злочина оставља отиске прстију, некоме се омакне и сам прст. Догодило се 2006. године у Хамбургу у Немачкој једном провалнику чија је струка била харање богатих станова. Само што је успешно извео крађу, наишли су полицајци и лопов је побегао. Не би га, вероватно, никада ни ухватили да му се у журби прстен није закачио за шипку металне ограде. А с прстеном остао је и добар део домалог прста на коме га је носио. И, вештаци полицијске судске лабораторије зачас су га идентификовали с обзиром да је увелико имао „картон" у њиховој рачунарској банци података. Са отисцима прстију, наравно.

Лични подаци

Што се остављања трагова тиче, нико не може да надмаши двадесеттрогодишњег Алехандра

ИЗГОРЕ МУ КЕСА!

Постоји и баксуз који је храбро извршио пљачку без проливања крви, а онда изгубио плен и завршио иза решетака. Догодило се 2005. године у јапанском граду Кавагосу, северно од Токија. Седамдесетогодишњи разбојник упао је у пошту и принудио службенике да му сместа предају сву готовину и они су је утрпали у кесу од хартије. Део опљачканих пара чинио је и метални новац од 100 и 500 јена, све заједно око десет килограма тежине. Приликом бекства кеса није издржала и метални новац почео је да испада по улици. Полицајцима није било тешко да пронађу пљачкаша, само су следили новчани траг ■

ПРЕКО ГРАДСКИХ КРОВОВА

Бекство провалника из италијанског града Авелина било би достојно и самог Арсена Лупена да му се није догодио пех. Пошто је 2006. године опљачкао један стан, лопов се дао у трк без даха преко градских кровова, а није оклевао ни да скаче с висине од десет метара. И, баш када је изгледало да је онима који су га гонили заметнуту траг, нашао се лицем на земљи и с лисицама на рукама. Два полицајца која су га савладала била су рагбисти из локалног клуба ■

Мартинеса из Лас Вегаса. Он је 2005. године опљачкао пицерију у коју је, пре тога, ушао правећи се да тражи посао. И попунио је, пре пљачке, образац за пријем на рад написавши своје право име, презиме и адресу.

Због техничке разлике

Треба заиста бити љубитељ високог ризика да би се уопште и покушала крађа у свлачионици док на фудбалском игралишту одмеравају снаге екипе полицајаца и службеника суда. Лопов из Терама у Италији ипак се усудио 2001. године. И није добро прошао јер га је потерао изузетан малер: утакмица је завршена много пре времена због „очигледне техничке разлике”, како је образложено: тим полиције водио је резултатом 10:0 и даље мучење није имало смисла. Играчи су се повукли у свлачионицу и лопова затекли на делу.

Ништа драже од мобилног

Само што је пуштен из затвора у околини Милана 2006. године, а на путу кући, није одолео, прискочио је једној старијој пролазници и, претећи ножем, узео јој новчаник у коме је нашао петнаест евра. Вероватно бесан због бедног плена истом техником напао је следећу жену и докопао се њене имовине од свега пет евра. Између две пљачке приметио је да му нема мобилног телефончића тако драгог срцу његовом и смислио је како да га нађе: из јавне говорнице окренуо је свој, то јест његов, број. С друге стране одговорио је полицајац који га је нашао. Крај: поново у затвору!

Заиста се догодило

Личи на виц оно што се 2005. године омакло двојици пробисвета са Флориде у Сједињеним Америчким Државама где се сви преступи, поготово над личном својином, строго кажњавају. Њих двојица украли су аутомобил власнику бензинске пумпе и, за мање од једног сата, у тим истим колима довезли се на ту исту пумпу да наточе гориво. Радници су их препознали и љубазно су им понудили пиће да би их замајали док је газда телефонирао полицији. „Захваљујући оваквим људима, никада нећемо постати технолошки вишак”, прокоментарисао је хапшење заменик шерифа ■

Бојана Дожић

Свет У БРОЈКАМА

ХАМБУРГЕР ЗВАНИ МЕК

1948.
године Ричард и Морис Мекдоналд основали су први „Мекдоналдсов ресторан” у Сан Бернардину у Калифорнији.

1975.
године отворен је први McDonald's Drive In.

49
центи коштао је „Биг Мек” кад се појавио на јеловнику овог ланца ресторана брзе хране, а 1983. године – „Chicken McNuggets”.

25.000
„Мекдоналдсових” ресторана било је у 115 земаља света 1999. године.

31.000
„Мекдоналдсових” ресторана брзе хране данас постоји у 119 земаља света.

47.000.000
гостију свакога дана једе у „Мекдоналдсовим” ресторанима.

7
одсто укупне производње кромпира у САД троше „Мекдоналдсови” ресторани брзе хране.

1988.
године отворен је први „Мекдоналдсов” ресторан у нашој земљи – у Београду, на тргу Славија.

3.585.554
госта услужио је 1990. године београдски ресторан „Безистан” из „Мекдоналдсовог” ланца.

11.000
прослава организује се годишње у Србији у „Мекдоналдсовим” ресторанима.

150.000
деце учествује сваке године на овим прославама у Србији.

Кроз хуманитарни фонд „Роналд McDonald Добротворна Кућа” упућено је више од 400 милиона долара помоћи деци и најугроженијим становницима планете.

Ресторан „Славија” је светски рекордер за 1989. годину са 2.046.014 гостију.

Годишње се у Србији приређује више од 11.000 рођенданских прослава, са око 150.000 слављеника и њихових другова.

96471

ПОЗОРИШТЕ
БОШКО БУХА
БЕОГРАД

Карте можете резервисати путем телефона 2632 887 или директно на билетарници Позоришта, а морате је купити најкасније један дан пре играња представе!
Радно време билетарнице је сваког дана осим уторка од 10.00 - 14.00 и од 16.00 - 20.00 часова.

Репертоар за Март

	Петак	23.03.	11 час	**ГОЛИ КРАЉ**
★	Субота	24.03.	12 час	**СНЕЖНА КРАЉИЦА**
★	Недеља	25.03.	12 час	**ЦРВЕНКАПА**
	Понедељак	26.03.	11 час	**ТРИ ПРАСЕТА**
	Среда	28.03.	11 і 13	**ВАСИЛИСА ПРЕКРАСНА**
	Четвртак	29.03.	11 час	**ТРИ ПРАСЕТА**
	Петак	30.03.	11 и 13 час	**ЧАРОБЊАК ИЗ ОЗА** ГОСТУЈЕ ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ ПАНЧЕВО
★	Субота	31.03.	12 час	**СНЕЖАНА И 7 ПАТУЉАКА**

Позориште БОШКО БУХА и ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК поклањају три пута по две карте за викенд представе. У фебруару сваког петка од 13.00 - 14.00 часова најбржи читаоци могу се јавити на телефон билетарнице позоришта.

95147

www.buha-theater.com

SMS KLUB

Kreativni centar

Važi za sve mreže:
062, 063, 064, 065

6220

KAKO DA SE UČLANIM?

Pošaljite SMS poruku sledeće sadržine na broj 6220:
PKKC_ime_prezime_datum rođenja_ mesto stanovanja_ulica_broj_e-mail

(znak "_" ,donja crta, znači razmak i ne treba ga kucati u poruci, vidi sliku!)

To:62201
PKKC Milena Popovic 02101975 Beograd PopLukina 24/3 milena@abc.net
options Send close

Kao član Kluba imate mogućnost da učlanite i svoje dete, slanjem poruke sledeće sadržine na 6220:
DKKC_ime_prezime_datum rođenja deteta

(znak "_" ,donja crta, znači razmak i ne treba ga kucati u poruci, vidi sliku!)

To:62201
DKKC Aleksa Popovic 25041998
options Send close

Ako poželite da se odjavite iz Kluba, ukucajte poruku: **OKKC** i pošaljite na 6220

ŠTA DOBIJAM?

- SMS poruku o novim izdanjima *Kreativnog centra* svakog meseca
- redovan popust od 20% za narudžbine putem SMS-a; detaljno uputstvo možete naći na www.kreativnicentar.co.yu
- **superpopust** od 40% za pojedine naslove tokom posebnih SMS prodajnih akcija
- mogućnost da budete jedan od 10 srećnih dobitnika knjige; izvlačenje dobitnika svakog meseca; izveštaj o dobitnicima na sajtu www.kreativnicentar.co.yu
- mogućnost da svakog meseca učestvujete u SMS kvizu i budete jedan od 10 srećnih dobitnika knjige, ako tačno odgovorite na kviz-pitanje; izveštaj o dobitnicima na sajtu www.kreativnicentar.co.yu
- mogućnost da se uključite u raznovrsne kreativne SMS akcije koje pripremamo samo za članove SMS Kluba

6220

Cena svake poruke je 20 din. + PDV

OBAVEŠTENJE ZA ČLANOVE
Članarinu nije potrebno obnavljati, ona važi sve dok se ne odjavite

Kreativni centar 2007

Kreativni centar, Gradištanska 8, Beograd
011/ 38 20 464, 38 20 483, 24 40 659
e-mail: info@kreativnicentar.co.yu
www.kreativnicentar.co.yu

Kreativni centar

89936

МА ШТА КАЖЕШ

Илустровала Светлана Кнежевић

ДЕЧАК МИЛИОНЕР

Фрејзер Доерти, седамнаестогодишњи младић из Шкотске, пре четири године почео је да кува џемове према бакином рецепту с намером да их продаје и тако заради џепарац. Наиме, његови родитељи нису имали могућности да му дају новац за играчке или шта друго, јер су сиромашни. Испоставило се да је Фрејзер одличан кувар: џемови су били веома укусни и одлично су се продавали. Дечак је кувао и паковао џем у тегле, а родитељи су исписивали налепнице. Игром судбине, Фрејзеров пекмез окусили су и челници ланца супермаркета „Waitrose". Били су одушевљени, па је Фрејзер недавно потписао милионски уговор који га обавезује да их снабдева својим џемовима. Овој вести највише су се обрадовали Фрејзерови родитељи који последњих неколико година нису могли да кроче у сопствену кухињу јер су шерпе с џемом стално кључале на шпорету, а тегле стајале свуда по кући ■

ИЗМЕЂУ ДВЕ ВАТРЕ

Црна смрт, страшна епидемија куге која је харала у Европи 1347. године и за наредне четири године однела четвртину целокупног становништва, није мимоишла ни житеље здања у Ватикану.
Ипак, **папа Климент I** је преживео.
По наређењу лекара провео је цело лето седећи између две ватре које су стално гореле. Док је негодовао знојећи се окружен несносном врелином, ватра је спречила да му прићу буве које су с глодара преносиле болест ■

РЕБУС

Да ли знате шта поспешује један минерал? Решите ребус и добићете одговор!!!

„ Д

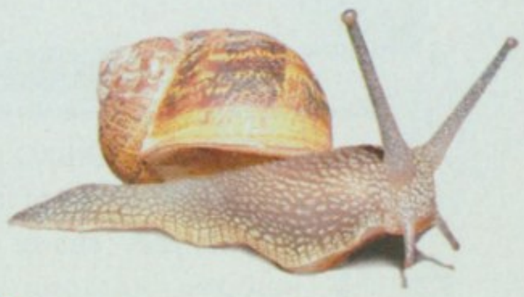

„

Решење на страни 65

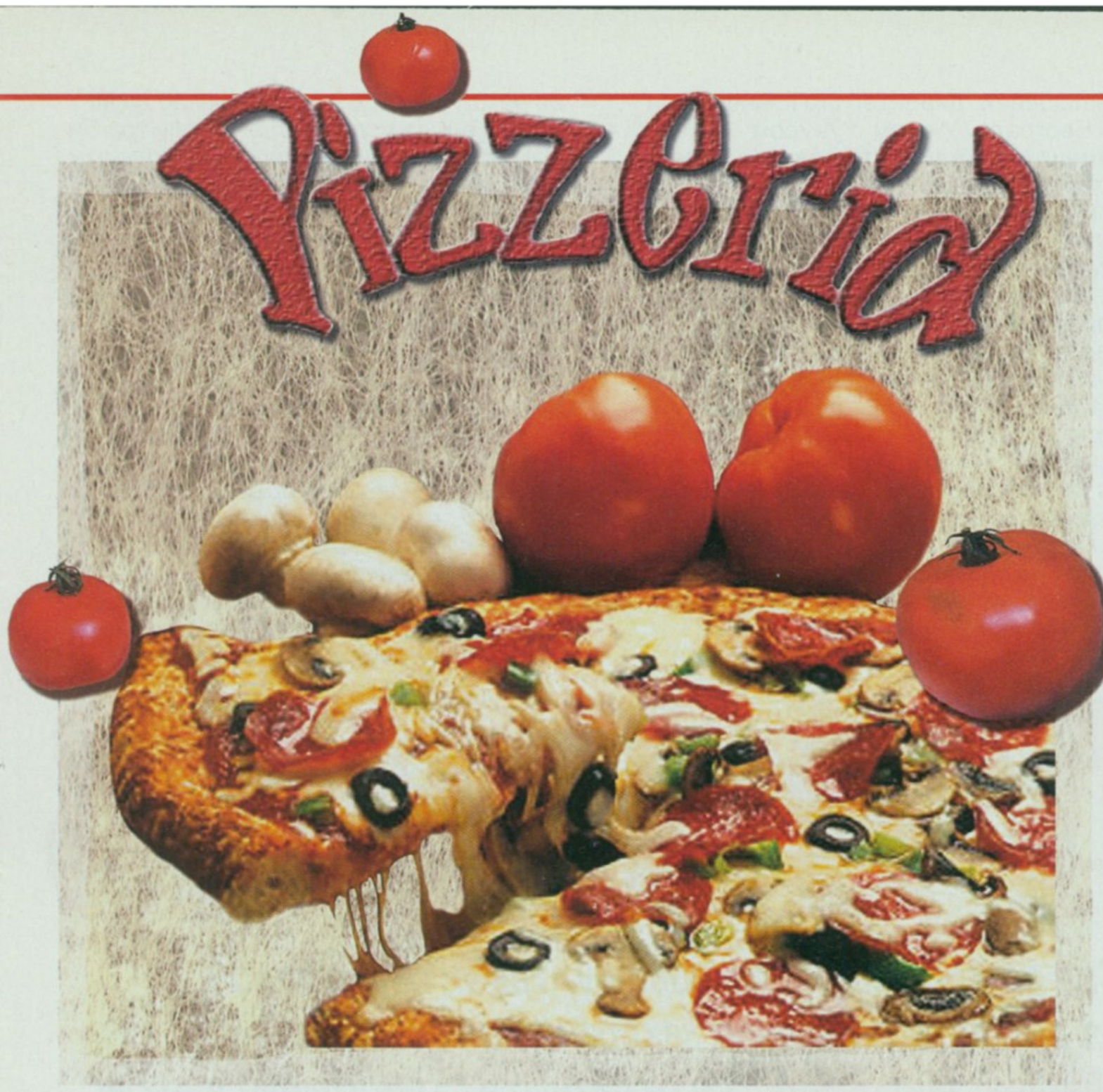

БЕСПЛАТНИ РУЧАК

Један фабрички радник из Пуље у Италији осуђен је на осам месеци затвора јер је током 2000. године три месеца готово свакодневно ручао с пријатељима у једној пицерији, а ниједном није платио рачун. Суд га је осудио на затворску казну будући да није имао новца да плати целокупни износ од четири хиљаде евра, колико је с пријатељима потрошио у ресторану. Испоставило се да је овај сиромашни обожавалац пице нестајао увек кад је требало да плати рачун. А како му је то полазило за руком, ни власник пицерије није умео да објасни. Верује да се маскирао. Његови пријатељи нису осуђени јер је прекршилац изјавио како их је он позивао на ручак! ■

БОЉЕ РАЗУМЕМО НЕЗНАНЦЕ

Истраживање које је недавно спроведено на Универзитету у Чикагу, САД, показује да највише муке у општењу имају особе које се дуго познају. Стари пријатељи, родитељи и деца, брачни другови, као и колеге с посла, према мишљењу професора **Боаза Кејсера,** не успевају баш увек да разумеју једни друге из једноставног разлога што подразумевају да ће блиска особа

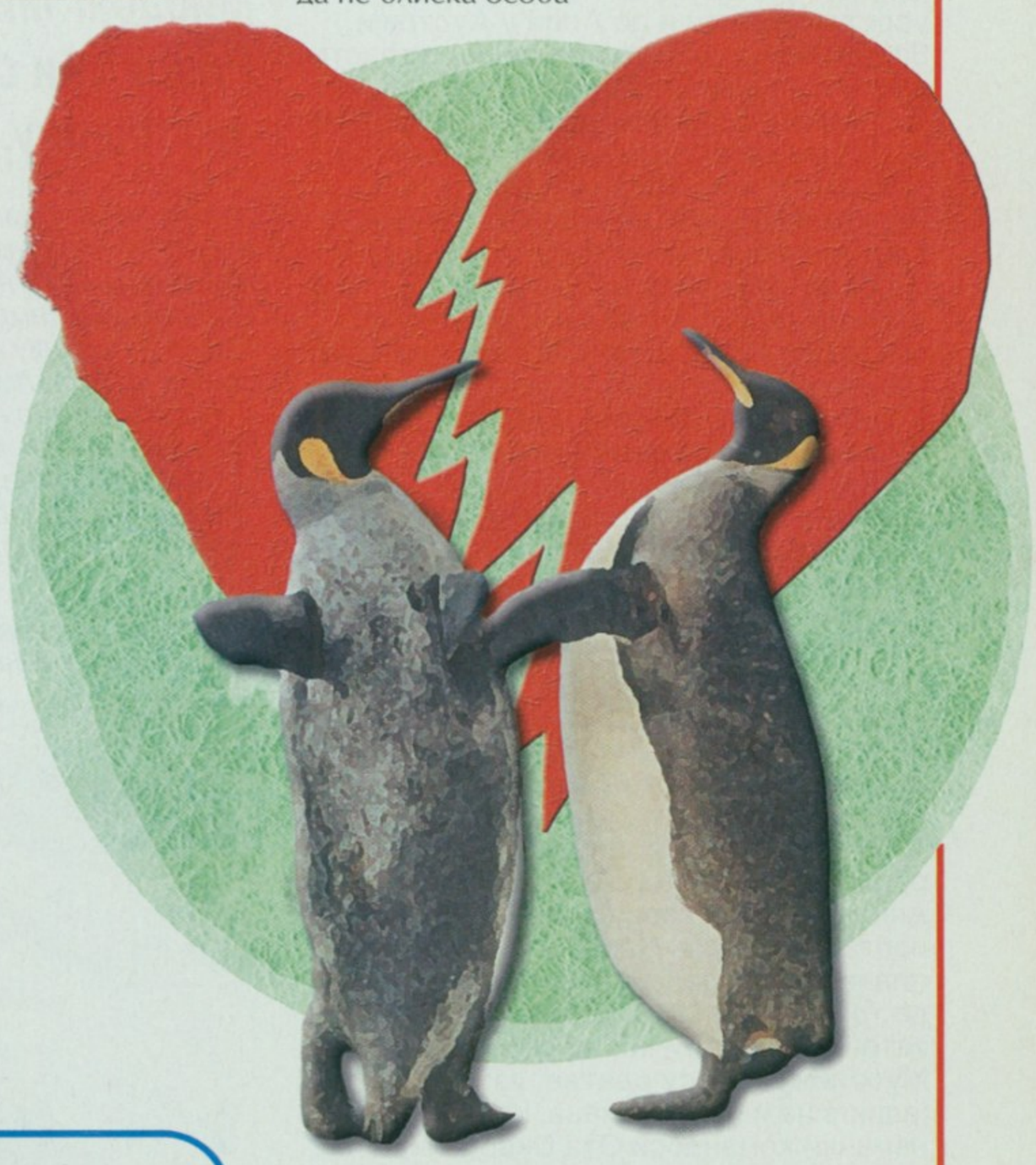

сигурно схватити шта овај други мисли или жели. Тако настају неспоразуми и свађе, а некада се раскидају и дугогодишња пријатељства. Зато често боље разумемо оне људе које уопште не познајемо, јер се трудимо да им кажемо своје мишљење и дамо одређено објашњење у вези с неким догађајем, појавом или нашим осећањем ■

САВЕТ

Римски политичар, мислилац и писац **Сенека Млађи (4. године пре н. е–65. године)** знао је да не може много да утиче на императора Нерона, тачније, на његову застрашујућу суровост и лудост уопште. Ипак, после једног од многобројних погубљења која је наредио, Сенека је у својству саветника храбро рекао римском цару:

– Колико год људи да погубите, никада нећете моћи да погубите сопственог наследника ■

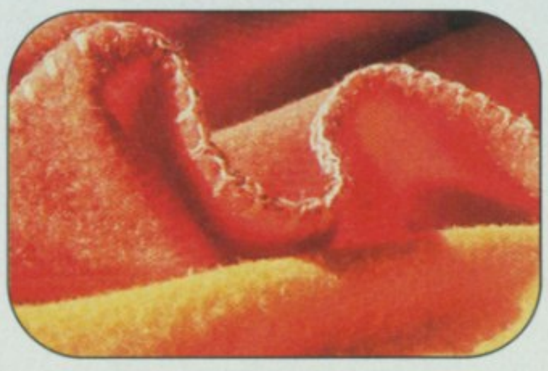

Б=Њ

ГЛАВАЧКЕ НИЗ

Све се догодило у магновењу. Таман кад је хтео да с ледене површине закорачи на тврдо тло, Миодраг Милошевић се оклизнуо и стрмоглавио у амбис. Гледајући смрт како се пред њиховим очима котрља низ падину, неколико жена се обезнанило

Било је то путовање које су многи чланови планинарског друштва „Победа" из Београда с нестрпљењем ишчекивали. Обићи ће Италију, скокнути до Сицилије, а онда, онако успут, свратити и до Алпи у Аустрији. Задовољиће своје планинарске страсти и пропешачити дуговеком историјом која је ударила темеље нашој цивилизацији. За двадесетак дана њих педесетак превалиће неколико хиљада километара и касније, до новог путовања, препричавати и слагати утиске. Јер, „Победа" сваке године за своје чланове, оне који хоће и који то могу, приређује овако нешто. И увек иду тамо где дотад нису.

Јула године за нама – преко Трста, Сијене, Перуђе и Асизија – стигли су до Везува, потом се трајектом пребацили до Сицилије и попели до испод саме Етне (3300 метара). Два дана пре вулкан је почео да ради и планинари су са страхопоштовањем слушали његову грмљавину и хуктање. Осим из главног кратера, дим се дизао у небо и с десетак околних. Величанствена слика којој није сметао ни огољени пејзаж налик на Месечеву површину.

Пут их је даље водио јадранском обалом Италије, горе према Риминију и Анкони. Ту су скренули према копну, да протабанају Гран Сасом, највећом планином тог дела Италије, познатом и по томе што је 1943. године ту био заточен фашистички вођа Бенито Мусолини кога су одатле, уз помоћ једрилица и падобранаца, избавили немачки командоси Ота Скорценија и одвели га у Берлин.

На повратку кроз Аустрију, планинари су одлучили да у Алпима, поред Филаха а према Салцбургу, направе камп и да сутрадан, ко хоће, крену према планини Хохалмшпице, односно на њен 3300 метара високи врх. И ту, на том успону, десила се драма какву памти мало ко од многобројног чланства. Јунак ове узбудљиве приче био је шездесетједногодишњи Миодраг Милошевић, директор ЈКП „Инфостан" из Београда. У свом с укусом намештеном кабинету овако је недавно о томе сведочио:

На сам успон кренули смо изјутра, 29. јула 2006. године. Било нас је осамнаесторо и већина је била снабдевена уобичајеном планинарском опремом: гојзерице, одговарајуће панталоне и јакне, мајице против знојења, неизбежни смучарски штапови. Мада је била средина лета, време је било прилично лоше, али ми смо већ имали искуства с ћудљивошћу планина, па нам оно није задавало претеране главобоље.

Пошто смо с детаљне карте тог подручја знали да према врху има и глечера, неколицина из друштва понела је и алпинистичку опрему: дерезе, клинове који се закаче на ципеле, и цепин, пијук којим се лакше и безбедније савлађују ледене површине. Ја сам мислио да могу на врх и без тога и да су ми довољни само смучарски штапови и жеља да у своју књижицу убележим и освајање Хохалмшпица.

На глечер смо наишли на 2900 метара. Није био велики. Висинска разлика од дна до врха износила је 200 метара, а он сам дужи неких педесетак метара. И док су неки без алпинистичке опреме одлучили да не иду даље, ја сам себи рекао да не одустајем, да морам даље. Ићи ћу трагом претходника који има дерезе и ослањати се на његове отиске у леду. Колона од пет-шест људи кренула је левом страном глечера, ја на њеном зачељу.

На самом врху глечера скренуо сам према средини, тамо где су претходници већ искорачили на тврдо тло. Мени је недостајало тричавих тридесетак центиметара. Требало је само да се превалим преко те ивице и да будем на сигурном. Могао сам то да учиним на неколико начина – мој претходник је, рецимо, истурио смучарске штапове, ослонио се на њих и нашао се с друге стране глечера – али не, ја сам то хтео да урадим на свој начин.

Смучарске штапове сам, у страху да ми не испадну, ноншалантно закачио за палчеве руку и с обе ноге остао у

Данас, у свом кабинету, јунак наше приче признаје да је сам крив за драму на глечеру.

Десетак секунди пре пада, неко из групе планинара снимио је Милошевића.

ГЛЕЧЕР

траговима које је направио човек с дерезама. Онда сам се наслонио на ивицу и извукао једну ногу да елегантно прекорачим, као кад у купатилу излазим из каде. Паметњаковић! Јер, тог тренутка ми је друга нога исклизнула из плитког удубљења у леду и ја сам се нашао у ваздуху.

Полетео сам главачке уназад и тренутно доживео шок. Шок од спознаје, у магновењу, да се пад низ глечер углавном завршава трагично, да седамдесетак посто несрећника не доживи да сазна како се то на крају с њима завршило. Најопаснија ствар је што на глечерима увек вире стене. Ако је тај врх мањи, може да се деси да несрећник који налети на њега остане без удова, руке или ноге, а ако је већи и заустави човека, од њега, по правилу, остаје само брдо меса и изломљених костију. Лепа перспектива, али не и једина. Јер, у глечерима су подједнако опасни и процепи. Ако човек упадне у њих, тешко да ће поново ходати.

Истог тренутка кад сам полетео доле већ сам се опростио од живота. Мико, ово ти је крај! Људи су ме после питали да ли су ми се тада премотавале слике из живота. Нису. Видео сам само огромну црну рупу у коју ћу да упаднем кад разбијем главу о неку стенчугу. Превртао сам се у ваздуху налик каквој бачености крпеној лутки, горе-доле, лево-десно, а пред очима само милиони узнемирених свитаца. Касније сам сазнао да је у тим тренуцима трима женама позлило и да су почеле да повраћају гледајући како се смрт котрља пред њиховим очима.

Мада су у питању биле секунде, мени дуге као гладне године, намах сам осетио да се нешто променило. Више се нисам превртао у ваздуху, клизио сам на стомаку, окрећући се на леду као чигра. Али, и даље без икакве контроле, без моћи да видим где сам то сад. Наочаре су ми одмах испале. Иако ми у таквим тренуцима не би биле ни од какве користи, волео бих да су ми ту.

На срећу, мозак је још био ту. И натерао ме да га позовем у помоћ. Чекај, ово је сада боље, више ниси у ваздуху, покушај да се зауставиш, уради нешто! И, по речима нашег водича Бранислава Божовића Дениса, познатог планинара и спелеолога, урадио сам најбоље што сам тада могао да урадим. Раширио сам ноге и руке покушавајући да смањим брзину којом сам се клизао, а она је износила бар 40–50 километара на сат. Очајничком снагом гребао сам рукама и ногама по леду и даље се окрећући око себе. Брзина се смањивала, а изгледа да ме је погледао и онај одозго, пошто на том делу глечера није било ниједне стене која би ми пожелела добродошлицу.

Више нисам осећао прсте ни на ногама ни на рукама, али сам осетио да се више не клизам, да сам се заустављао. И то попреко, образа приљубљеног уз лед. Кад сам, коначно, придигао главу, спазио сам пуно крви на рукама. Ништа необично јер је површина глечера страшно рапава, испод је снег а горе лед од којих су ветрови направили својеврстан рељеф. На срећу, руке су ми биле само одране, свака кошчица на свом месту.

Шта даље? Лагано, у страху да не наставим пад, окренуо сам се око себе и видео да сам од дна глечера удаљен само двадесетак метара. Ништа страшно, ако отклизам даље, зауставиће ме сад већ не више тако опасне стене јер је овде нагиб мали, па ни брзина не би могла да буде велика. Много више ме је узбудио поглед на шаке које су биле тамне као да су сатима биле у леду, а прсте нисам могао ни да померим. После су ми људи објаснили шта се догодило. У том летењу – клизању одрао сам кожу на рукама и у њих су се, попут кристала шећера, позабадале хиљаде ситних зрнаца леда. Руке су ми тренутно доживеле дубоко замрзавање. Тај (не)природни феномен, иначе, користе рибари северних мора. Кад улове скупоцене рибе, они их не стављају с осталима у фрижидере и замрзиваче, него убризгавају лед у сваку од њих. Кад се, доцније, одледе, потпуно су свеже. И мени су руке, које сам завукао иза колена, после неколико минута биле „свеже".

Некако сам, и даље непомично лежећи на стомаку, успео да ногом ископам рупу у леду и да, коначно, нађем тачку ослонца. Онда сам то исто урадио и другом ногом. Лагано, „као на леду", успео сам да се придигнем и, рупу по рупу, корак по корак, дођем до ивице глечера, до сигурности копна. Тек тада је језиву тишину нарушило неколико усклика олакшања групе људи који су дотад, немо и немоћно, посматрали драму у чији срећан крај нису веровали. Нисам ни ја, али, срећом, нисам ни повећао онај просек од седамдесетак посто људи који не преживе пад низ глечер... А уместо похвала на крају драме, добио сам силне грдње. Сасвим заслужено ■

Забележио
Петар Милатовић

Илустровала Марија Ћосовић

ОД 21 МАРТА НА СВИМ КИОСЦИМА

ВУКОВ ВИДЕО БУКВАР ОД Ć ДО Ш 3

Играни серијал од 10 епизода (по диску) на 3 ДВД-ја који ће помоћи вашој деци да науче нашу азбуку као и многе ствари из области историје, зоологије и уметности.

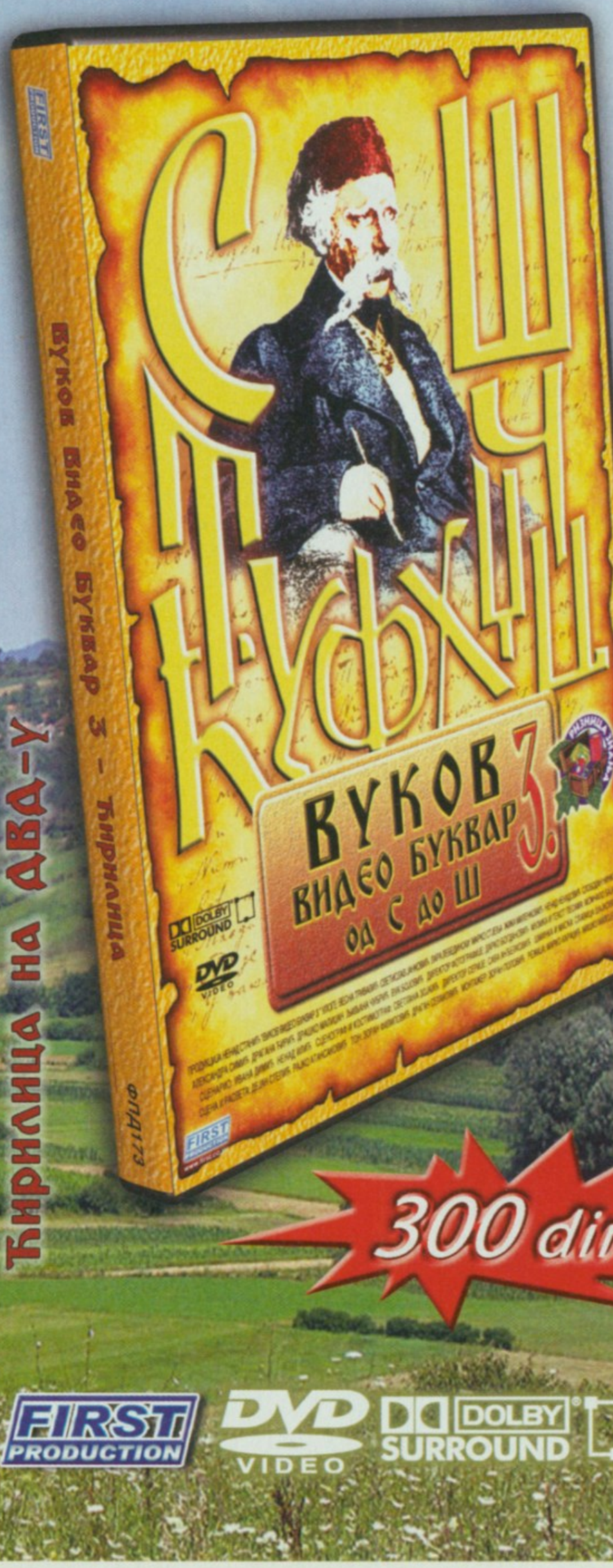

PONUDA MESECA

iz Mladinske knjige

Knjiga koju preporučuju pobednici kvizova širom sveta

FAKTOPEDIJA

Mnogo knjiga u **JEDNOJ!**

Šta je veštačka inteligencija?
Kako funkcionišu berza, akcije i deonice?
Kako strah daje snagu?

Znate li da su Stari Grci pisali u svim mogućim pravcima, čak i u spirali?

~~6.210 DIN.~~
5.279 DIN.
ILI
3 x 1.863 DIN.
6 x 969 DIN.

Kako do knjige?

Pozovite 011/313 23 28
011/212 00 08 ili 011/212 00 70

Kod našeg zastupnika

Više o knjizi na www.mladinskaknjiga.co.yu

svakom kupcu
POKLON!

NAJPOZNATIJI LATINSKI CITATI
mala riznica velikih mudrosti

DTP enter

95404

Александар на мозаику урађеном у 1. веку пре наше ере, из једне куће у Помпеји.

ВЕЛИКА ТАЈНА СТАРОГ СВЕТА

ГДЕ ЈЕ ГРОБ АЛЕКСАНДРА МАКЕДОНСКОГ?

Александрија, некадашња престоница Египта, била је стециште трговачких путева и средиште где су се окупљали највећи умови тог доба. Град је одисао величином човека који га је са двадесет четири године основао 332. године пре наше ере – Александром Великим.

Са двадесет година македонски краљ покорио је моћне грчке градове државе, освојио Персијско царство и постао владар чије се царство простирало од Егејског мора до Индијског океана. Све то Александар је постигао до тридесет друге године кад је под неразјашњеним околностима умро у Вавилону.

Александра су још за живота многи сматрали божанством. И данас, после две хиљаде и триста година, његова слава не јењава. То је само додатни подстрек многим светским историчарима, археолозима и другим научницима који покушавају да разреше једну од највећих тајни: где се налази последње Александрово почивалиште.

Ако се током шест векова знало где је Александар сахрањен, онда је још мање јасно како данас не може да се утврди где му је био гроб. Углед овог владара био је толико велики да су римски цареви, много година после његове смрти, путовали у Александрију да би се поклонили његовим сенима. Шта је могло да се догоди да Александров гроб нестане из историјског памћења? И која је судбина његових земних остатака?

Новчић из 323. године пре наше ере с бојњом Атином чији је лик Александар касније користио.

Ни после више од два миленијума не смањује се популарност владара чије се царство простирало од Егејског мора до Индијског океана. Ако су на његово последње почивалиште људи вековима одлазили као на ходочашће, како се онда не зна где је сахрањен? Научници покушавају да одгонетну ову тајну

И у смрти – Велики

Одгонетање ове тајне незаобилазно почиње на подручју данашњег Ирака. Ту је, у древном

ЖИВОТ У 6 СЛИКА

Јул 356. године пре наше ере
Александар је рођен у Пели, у тадашњој Македонији. Родитељи су му били краљ Филип II и Олимпија. Кад је имао тринаест година, Аристотел му постаје учитељ. Са двадесет година, после убиства краља Филипа II, Александар је проглашен краљем.

334. године пре наше ере
С војском која је бројала 42.000 војника напада Персију и бележи први успех у бици на реци Граникус. Бивше грчке градове ослобађа персијске власти.

333. године пре наше ере
Недалеко од данашње Анкаре, главног града Турске, забележен је тренутак кад је Александар успео да реши Гордијев чвор – узео је мач и пресекао га једним ударцем. Постојало је веровање да ће човек коме то пође за руком постати владар читаве Азије.

327. године пре наше ере
Пошто је освојио Персијско царство, Александар се оженио Роксаном од Бактрије и кренуо у освајање Индије. По окончању многих крвавих битака, Александрове трупе су се побуниле.

326. године пре наше ере
Александар стиже до Индијског океана и успева да пређе пустињу Гедросију која се налази у данашњем Пакистану. Пошто је казнио све који су му се успротивили и побунили против њега, стиже у Ектобан у Персији.

323. године пре наше ере
По завршетку величанствене гозбе која му је приређена у Вавилону, Александар је добио грозницу. Накратко се опоравио, али потом поново пао у постељу. Умро је 10. јуна, са само тридесет две године ■

Илустрација из 1460. године насловљена је „Како је отрован племенити краљ Александар?"

Научници немају одговор на питање који је узрок смрти Александра Македонског. Његове последње дане описао је Плутарх (46–127). Иако је овај грчки историчар живео четири века после Александра, преношен с колена на колено, тај догађај још се препричавао и у његово време.

И пре него што је стигао у Вавилон, Александру је срећа почела да окреће леђа. Хефестион, граду Вавилону, Александар Велики умро јуна 323. године пре наше ере, убрзо по завршетку успешног похода на Индију. Тачан узрок његове смрти такође је обавијен велом тајне. Једино што је извесно, како наводи Николас Сондерс, професор на Универзитетском колеџу у Лондону, јесте: „Никада се није догодило да тело преминулог толико утиче на судбину живих и на будућу слику света. Углед који је стекао као највећи освајач у историји магнетски је привлачио војнике који су желели да се приклоне Александровом наследнику."

Упркос дотадашњем важећем обичају културе коју је Александар прославио, његово тело је балсамовано и припремљено да се положи у величанствену гробницу коју је тек требало направити. Али где? То пита-

Могући изглед Вавилона, величанственог града који је у 4. веку пре наше ере, после отприлике 15 векова, готово сасвим избрисан с мапе света.

ШТА ЈЕ ПРЕСУДИЛО КРАЉУ?

његов добар пријатељ, умро је од грознице. Онда су Александру гатаре прорекле да ће и он умрети пре него што дође до града. Јављала су му се и зла предсказања: човек који седи на трону и пада у транс. Све је то, по Плутарховом навођењу, веома узнемирило краља.

По завршетку гозбе приређене у част успешно окончаног похода на Индију, Александар је добио грозницу и наредни дан провео је опорављајући се. Таман кад се чинило да му је добро, болест му се вратила. Убрзо је умро.

Пошто је и Хефестион умро под сличним околностима, чуле су се гласине о завери. Александров посилни, који је иначе био син његовог противника, био је један од главних осумњичених. Можда му је у пиће сипао отров који изазива симптоме сличне грозници? А спомињу се и болести, од маларије па све до запаљења панкреаса, изазваног претераним алкохолом. Ипак, већина научника верује да је Александар умро природном смрћу ■

Нису познате све појединости догађаја који је потом уследио, али претпоставља се да је, док није постигао циљ, Птоломеј дуго преговарао. Напокон је одлучено да се Александар сахрани у Александрији. Иако није извесно кад је тело пребачено у тадашњу египатску престоницу, мисли се да је то могло да буде 204. године пре наше ере.

Постоје само нагађања како је могла да изгледа гробница. Александрово тело положено је у саркофаг који је смештен у грађевину за коју многи стручњаци верују да је била кружног облика, слична Хадријановом маузолеју у Риму. Можда је тело великог војсковође лежало у провидном саркофагу, направљеном од неког материјала сличног кристалу?

Несумњиво је да су људи на Александров гроб почели да долазе као на ходочашће. Та опчињеност која је ског царства, који је хришћанство прогласио званичном вером, наредио је да се униште сви споменици из паганских времена. Изгледа да је та Теодосијева заповест запечатила судбину последњег Александровог почивалишта јер од 4. века у историјским списима о његовој гробници не постоји више ниједан податак.

Где би могла да се налази гробница?

И, као да је место које су до тада посећивали многи људи преко ноћи једноставно нестало. Шта је могло да се догоди? Можда су цунами и разорни земљотрес који су 365. године погодили Александрију претворили гробницу у рушевину? А ако су неки појединци заиста морали да послушају Теодосијеву наредбу и учествују у разарању светилишта, о томе сигурно нису хтели да причају. Треба имати на уму да је Александар, чак и кад је законом проглашен непожељним, за људе оног времена и даље био нека врста иконе. Уместо да, како објашњава професор Сондерс, то време врви од података, десило се управо супротно – прекривено је заклетим ћутањем.

Свима је јасно да би откриће Александровог вечног почивалишта

ње унело је раздор међу Александрове заповеднике. Неки су предлагали да се гробница направи у Вавилону, други су мислили да његови земни остаци треба да се врате у постојбину. Док су се они препирали, генерал Птоломеј украо је Александрово тело. Урадио је то смишљено јер је веровао да ће с таквим „благом" у рукама остварити свој сан и постати владар Египта (што се и догодило, Птоломеј је постао оснивач истоимене династије). Генерал је кришом изашао из града, отишао у војни логор у Мемфису и у овом египатском граду положио тело великог војсковође у гробницу за коју је само он знао где се налази.

На византијском мозаику из 6. века – Александрија у којој се током шест векова вероватно уздизала Александрова гробница.

трајала шест векова, претворена готово у верски занос, почела је да смета неким владарима. Теодосије (379–395), последњи владар Источног и Западног рим-

Трг светог Марка у Венецији, на слици из 16 века: да ли је можда Александар овде пренет?

дар, чак и кад је законом проглашен непожељним, за људе оног времена и даље био нека врста иконе. Уместо да, како објашњава професор Сондерс, то време врви од података, десило се управо супротно – прекривено је заклетим ћутањем.

Свима је јасно да би откриће Александровог вечног почивалишта

ОВУДА ЈЕ ХОДИО ВЛАДАР СВЕТА

било равно откривању Тутанкамонове гробнице. Истовремено, било би право чудо да се то догоди. Међутим, ако би се догодило, вероватно би сви били разочарани. Јер, како наглашава професор Сондерс, „време је морало да учини своје, Александрија је преживела много ратова, опсада, природних непогода тако да је гробница вероватно готово сасвим уништена".

Ако већ не постоји гробница, шта је било с Александровим телом? Иако неки стручњаци кажу да је и оно давно претворено у прах, не мисле сви тако. Професор Сондерс заступа становиште да је Александрово тело можда распарчано да би се делови чували као реликвије.

Постоји и друга могућност: тело је неоштећено прокријумчарено из града и пренето на сасвим друго место. Иако је мало вероватно да се то догодило, ова претпоставка заинтересовала је појединце. Наиме, да би се и у хришћанском добу сачувала гробница, можда је у 4. веку проглашена вечним почивалиштем светог Марка? Ако је било тако, онда је тело великог владара могло много лакше да се изнесе из Египта. Да Александар можда не почива у Венецији, у Цркви светог Марка? Ова недоумица брзо би се разрешила само када би католички високодостојници дозволили да се испита тело које се чува у овој чувеној богомољи.

Шта ако се испостави да милиони верника који стижу у Венецију већ десетинама векова одају почаст Александру Великом, несвесни да су уопште прошли покрај његових земних остатака? ■

В. С.

КЛУБ ОБОЖАВАЛАЦА

После смрти, Александар Велики био је веома поштован. Прича каже да је Јулије Цезар пао на колена и горко се расплакао кад је схватио да је у његовим годинама Александар већ покорио већину тада познатог света.

Многи римски владари одлазили су у Александрију да би се поклонили сенима великог војсковође и владара. Један од њих био је и Калигула. Трећи по реду владар Рима, 370. године умислио је да је он Александрова реинкарнација и парадирао је прерушен у овог великог војсковођу са штитником на грудима који је узео из Александровог маузолеја.

Највише опседнут Александром ипак је био Каракала, који је владао Римом од 211. године. По повратку с Александровог гроба 215. године, уживео се у улогу македонског краља. Кад је схватио да га грађани Александрије исмевају, наредио је ужасан погром – верује се да је убијено двадесет хиљада људи.

Две године касније, кад је један од центуриона убио Каракалу, место Александровог вечног почивалишта више није било познато. Око две хиљаде година после Александрове смрти, током освајачког похода на Египат, Наполеонове трупе трагале су за гробницом јер је велики француски војсковођа и цар наводно желео да ту буде сахрањен ■

Римски владари Калигула (лево) и Јулије Цезар били су велики поштоваоци македонског краља.

УКОЛИКО ВЕРУЈЕТЕ У ВИЛЕ...

ПРОЛЕЋНО ДОЗИВАЊЕ

Како да препознамо вилин позив на дружење? Један од начина јесте да обратимо пажњу на животиње. У ствари, виле се њима служе да би дозвале људе...

У програму недавно одржаног концерта писало је да ће наш угледни ансамбл „Коло" извести – „Вилинско коло"... Ништа необично. Многи су чули за ове народне музичке композиције, односно игре. Једина је разлика што ће неко, кад се буде сетио вилинског кола, помислити на печурке, тачније круг (у народу назван *вилинским колом)* које понекад образују кад никну негде у шуми... А друге ће машта одвести даље, до вила, митских бића што живе у предањима многих народа.

Пролеће је право време кад обичан свет почиње да помиње необична бића какве су виле. У ствари, у пролеће и лето помињу се углавном вилинска кола. Буђење природе као да надахњује на помисао како украшавање природе није тако једноставан посао који би могао да се објасни само на научни начин. Виле су као неки јединствени „украс" пролећног кићења природе.

Лепе и вечно младе

Међутим, да ли у граду више ико размишља о вилама? Грађани можда полако и заборављају на природу: пред очима су им архитектонски и грађевински послови, радови на путу, саобраћајна гужва... Уместо чуда природе, примећују да су „пресвучени" излози продавница. Појавила се нова, пролећна одећа. И то је све... Постаје већ помало досадно.

Зато није на одмет да се још једном на брзину преслишамо: како изгледају виле, где живе, какве су им куће и слично. Дакле, шта види вила кад се погледа у огледалу?

Најчешће види љупко лице девојчице или девојке. Али, у извесним, иако ретким случајевима, може да види и оронулу, наборану старицу подбулих очију и ретке косе, располућеног језика као у змије. То је ипак ретко. Оно што ће вила одмах приметити јесу беличаста, провидна крила по којима је и вилин коњиц добио име. Уз то, ипак треба имати у виду да је једна од основних особености вила да могу да промене изглед, величину и да се прикажу људима у облицима који личе на жива бића, али не нужно (и само) на људска бића, већ и на биљке: дрвеће или цвеће. Додуше, стари Келти вилама су сматрали светлуцаве звезде на небеском своду, тако да су могућности њиховог појављивања заиста многобројне.

Уопштено говорећи, виле су лепе и вечно младе. Не каже се без разлога „лепа као вила". Особеност вила јесте и да попут свитаца светле у мраку. Често имају косу до земље и носе божанствени накит: од цвећа или, пак, драгог камења. Њихове хаљине сашивене су од лаганих тканина, најмекших свила. И хаљине им сежу до земље будући да неке од вила имају један телесни недостатак: уместо витких стопала имају – копита! За разлику од вила које воле да се кинђуре, постоје и скромне шумске виле. Оне носе искључиво беле тунике или хаљетке од уплетеног лишћа. Неке се, пак, врзмају по шумама покривене само сопственом косом.

Они који тврде да су забасали у вилински свет кажу да су вилински дворци чаробни: бескрајни низ просторија прегрђених завесама од свиле, намештај израђен очигледно некаквом чаробном руком... Споља гледано, не би се рекло да је могућа икаква раскош. Виле, наиме, често настањују напуштене колибе, а још чешће траже дом у утроби земље, у стенама, разноразним пукотинама или у стаблима. Да би неко ушао у вилинску кућу, треба да уочи пукотину, на пример у стени. Уколико се у близини пукотине налази извор, или још боље бунар, онда је јасно шта је улаз, а шта излаз из вилинске куће. Улазе кроз отвор на стени, а излазе кроз бунар!

Виле су углавном добре, племените и љубазне према људима. Некада умеју да се разбесне уколико неко незван и непажљив згази њихово коло, као што се приповеда у нашем народу. У сваком случају, треба бити обазрив и никада се не правити важан пред вилама. Чак и уколико вас оне саме позову.

Како да препознамо вилин позив на дружење? Један од начина јесте да обратимо пажњу на животиње. Јер, виле обожавају животиње. У ствари, њима се служе да би дозвале људе. Ако видите да је нека необична птичица слетела на ваш прозор, или на грану дрвета испод кога се управо налазите, можда то није случајно него вас дозива нека вила.

Случај Набоков

Многе приче говоре о ловцима који су задивљени, безмало зачарани, залазили све дубље и дубље у шуму следећи прекрасне јелене златних рогова. Никако нису могли да пуцају, а нису знали због чега. Напослетку би се јелен пред њима претворио у прекрасну девојку. Какав догађај! И лептири су вилински службеници. Ко њих почне да следи с мрежицом у рукама, неће моћи да се заустави и одрекне те страсти до краја живота. Славни писац Владимир Набоков био је један од таквих страственика. Тек кад би зашао дубоко у шуму (и то сам, још као дечак), осетио би да је слободан: његове мисли несметано су се кретале као што је његово тело трчало за лептирима.

Другим речима, пријатељство које веже виле и животиње древно је и дубоко. Неке виле се током извесног дела године претварају у животиње. Постају мишеви, лисице, паукови, рибе, свици... Тада губе своје чаробне моћи и деле судбину животиња. Легенде кажу да се виле претварају у животиње тако што се огрћу њиховим крзном или ставе бар једно перо, крљушт... А онда, у одређеном тренутку, збаце то са себе и појављују се у свом сјају. Ако се догоди да их човек поштеди, односно одлучи да не убије животињу (не знајући да је реч о вили), биће богато награђен. Можда неће разумети због чега га је задесила изненадна срећа, али то ће бити само израз вилинске захвалности ■

Мирјана Опењановић

Забавникове ЛОГ

КОРПА ПУНА ЈАЈА

1

Милица је продавала јаја на пијаци. Миша, Триша и Глиша питали су Милицу колико има укупно јаја у кошари. Милица им је одговорила: ако Миши да половину јаја и још једно јаје, Триши половину осталих јаја и још једно, а остатак јаја подели на пола и једну половину јаја и још три да Глиши, испразниће сва јаја из кошаре. Како је Милица обећала да ће с њима ићи у биоскоп ако погоде колико је јаја у кошари, Миша, Триша и Глиша брзо су почели да рачунају. Како су израчунали број јаја? ■

НИЈЕ ТЕШКО

2

Кад уочите законитост, замените знак питања одговарајућим бројем ■

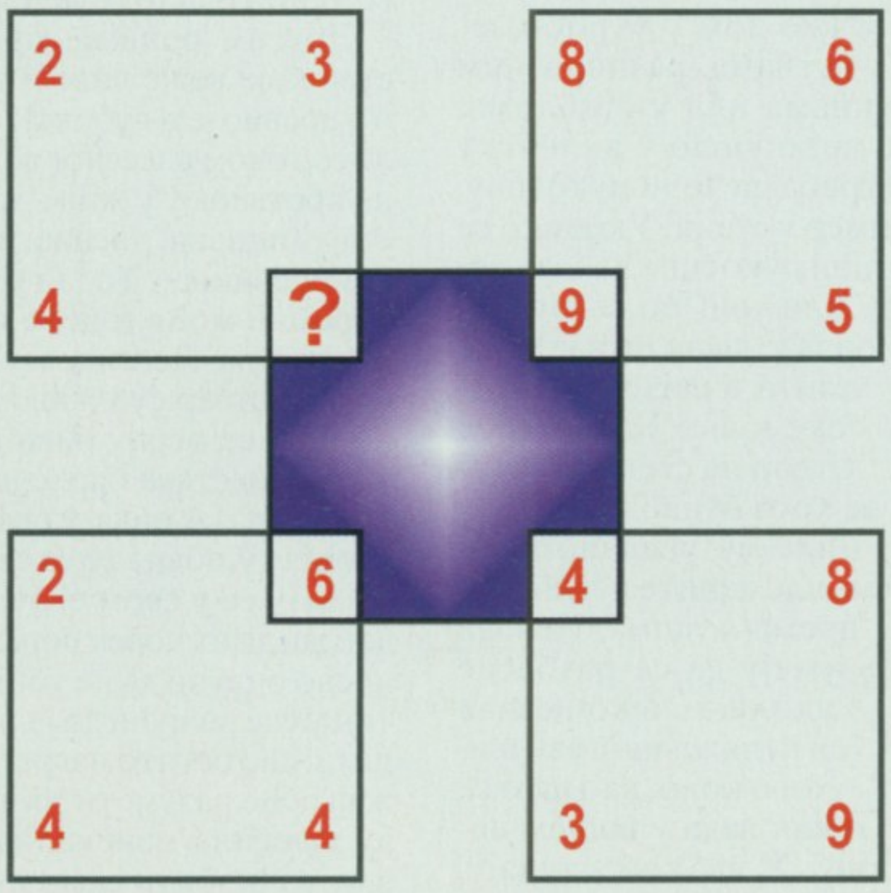

НАЧЕЛО НИЗАЊА

3

Нађите број који недостаје у четвртом кругу користећи исто правило низања за све кругове ■

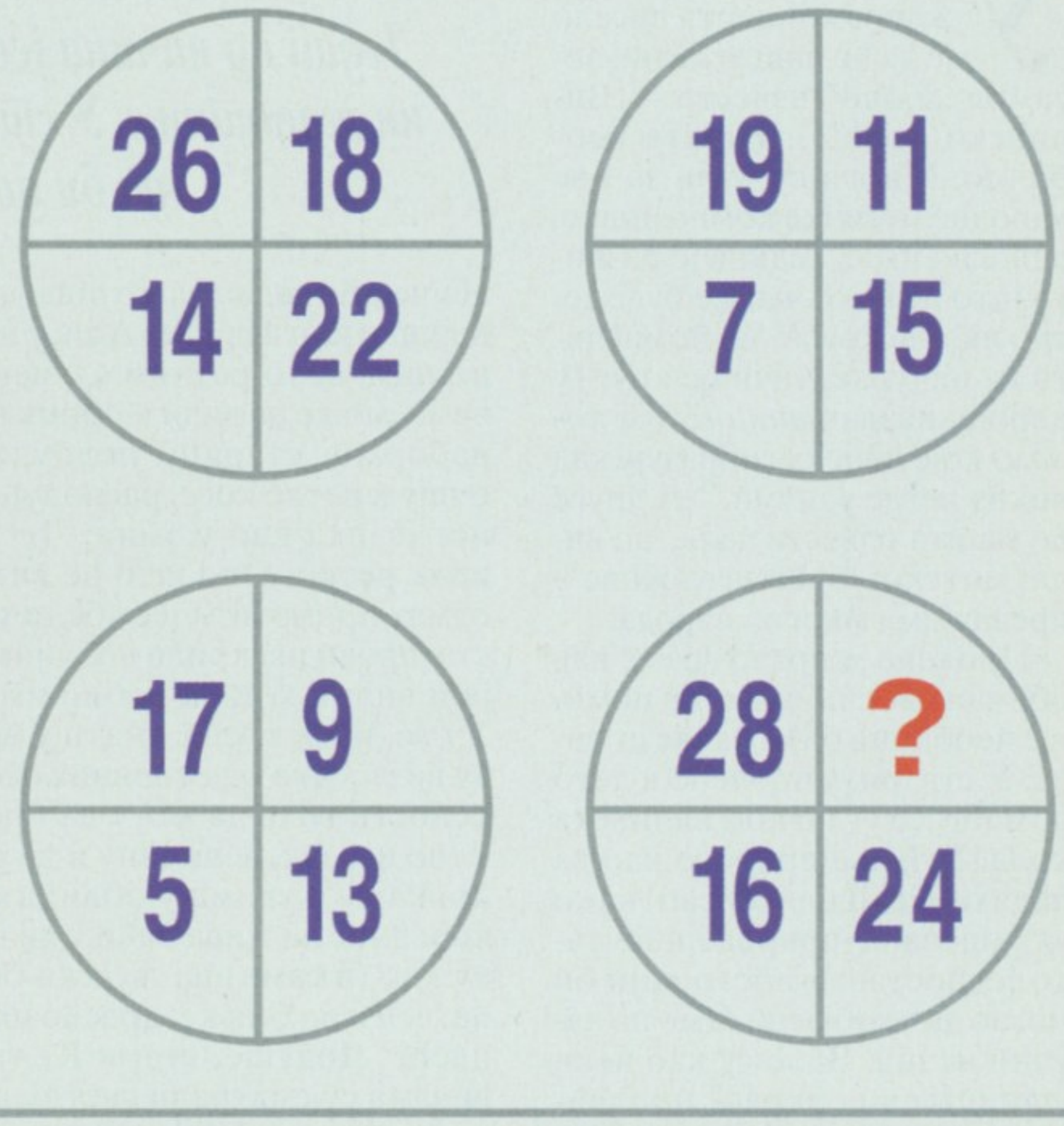

ЧЕТИРИ ИЗВОРА

4

Базен за водоснабдевање одређене запремине први извор напуни за 12 сати, други извор исти базен напуни за 24 сата, трећи за 36 сати, а четврти извор напуни га за 48 сати. За које време ће да напуне базен сва четири извора заједно? ■

ИЧКЕ загонетке

ПОПУНИТЕ МРЕЖУ!

5 Сместите дате бројеве у задату мрежу, али тако да збир бројева у сваком реду (колони) и на великим дијагоналама буде једнак броју 23 ■

4 4 5 5 5 6

6 6 7 3 8 8

		4	
			6
8		7	

ПОКУШАЈТЕ!

6 Добро размислите и замените одговарајућим бројем знакове питања ■

4	3	8	1	5	5
2	1	3	8	4	2
?	5	1	9	9	7

1	4	9	8	3	1
2	9	2	1	?	5
4	4	1	9	4	6

ЖУРКА

7 На журци је присутно укупно 20 дечака и девојчица. Од присутних дечака, Ана је одраније познавала седморицу, Боса осморицу, Злата деветорицу, Душка десеторицу и тако све до Јасне која је познавала све дечаке. Колико је на журци дечака, а колико девојчица? ■

ПОПУНИТЕ ПРАЗНА ПОЉА!

8 Сваки од једноцифрених бројева и знакова операција из првог реда појављује се само једном у сваком од осталих редова, односно колона. Како их треба разместити да се добију тачне једнакости? Рачунске операције изводе се назначеним редоследом ■

4	x	2	-	1	+	5	=	12
							=	19
							=	22
							=	24
=		=		=		=		
7		1		7		24		

Уређује Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

ne čini čuda, samo osvežava

MINAQUA

fructo

prirodni izvor joda

Jod je neophodan svima, naročito deci, trudnicama i starijim osobama. Nedostatak joda umanjuje koeficijent inteligencije i do 15%. Jedna čaša Fructa obezbeđuje organizmu potrebnu dnevnu količinu JODA.

94505

Hermann

ЧЕРЕМАЈА

ПОСЛЕДЊИ ДИЈАМАНТ IV ДЕО

ГАДЕ! КУНЕМ СЕ ДА ЋУ ТЕ СТИЋИ!

БУМ!

НЕ! НЕ ПУЦАЈ! НЕМОЈ МЕ УБИТИ! МИЛОСТ!

СЛУШАЈ! УВЕК ЈЕ ЏЕФ СВЕ СМИШЉАО... СВЕ ЋУ ОБЈАСНИТИ... НА... НАЈПРЕ, НИСАМ ЈА ЗАДАВИО МАТОРУ... ДИЈАМАНТИ...

МАЛО САМ ЗАКАСНИО! БОРБЕ СУ ЗАВРШЕНЕ... МОРА ДА ЈЕ ЗБРИСАЛА...

А, НЕ! ПОЖУРИО САМ! ЕНО ЈЕ ТАМО!

КУРДИ, САД ЈЕ ТРЕНУТАК ЗА ПРАВУ СТВАР!

СНОУ! ХЕЈ! СНОУ!

ХЕЈ! СНОУ! СНОУ!

СНОУ! ТО САМ ЈА, КУРДИ! КАЖИ ОВОЈ СИМПАТИЧНОЈ ГОСПОДИ ДА МЕ ПУСТЕ! ДОНЕО САМ ТИ ПЛУГЕ! НИСАМ ЗАБОРАВИО!

HARRY BUTLER

КО ЈЕ ОНАЈ КЛОВН?

НИЈЕ ВАЖНО, ДРАГИ МОЈ! НЕКИ ЈАДНИК КОЈИ СЕ НИЈЕ СКОРО ПОГЛЕДАО У ОГЛЕДАЛО! ИЗБАЦИ ГА!

СНОУ! НИСАМ ЈА КРИВ! ИМАО САМ НЕЗГОДУ... МОГЛА БИ БАР...

HARRY BUTLER

HARRY BUTLER

ВЕЋ СИ СЕ ВРАТИО! ТО НЕ ЛИЧИ НА ТЕБЕ! ЈОШ НЕМА ДЕСЕТ САТИ!

ШТО ДОКАЗУЈЕ ДА ЈОШ МОГУ ДА ТЕ ИЗНЕНАДИМ!

ПА... СРЕДИО САМ РАЧУНЕ... НА КРАЈУ МЕ ЈЕ ОНА СНОУ РАЗОЧАРАЛА... ПА САМ ЈЕ ШУТНУО! ЗАВЕСА!

ПОКУШАЛА ЈЕ ДА МЕ ЗАДРЖИ! НОРМАЛНО!

КАД СМО КОД ТОГА, ВИДИМ ДА СИ ОБОРИО НОС...

МАРТА ТИ ЈЕ ОБЈАСНИЛА ДА ЛЕПТИРИ И ЦВЕЋЕ ЖИВЕ У ГРЕХУ!

ЈЕ Л' ЗБОГ ТОГА?!

САМО НАПРЕД, ГЛУПИРАЈ СЕ! А... ДЕСИЛО МИ СЕ НЕШТО ГАДНО, ПА МИ СЕ СТЕЖЕ СРЦЕ!

ХАЈДЕ, ИСПЉУНИ! ТО ЋЕ МЕ РАЗОНОДИТИ! ВЕЧЕРАС МИ ТРЕБА ТАКО НЕШТО!

ВУДИ!
ММ... ММММХ?
ЧУЈЕШ ЛИ?
ЧУЈЕМ ЛИ ШТА?

ТАЈ ПАР САМ СРЕО ПРЕ НЕКОЛИКО ДАНА! ОДВЕО САМ ҐЛЕНА КУЋИ... БИО ЈЕ УЖАСНО ПИЈАН! НИСАМ НИ САЊАО ШТА ЋЕ СЕ ДОҐОДИТИ...

СИҐУРНА САМ ДА ЈЕ ТО КУРДИ МЕЛОЈ... ОВО ЈЕ ПРВИ ПУТ ДА СЕ ТАКО РАНО ВРАТИО...
ПА ШТА? ТО ЈЕ ЊЕҐОВО ПРАВО!
ПРАВО?! ХА! НАДАМ СЕ ДА ТАЈ ВЕТРОПИР НИЈЕ ДОВЕО НЕКУ ОД ОНИХ... ЖЕНСКИХ ОСОБА ПОД МОЈ КРОВ!

ОСТАВИ ҐА НА МИРУ... САЧЕКАЈ БАР ДА ЗАСТЕЊУ ПРЕ НЕГО ШТО РЕАГУЈЕШ...
ТО ЈЕ СТРАШНО! КАКО СИ ВУЛҐАРАН!

...И УХВАТИО САМ ПОСЛЕДЊЕҐ ОД ТИХ БЕДНИКА! БИО САМ ЛУД ОД БЕСА! ЛИК ЈЕ ПОЧЕО ДА СЕ ЗНОЈИ ОД СТРАХА! ОНДА ЈЕ ПРИЗНАО! СВЕ! ХТЕО САМ ДА ПОВРАЋАМ... ИМАО САМ УТИСАК ДА ПРЕТЕРУЈЕ... ПОШТО ЈЕ ПОМЕНУО УЉЕЗА КОЈИ ЈЕ ПРОҐУТАО ЈЕДАН ДИЈАМАНТ И КОҐА СУ ИЗБАЦИЛИ КАД ЈЕ ҐЛЕН ДОШАО...
ДИЈАМАНТ?! ХЕЈ! ҐДЕ СЕ ТО ДЕШАВАЛО?

КОД СКЛАДИШТА КОЛМЕН...
КАО ДА ТО ИМА НЕКЕ ВЕЗЕ!
?!

ПА... ОВАЈ, МИСЛИМ ДА САМ СЕ ЗАИСТА ПРЕРАНО ВРАТИО... НИЈЕ ЛАКО МЕЊАТИ НАВИКЕ!

САД ЈЕ У КУПАТИЛУ! МИСЛИМ ДА НИКО НИЈЕ С ЊИМ...
УТОЛИКО БОЉЕ... А ЈА БИХ ХТЕО ДА СПАВАМ...
ЕГОИСТО!

АСПИРИН... КРЕМА... ЕТАР... ВОДА ЗА УСТА...

АХ! ТО ЈЕ ОНО ШТО ТРАЖИМ!

РЕКЛО БИ СЕ ДА ЈЕ ОТИШАО ИЗ КУЋЕ! ТО МИ ЈЕ ДРАГО!

КУРДИ! НЕМОГУЋЕ!
О, ДА! ПОШТО САМ БИО У КРАЈУ И ВИДЕО СВЕТЛО...
ШТА ХОЋЕШ ОД МЕНЕ? ДЕКИНТИРАН САМ!
У ПРАВИ ЧАС... И ЈА САМ! ЈЕСИ ЛИ ПРИМЕТИО КАКО НАМ ЈЕ ТО ЧЕСТО ЗАЈЕДНИЧКА ОСОБИНА? ВИДИМ ДА ТИ СЕ ОЧИ СКЛАПАЈУ, А И ЈА САМ УМОРАН! СУТРА ЋЕМО РАЗГОВАРАТИ!
ИМА ЛИ У ОВОЈ РУПИ ЛЕПЉИВЕ ТРАКЕ И КАНАПА?
!?
ШТА? ОБОЈИЦА У ИСТОМ КРЕВЕТУ? НЕМОЈ МИ РЕЋИ ДА...
ХО! СТОУНБИ! ОДАКЛЕ ТИ ТО? РЕЦИ ЈОШ НЕШТО СЛИЧНО И РАЗБИЋУ ТИ ЊУШКУ! НЕМОЈ ДА ЗЛОУПОТРЕБЉАВАШ МОЈЕ ДОБРО РАСПОЛОЖЕЊЕ И СТРПЉЕЊЕ!

ЈЕСИ ПОМИСЛИО ДА ЋЕ НАС НЕКО ВИДЕТИ?

ДОБАР ПОКУШАЈ! У ОВОМ КРАЈУ МОЖЕШ ДА ИСЕЧЕШ СВОЈУ МАЈКУ НА КОМАДЕ НАСРЕД ТРОТОАРА, А ДА НИКО НЕ ТРЕПНЕ! СИЛАЗИ!

СХВАТИО САМ! ВОДИШ МЕ НА НЕКО МИРНО МЕСТО ДА ME ОДРАДИШ! АЛИ, ОВОГ ПУТА ТИ НИШТА НИСАМ УРАДИО...

БОЉЕ РЕЧЕНО, НИСИ ИМАО ПРИЛИКУ...

ПОСЛЕ ОВОГ ЗИДА, СКРЕНИ ЛЕВО!

ОК! СТОП!

СТВАРНО, ШТА ХОЋЕШ, КУРДИ? ОВУ ПЛАСТИЧНУ КЕСУ? ДА ИДЕМО НА ИЗЛЕТ?

НИСИ ДАЛЕКО, СТОУН!

А ЗА ПОЧЕТАК... МАЛИ ПОДСТИЦАЈ!

ПОДСТИЦАЈ?

ПА... ДА ТЕ ПОДСТАКНЕ!

ХОЋЕШ ДА ME ОТРУЈЕШ?!

СЛУШАЈ... НИСАМ БАШ ДОБРО СПАВАО... И ЗАТО МИ МАЛО ДРХТИ ПРСТ...

ГУТАЈ!

ХЕЈ!

И ТО СВЕ! НА ЕКС! УЗАЛУД ТРАЖИШ ЕТИКЕТУ, СКИНУО САМ ЈЕ!

А КАКВА ЈЕ ОВО ГАДОСТ?

ЛАКСАТИВ! САДА САМО ТРЕБА ДА ЧЕКАМО... ПОПУТ ДВОЈИЦЕ ОРТАКА КОЈИ СЕ ГОДИНАМА НИСУ ВИДЕЛИ...

!?

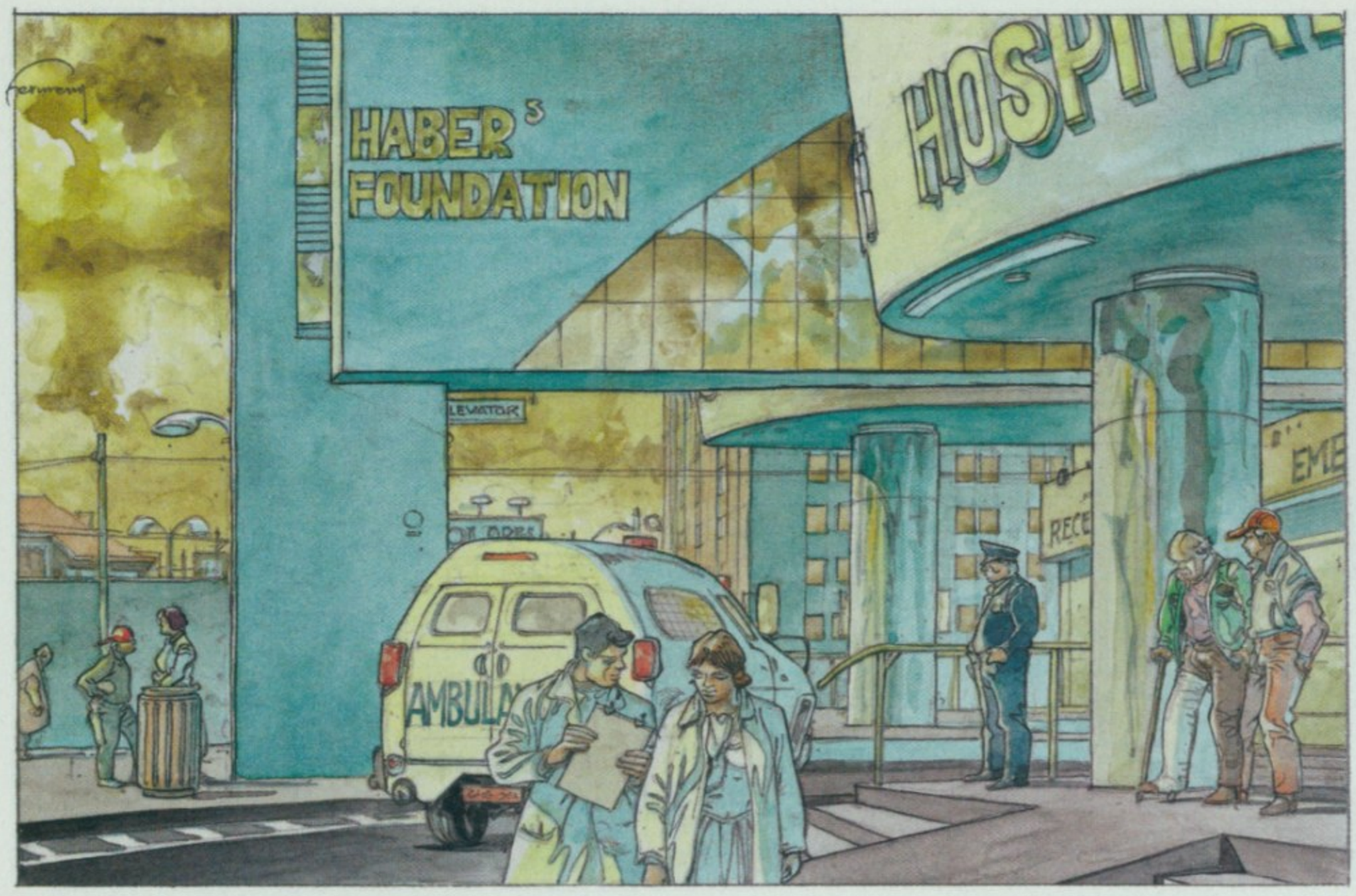
HABER'S
FOUNDATION
HOSPITAL
ELEVATOR
AMBULA
REST ROOM

ЧЕРЕМАЈА... НИСАМ МИСЛИО ДА ЋЕШ МИ ДОЋИ У ПОСЕТУ... ТЕШКО МИ ЈЕ ДА ТИ ПРИЗНАМ ДА СИ БИО У ПРАВУ! ИМАМ СВЕ ШАНСЕ ДА НЕ ЦРКНЕМ...
ЈЕСИ ЛИ СРЕЋАН?
НЕ ОДГОВАРАШ... БОЉЕ ЈЕ ТАКО...

САМО ДА ЗНАШ... НИСАМ ПОМЕНУО ДА СИ УМЕШАН У СВЕ ОВО! МОЈЕ КОЛЕГЕ ЈЕ ЗАНИМАЛО ТЕЛО НАЂЕНО ИЗА ЗГРАДА... ОЧИГЛЕДНО ОНОГ ЛИКА ШТО СИ ГА ЈУРИО... АЛИ, НЕЋЕ ИСТРАЖИВАТИ ДАЉЕ! ЗНАШ, ЈЕДАН ЛОПОВ МАЊЕ ОВДЕ НИКОМ НЕ СМЕТА!
ИМАШ ЛИ НЕШТО ДА ДОДАШ?

НЕ... НЕ БАШ!
ОНДА БРИШИ! ДОСТА САМ ТЕ ГЛЕДАО! УМОРАН САМ!

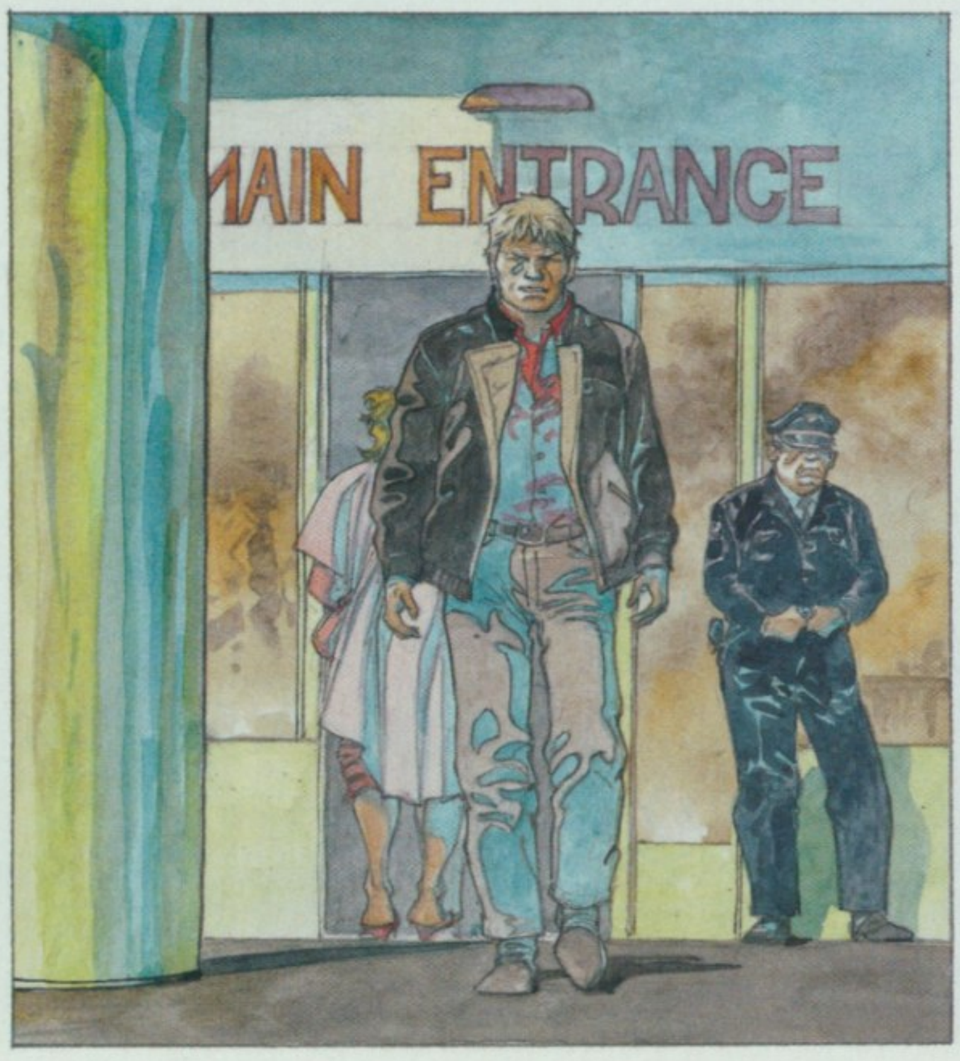
MAIN ENTRANCE

ВИОЛЕТА...

МАРАБУ

БАРМЕНЕ... ПОНОВИ...

ЈАО! ААААУУХ!
ГРЧЕВИ... ПОЧИЊЕ...
ЛОГИЧНО, ПОСТАЈЕШ ЗРЕО!

ХЕЈ! МОГАО БИ МАЛО ДА ПАЗИШ! КО ДОБРО НЕ ПОДНОСИ АЛКОХОЛ, ТРЕБА ДА ОСТАНЕ КОД МАМЕ! ГЛУПЕРДО!
ХУХ?

Ш... ШТА С... СИ РЕКАО?
РЕКАО САМ: ГЛУПЕРДО!

АУХ! ПОЧИЊЕ ГАДНО ДА БОЛИ... НЕ МОГУ ВИШЕ ДА ИЗДРЖИМ!
МА... И НИЈЕ БИЛО ПРЕДВИЂЕНО ДА ИЗДРЖИШ...
КУРДИ... ЗАШТО СИ ТАКО ЗАО ПРЕМА МЕНИ? МОГЛИ БИСМО ДА ПОДЕЛИМО ДИЈАМАНТ?
ДА ПОДЕЛИМО? ЧАК ЗНАМ И КАКО СЕ ТО ПИШЕ!
А САДА СКИНИ МАНТИЛ И НЕ ПОКУШАВАЈ ДА МЕ ОБРАДИШ, ДА СЕ НЕ БИ ДЕСИЛА НЕКА НЕЗГОДА! МИСЛИМ ДА ЈЕ ОДАВНО ВРЕМЕ!
ДОБРО! А САД ЧИЗМЕ, ЧАРАПЕ... ЧАРАПЕ ПРЕ ПАНТАЛОНА! ЗАР ТИ НИЈЕДНА ЖЕНИЦА НИКАД НИЈЕ РЕКЛА ДА ТИП У ГАЋАМА И ЧАРАПАМА ИЗГЛЕДА ГЛУПО?
ОДАКЛЕ СИ ТИ?
ААХ! САД РАЗУМЕМ! НИЈЕ НИ МОГЛА ДА ТИ КАЖЕ... НИСАМ ЗНАО ДА ИМАШ ТАКО МАЛИ...
КУРДИ? ТРЕЋИНИЦУ?
ЧЕТВРТИНУ?
СТУОНБИ... ТУ СИ, ПРЕДА МНОМ... БЕЗ КРАВАТЕ... И ХТЕО БИ ДА ПРЕГОВАРАШ О ПОСЛУ! СРЕЋА ШТО НЕ МОЖЕШ ДА СЕ ВИДИШ! ЧОВЕК БИ ПОВЕРОВАО ДА ТИ ЈЕ ЛАКСАТИВ ОТИШАО У ГЛАВУ!

ВУДИ... ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА СИ ПРИМЕТИО ДА СУ СЕ У НАШЕМ ВРТУ ПОЈАВИЛА ДВА НОВА КРТИЧЊАКА! ПОЛУДЕЋУ ОД ТОГ КОМШИЈЕ! НЕ МОЖЕ ВИШЕ ТАКО!

СЛАЖЕМ СЕ С ТОБОМ!

АХ... СЛУШАЈ! УЛАЗНА ВРАТА! СИГУРНО ДОЛАЗИ НЕКИ ОД НАШИХ МОМАКА!

ЈЕРЕМАЈА!? МАЛИ МОЈ! КО ТИ ЈЕ ТО УРАДИО?

НЕ БРИНИ, МАРТА! ВИДИШ ДА МУ НИШТА НИЈЕ СЛОМЉЕНО!

ДАЈ ДА ТИ ПОМОГНЕМ, ЈЕРЕМАЈА... ДОЂИ ДА СЕДНЕШ!

БОЖЕ МОЈ... БОЖЕ МОЈ...

ЕВО... НЕ МРДАЈ! ПОБРИНУЋЕМО СЕ ЗА СВЕ...

ПИО ЈЕ... СМРДИ НА ВИСКИ...

ТО НЕ ЛИЧИ НА ЊЕГА...

УОСТАЛОМ, НИЈЕ ВРЕМЕ ЗА ПИТАЊА! ВУДИ, ИДИ ПО ПЕШКИР И ВОДУ!

ОДМОРИ СЕ, ЈЕРЕМАЈА... КАСНИЈЕ ЋЕШ НАМ ИСПРИЧАТИ ШТА СЕ ДЕСИЛО... ПРВО ЋУ ДА ТИ СПРЕМИМ НЕШТО ШТО ЋЕ ТИ ПРИЈАТИ...

МИСЛИМ НА ФИНУ ШОЉУ ЧАЈА!

ДА... ТАКО ЈЕ... ЧАЈ... С КЕКСОМ...

КРАЈ ЕПИЗОДЕ

ТАЈНА ЧОКОЛАДНОГ КРЕМА

Има ли наизглед безначајније ствари на свету о којој је испредено више прича, митова и хвалоспева од чоколаде? Доказано је да поправља расположење, бије је глас да је афродизијак, нису могли да јој одоле ни они којима је била забрањена, као, на пример, легендарни Елвис Пресли који је био алергичан на какао.

Популарност чоколаде је неспорна. Али, у чему је тајна омиљености чоколадног крема? На први поглед рекли бисмо да је много згодније грицнути чоколадицу него јести крем. Али, управо у томе и јесте његова посебност. Чоколадни крем не можете једноставно појести успут и не приметивши. Крем је посебан ужитак, чаробни тренутак који посвећујете себи, било да се ради о слатком доручку, веселом окретању палачинки или ужини коју ћете појести кашичицом уживајући у сваком залогају који се топи у устима. Однедавно на тржишту се може наћи нови чоколадни крем – Нугата. Нугата стиже из фабрике бисквита која већ годинама ужива поверење потрошача – „Јафа" Црвенка. „Јафа" се храбро упустила у подухват производње чоколадног крема у две верзије – лешник и мешавина млечног и лешник крема. А оно што Нугату чини посебном је чак 12 одсто лешника у крему и изванредна какао маса од које се прави

КРОЗ ЧОКОЛАДНУ ИСТОРИЈУ...

1500 година пре наше ере – Олмек Индијанци, познати по изради чувених кристалних лобања, први су гајили биљку какаовац на подручју данашњег Мексика ■

Око 600. године – Маје узгајају какаовац на плантажама на Јукатану ■

14. век – Виши слојеви Астека могли су себи да приуште напитак од какаовца знан као „ксокалатл", што је значило „топли, горки напитак" ■

1502 – Колумбо у повратку из Америке, између осталог, доноси на шпански двор и какао. Шпанци ће тајну слатког напитка, који су справљали додајући шећер и ванилу, чувати од остатка Европе још скоро читав век! ■

1585 – Прва званична испорука какаоа кренула је из луке Вера Круз у Мексику ка Севиљи ■

1657 – У Лондону један Француз отвара прву „кућу чоколаде" где су се могле пушити најфиније цигаре и пити топла чоколада, која је била толико скупа да су је могли приуштити само најбогатији друштвени слојеви ■

1674 – Направљена је прва штанглица чоколаде ■

1795 – Енглески научник Џозеф Фрај изумео је млин за какао на парни погон. То је значило револуцију у производњи чоколаде ■

1819 – Швајцарац Франсоа Луј Калије отвара прву фабрику чоколаде на свету ■

1879 – Рудолф Линд патентирао је поступак прављења какао бутера изумевши машину која је месила какао 72 сата, уз непрестано грејање и мешање ■

1897 – Написан је први рецепт за чоколадни крем ■

1951 – Микеле Фереро избацује на тржиште први чоколадни крем у историји, назван Суперкрем ■

2006 – „Јафа" из Црвенке почиње с производњом чоколадног крема са чак 12 одсто лешника ■

ЗАСЛАДИТЕ СЕ...

Nugatta освежење

Потребно (за 4 особе): ½ литре млека, 250 g Нугате, 200 g леда
Припрема: У блендер сипајте млеко и Нугату, измешајте на највећој брзини 30 секунди, а потом додајте лед и мешајте још минут. Служите у високим чашама

Nugatta залогаји

Потребно: 200 g Нугате, 150 g бутера, 300 g корнфлекса
Припрема: Истопите бутер, помешајте га с Нугатом, и у то умешајте корнфлекс. Направите од те масе лоптице и ставите у фрижидер да се стегну. Пре служења поспите шећером у праху

Nugatta

LEŠNIKA 12% HAZELNUT

Ljubimac dobrog ukusa...

Mešavina lešnik i mlečnog krem proizvoda

Jaffa
crvenka

95357

design by WAVECOMMUNICATIONS

ОПЕРСКИ АНАГРАМ

ОПАКА М(И) ДИВА

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

УКРШТЕНИЦА

1	2	3	4	5	6	7		■	8
9							■	10	
■	11						12		
13		■	14		■	15			
16		17	■	18	19			■	
20									

ВОДОРАВНО: 1. Презиме италијанског музичара са слике, 9. Инструмент музичара са слике, 10. Иницијали глумца Рида, **11.** Особина онога који има дуге ноге и руке, **13.** Лудолфов број, **14.** Важан зачин, **15.** Позив с молбом, **16.** Речно острво, **18.** Врста цвета, тулипан (мн.), **19. Музичар који компонује музику (виртуоз са слике)** ■
УСПРАВНО: 1. Аутомобилска ознака за Пљевља, **2.** Јапански борилачки спорт, **3.** Амерички политичар, Ал, **4.** Речни рибар, **5. Име виртуоза са слике, 6.** Инодлава одмила, **7.** Име глумице Вуд, **8.** Баштован, **10.** Инсект сличан пчели, зоља (мн.), **12.** Поново, **13.** Хокејашка плочица, **17.** Симбол америцијума, **19.** Прво слово старе азбуке ■

ИСТОРИЈСКИ АНАГРАМ

ПА, ОВДЕ БИ ПОРА(З)...
иако историја бележи овај догађај као скупо плаћену победу ■

КОМБИНАЦИЈА РЕБУС И УЉЕЗ

Решење ребуса даје кључ помоћу кога треба да одредите која је река уљез ■

РЕБУС (4, 4, 2, 6)

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

ВАРДАР
ВИСЛА
ВОЛГА
ДУНАВ
ЕБРО
ПО
РАЈНА

СКАНДИНАВКА

	???	ГЛУМИЦА СОФРЕН-ОВИЋ	ГРАМ	САБРАТИ ЉУДЕ НА ЈЕДНО МЕСТО	???	ИНДИЈСКА НОВИН-СКА АГЕНЦИЈА	ВОЋЕ	ИНИЦИ-ЈАЛИ ПИСЦА НУШИЋА	ФИНСКИ БАЦАЧ КОПЉА, СЕПО	ЕЛЕКТРОН	СТРАНО МУШКО ИМЕ, СТЕНЛИ	ГОЛЕТ, КАРСТ	НОВИНАР БУЛИЋ	ПРИПАД-НИК ИНДИЈАН-СКОГ ПЛЕ-МЕНА
???							??? ПРКОС							
АНКОНА			??? ОМОТНИ-ЦА ЗА ПИС-МО, КОВЕРАТ							СПРЕ-МИШТЕ ЗА КРОМПИР ГРЧКО СЛОВО				
РЕВОЛУ-ЦИОНАР МИХАИЛ								??? ВОЛУМЕН						
УРУГВАЈ		УЗВИК ПРИ СКОКУ СЕВЕРНИ ЈЕЛЕНИ				ВАЗДУХО-ПЛОВ МОРСКИ ПАС						ПИСАЦ КАРОЉ		
???					КОЊ ЕСТОНАЦ									
СТАРО-ГРЧКИ ЛЕКАР							МУСЛИ-МАНСКИ БОГ							
ВОЋЕ	ЦИКА ???													
ШАВ НА ЧАРАПИ				ТОБОЛАЦ ЗА СТРЕЛЕ МОЛИБДЕН										
САВЕЗНА ДРЖАВА У ИНДИЈИ					ЛАНТАН РЕОМИР									
РУДАРСКИ ИНСТИТУТ (скр.)			???											

СЛАГАЉКА

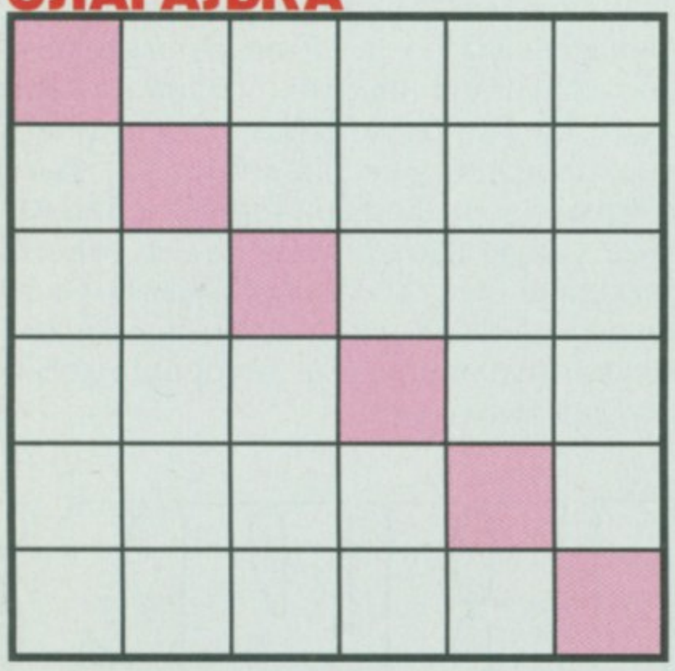

Називе шест европских градова упишите водоравно како бисте у дијагонали добили назив града са слике. **БЕРЛИН, ЛОНДОН, МИЛАНО, СОФИЈА, ТИРАНА, ТРНОВО** ■

АНАГРАМНА АДРЕСА

ГАВРИЛО КИШ (ДЕТЕ)

Мали Гаврило живи у градићу на Дунаву. Назив градића крије се у задатим словима ■

Решења на страни 65

Средњовековни живот у замку, како су га видели савременици.

СВАКО ЈЕ КРАЉ У СВОЈОЈ КУЋИ!

Како су обични, „мали" људи у кругу породице проводили време заштићени од радозналих очију света. Шта се догађало иза затворених врата њихових домова? Како су живели – радили и забављали се, волели и тукли, рађали и умирали? Какве су породичне тајне крили?

ПОВЕСТ ЛИЧНИХ

Са настанком цивилизованог друштва рађало се схватање да је дом светиња и да се у туђ новчаник, лонац и кревет не завирује. Стари Грци и Римљани веома су држали до приватности: зидали су куће које ка улици нису имале прозоре већ су собе гледале ка унутрашњем дворишту – атријуму. Док су у Грчкој занатлије попут столара, грнчара, дућанџија имале куће од камена са земљаним подом, у Риму су у раскошнијем „домусу" могли да уживају само имућни грађани.

Жене су цео живот проводиле затворене у кући где су месиле хлеб, кувале јела, прале и ткале. На гробовима римских матрона чест је запис: „Чувала је кућу и прела вуну". Ипак, Римљанке су биле у повољнијем положају – могле су да седе у мушком друштву, излазе на улицу, иду у школу и позориште, што је женама у античкој Грчкој строго забрањивано. Оне су биле под сталним надзором оца, брата или мужа (девице и „под катанцем"), удаване су без своје воље, а ако би им муж умро, морале су да припадну најстаријем члану породице. И у Риму, где се на жене гледало више као на верне робове, понекад се дешавало да муж пријатељу пре одласка у рат позајми жену.

Склапање брака схватано је као обавеза, уз правило: „Не водите љубав сем потомства ради". Жена се порађала у посебној наслоњачи, далеко од очију мушкараца, а бабица је потом полагала дете на земљу. Ако би отац подигао дете, значило је да га признаје, у супротном, дете је изношено испред врата куће или одношено на јавно сметлиште. То није радила само сиротиња, зна се да је кћи једне принцезе нага остављена испред врата дворца јер је муж сумњао на брачно неверство. Поред деце остављане су цедуљице са образложењем, а једно од њих гласи: „Не подижем те из страха да ћеш заклати своју мајку!" Ипак, богате жене плаћале су некоме да им у тајности спасе дете и преда га хранитељској породици. Било је и случајева да господар веома заволи дете свог роба, о чему сведочи песник Стације пишући о свом љубимцу: „Док је он био жив, ја нисам пожелео сина!"

Обичај је налагао да се свако новорођенче даје дојиљи на неколико година, где је стицало „браћу по млеку". Дечаци и девојчице школовали су се заједно до 12. године, а потом су раздвајани јер је то био узраст за удају. (Девојчице од 14 година ословљаване су са „госпођо".) Само имућни дечаци настављали су школовање, док је у изузетним приликама девојчица добијала кућног учитеља.

Свакодневни живот богатих Римљана текао је опуштено. Сваки власник земље, робова и новца уживао је у доколици верујући да је она једини пут ка врлини и срећи. Током трајања гозби гости су прво јели, лежећи око трпезе, а затим уз музику пили и држали беседе. Да би се разликовали од варвара, Римљани су веома полагали на лепо, уљудно понашање, изглед и хигијену. У богатијим кућама купатило се састојало из неколико просторија с подним грејањем, па је осим одржавања чистоће, купање постајало и право задовољство. С тим се нису слагали једино мислиоци и хришћани и, уз из-

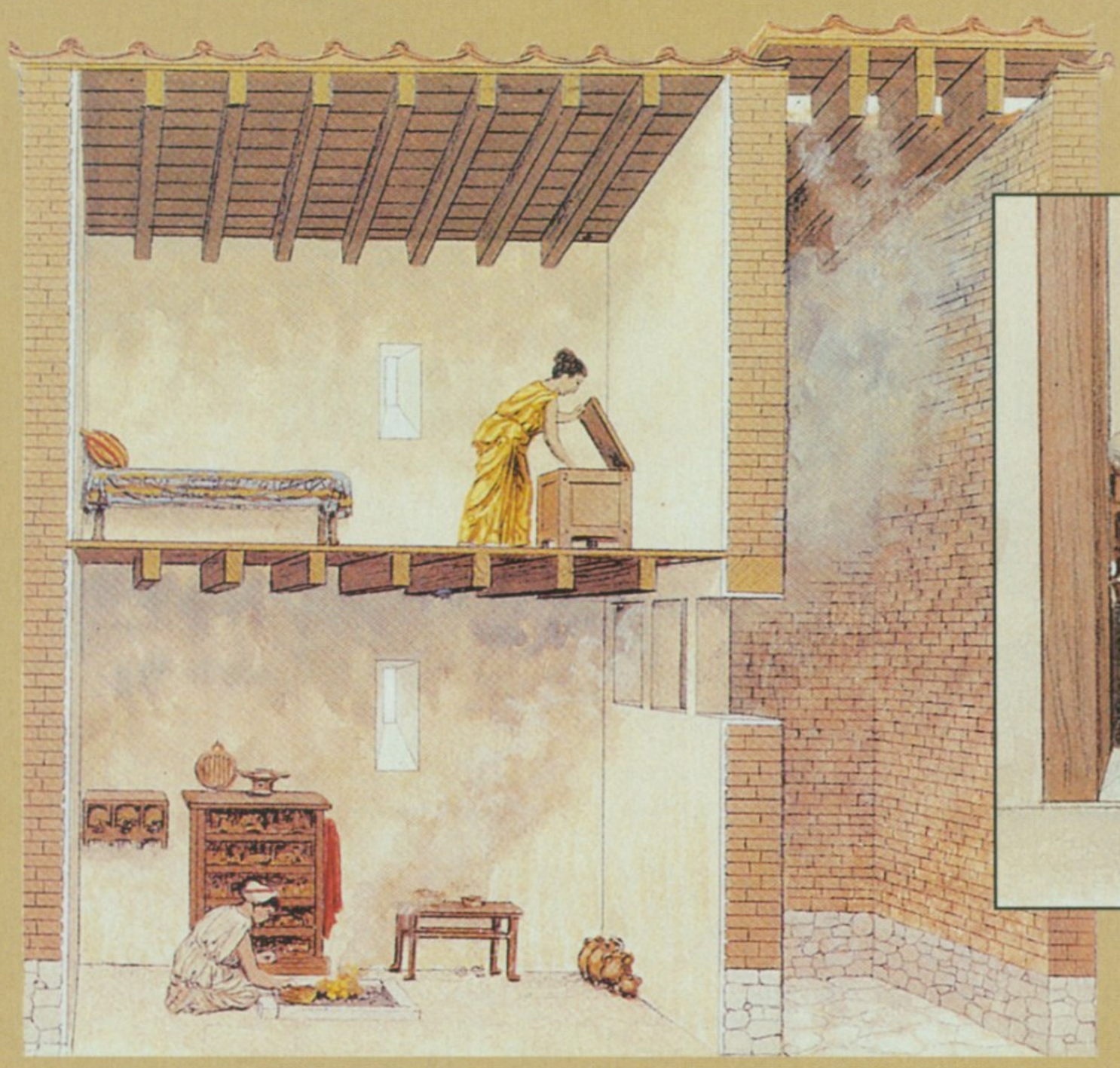

Завиримо у кућу из доба старе Грчке: спаваћа соба, кухиња и купатило.

ЖИВОТА

говор да имају „озбиљнија посла", купали су се једном месечно и дичили својим дугим, прљавим брадама.

Страна преслице и страна мача

Током средњег века степен богатства одређивао је лични живот. У сиромашним домовима, у селу и граду, у једној просторији боравило је много људи, а спавало се на тавану или испод степеништа. Због оскудице, каша се јела сваког дана, осим у децембру кад су се клале свиње и славио празник хране.

У исто време, најбогатији људи – властела и племство – уживали су у раскоши станујући у утврђеном замку који ће постати узор господског стана. Живот је протицао у великој дворани опремљеној столом на расклапање, шкрињама за одећу и посуђе, таписеријама које украшавају али и преграђују просторију... Спавало се у одвојеним собама, а за Божић, Ускрс и свадбе на конак су примани гости. Великаши су се тада разметали храном: поред ретких јела, служена је дивљач из њихових шума коју су кувари припремали уз додатак скупих, драгоцених зачина. Свеће забодене у хлеб осветљавале су трпезу, слуге су приносиле храну и вино, док су хлебари бринули о хлебу, сланинари о сланини, коморници о тканинама, свећама и води.

Пошто су у тренуцима одмора ратници и ловци тражили разоноду, добар господар им је то пружао. У дворац су довођени учени људи да би преводили или писали текстове за рецитовање и певање. Међутим, ништа није могло да спречи сплетке и оговарања која су доводила до трвења и борбе међу супарницима. Поред двобоја, убиства тровањем била су честа као и у шуми током лова. Ако су некога убили рођаци, у гробницу се на годишњицу доносила храна. Ту се јело и пило „за душу" од које се очекивао опроштај.

Поред мушке „стране мача", постојала је и „страна преслице", а чиниле су је жене које су се бавиле ткањем, везом, таписеријом. Али, ни с тим вештинама положај жена није се много поправио. Оне су морале да раде све послове у кући и на имању, док су мушкарци имали задужења изван куће: да путују, обезбеђују новац, робу, залихе... Отац је био неприкосновени газда у кући и његова реч слушала се као светиња.

Изрека „Добра жена и добра слушкиња траже батину" примењивала се и на децу. На њих се гледало као на „мале одрасле": нико им се није дивио нити их је мазио. Напротив! Важило је мишљење да децу треба „воштити", али „не бесно, него често". Чим би мало порасли, дечаци су одлазили на војну обуку или су радили на пољу, док су девојчице од шест до осам година постајале служавке у богатим кућама. Ту су могле да виде своје вршњаке који су се играли дивним, скупим играчкама и имали одећу која је сијала од сребрних дугмића.

Након мрачног средњег века, доба ренесансе донело је више светлости не само у духовни него и у свакодневни живот. Од 14. века на прозоре се стављало науљено платно, а од 15. стакло. Светлост је сијала од свећњака, огњишта, фењера, зиданих камина... Куће су постале пријатније за живот и често су украшаване породичним грбом, који је означавао породично име које се преноси с колена на колено.

Због добијања наследника жене ренесансе рађале су пуно деце, обично десеторо до дванаесторо јер би само половина преживљавала због болести и лоше исхране. Рецимо, на почетку 15. века Магдалучија из Венеције, супруга Франческа Марчела, родила је двадесет шесторо деце. Брак је склапан из рачуна и о њему су одлучивали родитељи младе и младожење. Девојке које су се опирале затварали су и тукли, чак и у отменим кућама, док су остале добијале мираз како би учврстиле везу. Многе „сувишне кћерке" смештане су у манастире (13 одсто жена у Италији), где су се образовале и бринуле о старима и болеснима.

И девојкама које нису биле монахиње било је дозвољено да уче, али не сувише! Требало је да знају домаће послове (да шију, пеку хлеб, чисте пилиће, крпе чарапе...) и помало да цртају, плешу и музицирају како би забављале чланове породице и привукле мужа. Иако се сматрало да писменост женама није потребна, број књижевница и учитељица полако али сигурно се увећавао. У Лиону у 15. веку пописано је 87 учитеља и 5 учитељица. У исто време и проституција је одобрена као занимање, а неке јавне куће имале су чак заштиту краља. Најпознатија куртизана из тог времена смислила је епитаф који гласи: „У животу су ме сви газили, немојте и ви!"

„Закон палца"

Током времена грађанска класа све више је полагала на начин живљења. У 17. и 18. веку уведена су нова правила понашања по којима пристојан човек не сме да пљује на под, зева а не стави руку на уста, узима храну прстима, једе бели лук (уместо господских, источњачких зачина)... Отменост је захтевала да се жене поштују као даме, да им се љуби рука и указује поштовање. Премда се водило рачуна о раскошној одећи, хигијена је била на веома ниском нивоу. Ренесансни обред купања у кади с латицама ружа изгледао је као далека прошлост. Пошто се користио једино мали прибор за умивање, потрошња парфема изузетно је порасла, али није могла да спречи све раширенију вашљивост.

Овако се живело у богатом делу старог Рима.

Ипак, много лепих навика из тог доба пренето је у наредни, 19. век. Постепено, преко Библије, породице су постајале „мале академије" у којима се сваког дана читало наглас, а слушали су сви – стари и млади, укућани и послуга. Свака кућа у граду одредила је дан за посете кад се друштво окупљало у салону где су се уз разговор играле карте, коцкице, шах, изводиле „шараде", у којима се погађала реч објашњена пантомимом. Забава није могла да се замисли без клавира који је био толико омиљен да је прозван опијумом – „женским хашишом".

Само за слободне младиће и девојке прављени су „бели балови" где су се тражиле добре прилике за брак. За сваку девојку која се годину дана после увођења у друштво не би удала, говорило се да је „претекла роба" коју нико неће. Мајке су бринуле за судбину својих кћерки, па су унајмљивале провођадџије да што пре уговоре венчање. Често се дешавало да се старији, богат човек ожени младом, лепом девојком јер је нудио да доплати разлику у годинама.

Од 19. века жене су све више излазиле из куће: носиле ручак мужу на посао, ишле у куповину, доносиле воду, запошљавале се... Уједно су радиле и све кућне послове, а у тренуцима одмора читале романе у наставцима, што је допринело описмењивању. Међутим, послодавци су често зараду жена (рецимо за рад у винограду) исплаћивали њиховим мужевима као да су у питању малолетна лица. Међу слободним занимањима издвајале су се једино учитељице и васпитачице, док су остале жене живеле у великој зависности од мушкараца. Зато се говорило: „И најјадније пролетер има код куће неког ко је јаднији од њега – жену!" Осим наређивања, мужеви су могли да бију жену „из љубави" и „за њено добро", али према „закону палца" који прописује да штап којим се жена туче не сме бити дебљи од једног палца. Највећа строгост владала је у Енглеској, где до 1870. године жена није смела да једе за истим столом с мужем нити да говори без питања. Као знак брачне верности, изнад постеље стајао је бич који је муж скидао са зида за сваку женину непослушност.

Почетком 20. века прављено је све више станова с купатилом, али навике су се тешко мењале. Буржоазија се подсмевала људима који су са села долазили у град и у кади држали угаљ или зечеве. Тек после Другог светског рата дошла је „хигијенска револуција" – комфор је постао општа појава, а туш и купатило део свакодневног живота.

Захваљујући све већем броју огледала (некада су га у соби имали само берберi), појавила се жеља за лепшим, виткијим стасом. Поред лепоте, идеал је постала и физичка снага, али не због рада већ због завођења лепшег пола. Мушкарцима који су се спремали за брак, у књизи „Будући супружници" из 1920. године, саветовано је да избегавају интелектуалке, запослене жене и проститутке. Међутим, све више особа слушало је само своје срце и тежило да брак буде круна љубави, а не уговор између два богатства или два сиромаштва. Тако је појединац стао испред породице с речима: „Тело је моје, ја њиме располажем!" Тада је потврђен „култ тела" који је обележио читав 20. век.

Током 20. века „зидови приватности", који су стајали око породице, нарушавали су се заједно с њом. Било је све више „дивљих" бракова на пробу, самохраних мајки и очева, ванбрачне деце, самаца... Због отуђености, растао је и број алкохоличара, наркомана, самоубица. Улогу свештеника који су чували породичне тајне изговорене у исповедаоници, од седамдесетих година преузела су разна удружења која су пружала помоћ, с називима „Самоћа", „Религија", „Пребијене жене", „Хомосексуалци"... За сто година прећен је пут од строгог васпитања, преко сексуалне револуције, до порнографије. На неки чудан начин, с претераним слободама модерно друштво почело је да личи на варварска племена која не знају разлику између приватног и јавног.

Шта ће се догодити у 21. веку? Да ли ће породични живот постати јавни? Да ли ће стидљивост, која се развијала упоредо с цивилизацијом, заувек нестати? Ко ће постати плен у „лову на приватност"? ■

Весна Живковић

Велико домаћинство с почетка 14. века

www.CharlieGC.net • Илустрација: Душан Павлић

ЕПС

ШТЕДИМ ЕНЕРГИЈУ ЧУВАМ СРБИЈУ 2007

ЕНЕРГИЈА И ПРИРОДА – МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ
Ликовни и литерарни конкурс

ЗЕЛЕНИЈЕ – ЈЕФТИНИЈЕ
Смањимо потрошњу струје

ЗЕЛЕНО ДВОРИШТЕ МОЈЕ ШКОЛЕ
Акција озелењавања школских дворишта

ЗЕЛЕНА ПАТРОЛА
ТВ емисије о „фабрикама струје“ које чувају животну средину

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА И ДОКТОР ВРЕМЕ
Игроказ

ОВО ЈЕ МОЈА СРБИЈА
Фото конкурс

ЗАБАВОМ ДО ЗНАЊА
Мултимедијални CD са игрицама

ЕКОЛОШКА ЖУРКА
Музички CD

ЕПС-ове ЧИГРАРИЈЕ
Спортско такмичење

www.eps.co.yu/epsideca
за све информације о акцији

ЕПС
ШТЕДИМ ЕНЕРГИЈУ ЧУВАМ СРБИЈУ 2007

97207

ВИТЕЗОВИ

Кад с јесени шумама и пропланцима широм света одјекне рика јелена, зна се да је дошао тренутак за парење: њихови дубоки промукли гласови одзвањају у то доба године откако се човек појавио на Земљи, а и много пре тога. Црвени или племенити јелен (Cervus elaphus) не може да прође незапажено: он је највећи папкар присутан на нашим просторима, а при том главу с роговима држи усправно, тако да делује моћно и лепо. Велики разгранати рогови и грива која му врат чини дебљим доприносе да изгледа чак величанствено.

Еволутивни развој јелена започео је пре више од 50 милиона година кад је нестанак

Моћно оружје на глави и узбудљиве битке које јелени бију да би придобили женку, племенит изглед али и укусно месо, начинили су од ове животиње митског становника шума и пропланака, као и омиљени ловачки плен. После више векова претераног убијања, посебно у неким крајевима Европе, јелени су се повратили и опет поносито шетају шумама. Неки мисле да их има чак и превише

Рика мужјака с велелепним трофејним роговима обзнањује његову снагу и мужевност.

великих диносауруса сисарима ставио на располагање огромне количине биљне хране. Овакав каквог га данас познајемо постоји најмање 300 хиљада година, тако да је успео да настани све области северне Земљине полулопте прилагодивши се постепено великим отвореним просторима, шумама, ливадама, прерijама, од нулте па до велике надморске висине где дрвеће престаје да расте. Данас га има у читавој Европи и Азији, од Португала до Сибира и Кине, од северне Африке до Северне Америке. У делу Азије у близини Беринговог мореуза живи вапити, посебна врста јелена која је већа и светлијег крзна. У новије време јелени су захваљујући човеку

РОГАТОГ РЕДА

„допутовали" и у Аустралију, Нови Зеланд, Аргентину и Чиле.

Прича о овој племенитој животињи у тесној је вези с човеком и пределима планете које је освајао. И судбина му је, добра или лоша, такође била условљена понашањем човека. Јер, јелен је одувек био цењен плен који је ловцу давао на десетине килограма меса а, будући мирна животиња, био је лака мета. Сцене лова на јелене красе многе праисторијске пећине.

С друге стране, раскошни, разгранати рогови које сваког пролећа одбацује да би му израсли нови, шепурење мужјака и битке које бију привлачећи женке за парење, уз громогласну рику, створили су од њега и неку врсту свете животиње: стари Грци у њему су, на пример, видели божанство светлости и чистоће, Келти су славили бога јелена Цернуноса, док је у хинду храмовима присутан као бог песме. И у хришћанском свету божанска рика везана је за више светаца, па и самог Христа.

Ловачки трофеј

Све то ипак није спречило да јелен буде и најомиљенији плен ловаца. Током читавог средњег века и ренесансе лов на јелене у пратњи ловачких паса била је најомиљенија забава племства. Властела је по Европи куповала велика шумска пространства да би, пре свега, имала где да лови јелене.

За већину других људи, посебно за оне сиромашне који живе од своје њиве и окућнице, јелени су одувек били права пошаст: брстили су и газили њихове усеве тако да су крупни и упорни примерци морали да буду уклањани. Ширење пољопривредног земљишта, сеча шума, као и необуздани лов на ове животиње све савременијим и бољим оружјем, папкаре су довели на ивицу истребљења, пре свега у индустријализованим крајевима Европе.

Јелен се иначе тешко прилагођава ономе што му човек намеће. За разлику од његовог сродника срндаћа, који води углавном самотнички живот и може да опстане на обо-ду насељених места уколико добија храну и нико га не узнемирава, јелени живе у крдима која се стално повећавају, поготово у доба размножавања. Њему је потребан простор где га нико не омета да би могао да се бори са супарником пред женкама које су окупили. Потом, потребне су му тихе, тајновите шуме где женка на миру може да донесе младунче на свет јер оно не креће одмах за мајком: лане више сати по-

ПОГЛЕД ИЗБЛИЗА

У Европи се најчешће виђају три врсте рогатих папкара. Јелен и срндаћ овде су одувек живели, а јелен лопатар убачен је у наша станишта још у прадавна времена.

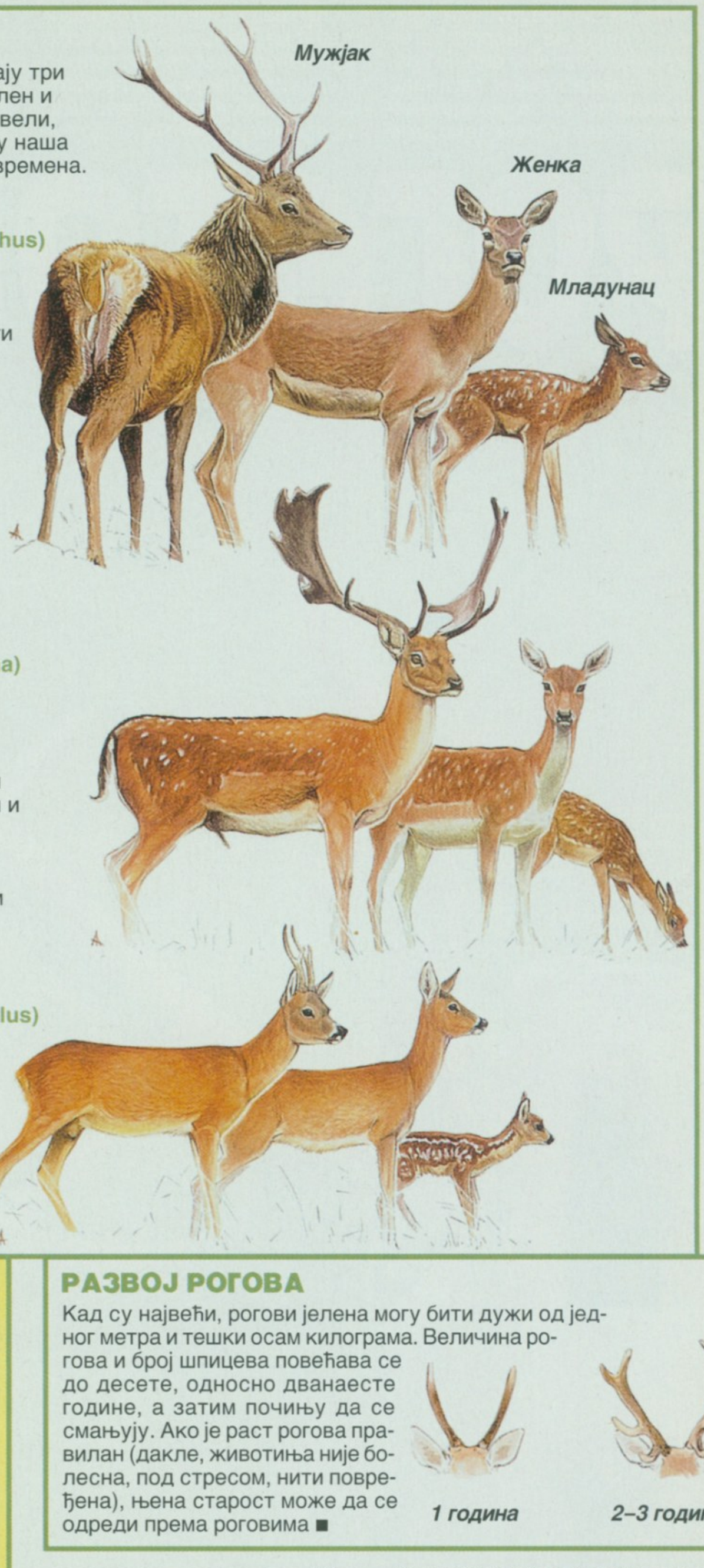

Црвени јелен (Cervus elaphus)
Поприлично велика животиња (висина леђног гребена код мужјака до 140 cm). Велики разгранати рогови. Боја крзна смеђе-црвенкаста лети, смеђе-сивкаста зими ■

Јелен лопатар (Dama dama)
Средње је величине (на леђном гребену до 77 cm). Крзно различите боје, најчешће риђе с туфнама, али и црно или бело. Широко постављени и пљоснати рогови који се полукружно шире. Медитеранског порекла, прилагодио се различитим животним приликама ■

Срндаћ (Capreolus capreolus)
Скромне величине (на леђном гребену до 77 cm). Крзно је лети риђе боје, а зими смеђе-сивкасто. Кратки рогови (20–25 cm), обично с три шпица ■

ЛИЧНА КАРТА

Име
Научно: Cervus elaphus
Народно: Црвени или племенити јелен
Класификација
Класа: Сисари
Ред: Artiodattili
Фамилија: Cervidi
Величина
Висина (до леђног гребена): мужјаци 105–140 cm, женке 95–110 cm
Тежина: мужјаци 100–300 kg, женке 70–130 kg
Распрострањеност
Европа, Азија, северна Африка, Северна и Јужна Америка, Нови Зеланд, Аустралија, Ирска
Животно станиште
Шуме испресецане пропланцима, од нивоа мора до изнад висина где расте дрвеће
Исхрана
Трава, лишће, изданци, шумско воће, кора дрвета, жирови
Размножавање
Сваке године по једно младунче (ретко два). Женка је бременита 220–240 дана. Сексуалну зрелост стичу после једне године живота, а друштвену: мужјаци после 6–8, а женке после 2–3 године.
Дужина живота
Највише 17–20 година
Непријатељи
Промене у природном станишту, пси луталице, вукови, лов ■

РАЗВОЈ РОГОВА

Кад су највећи, рогови јелена могу бити дужи од једног метра и тешки осам килограма. Величина рогова и број шпицева повећава се до десете, односно дванаесте године, а затим почињу да се смањују. Ако је раст рогова правилан (дакле, животиња није болесна, под стресом, нити повређена), њена старост може да се одреди према роговима ■

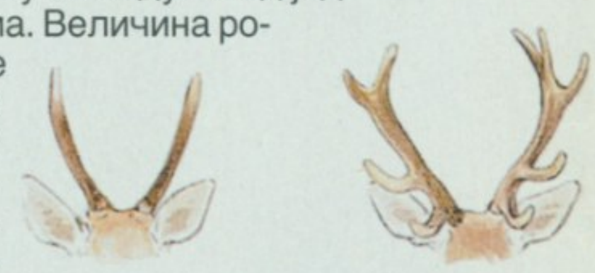

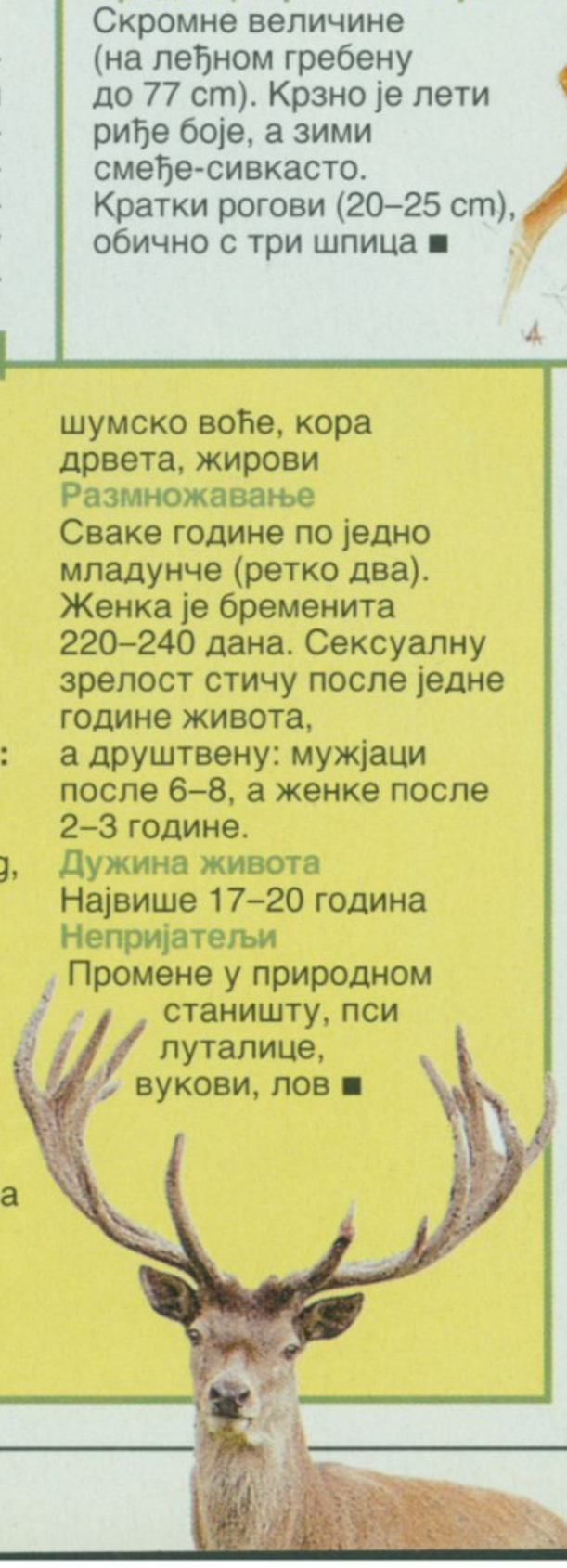

ШТА ЈЕ ШТА НА РОГУ

Украси који стоје на глави Cervida потпуно су по саставу различити од оних на главама Bovida (говече, овца, коза, дивокоза, козорог). Имају их само мужјаци и сачињени су од коштане масе. Обнављају се сваке године поново израстајући из основе. Рогови код говечета и других бовида стални су и имају их оба пола, а сачињени су од кератина (материје од које су и наша коса и нокти) и постепено расту при врху ■

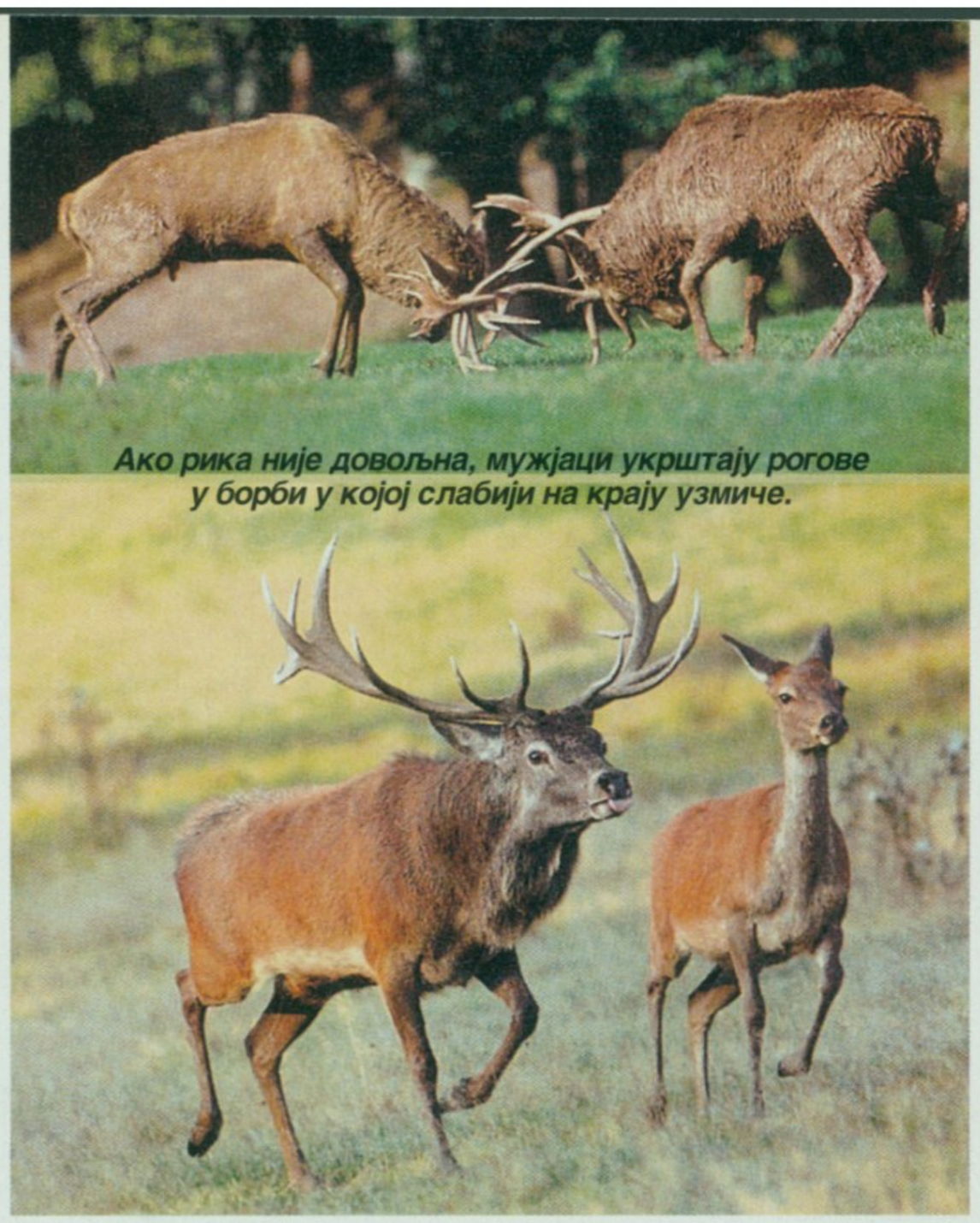

Ако рика није довољна, мужјаци укрштају рогове у борби у којој слабији на крају узмиче.

ТРАГОВИ ПРОЛАСКА

Отисци папка јелена показују два нокта одвојена процепом. Отисак мужјака је већи (дугачак до 9 cm и широк 7), паралелних ивица које се благо закривљују према врху. Траг женки је мањи (6–7 са 4–5 cm) и облика који више подсећа на „срце" ■

Женка, предње десно копито

Мужјак, предње десно копито

Мужјак, задње десно копито

БРАБОЊЦИ

И они су јасан знак присуства јелена. Њихов изглед зависи од годишњег доба и начина исхране, али и од пола. Женски брабоњци су ваљкастог облика, а мушки у виду „пројектила"■

Мужјак, 20–25 милиметара

Женка, 10–15 милиметара

4–6 година | *6–7 година* | *8–9 година* | *10–12 година* | *13–14 година* | *Више од 14 година*

сле рођења остаје да лежи прикривено у трави бојом крзна које је слично околини, потпуно непокретно и без икаквог мириса који би га одао.

То су места где женка јелена на миру може да дође младунче, где има довољно хране и није тако хладно, да се енергија не би узалудно трошила. У развијеним земљама Европе такво место тешко је наћи у низијама које су углавном претворене у обрадиво земљиште или туда пролазе саобраћајнице и шире се насељена места. А и планине су већ пренатрпане скијашким центрима, жичарама, хотелима и туристима који се туда крећу, тако да јелени ретко где имају мира. Због тога је јелен, на пример у Италији, средином 20. века био готово потпуно нестао сем на неким неприступачним висовима Алпа и Апенина. А онда су стављени под заштиту државе тако да су примерци увезени из околних држава могли да уживају у одређеним областима, где су се у међувремену намножили.

И штета и корист

И, сада смо опет на почетку. Данас се многи жале да јелени уништавају шуме и усеве и угрожавају друге дивље врсте, на пример срндаћа који је мањи и једе исту храну, а о још ситнијим биљоједима и птицама које се хране шумским бобицама попут тетреба да се и не говори. Након дугогодишњег посматрања, ботаничари су запазили да тамо где има ових великих папкара биљни свет постаје разноврснији и бујнији, сем ако нису приморани да живе у шуми у којој нема њихове омиљене хране, па морају да једу и младе изданке четинара: раст шуме тако се видно успорава. Шта тек рећи о усевима и виноградима: да ли јелене треба заштитити толико да се скрштених руку гледа како упропашћавају деценијама гајену винову лозу?

Човек никад није задовољан: одузео је јеленима природна станишта, уништио њихове природне непријатеље и још их усмерава да живе тамо где њему одговара. Јелен тако не може да се штити или неке последице морају да се трпе. Да ли ће савремени витезови с пушкама и снајперима поново кренути да масовно уништавају рогате витезове шума и пропланака или ће ипак наћи неку меру заједничког постојања – део је неке нове приче која тек треба да се чује ■

З. М.

ЗА ЧИТАЊЕ И УЖИВАЊЕ

УЧЕНИК

Оскар Вајлд

Кад је Нарцис умро, језеро његовог уживања од пехара слатких вода претворило се у пехар сланих суза, и кроз шуму, плачући, дођоше ореаде да певају језеру и утеше га.

А кад видеше да се језеро од пехара слатких вода претворило у пехар сланих суза, оне распустише зелене увојке своје косе и викнуше језеру: „Не чудимо се што тако оплакујеш Нарциса, толико је био леп."

„Зар је Нарцис био леп?"

„Ко би то знао боље од тебе?", одговорише ореаде. „На нас никад није обраћао пажњу, али за тобом је увек чезнуо, лежао је на твојим обалама и гледао доле у тебе, и у огледалу твојих вода огледао је своју сопствену лепоту."

А језеро одговори: „Али, ја сам волео Нарциса јер, док је лежао на мојим обалама и гледао доле у мене, у огледалу његових очију увек сам видео одраз своје сопствене лепоте" ■

В. У.

Илустровао
Душан
Павлић

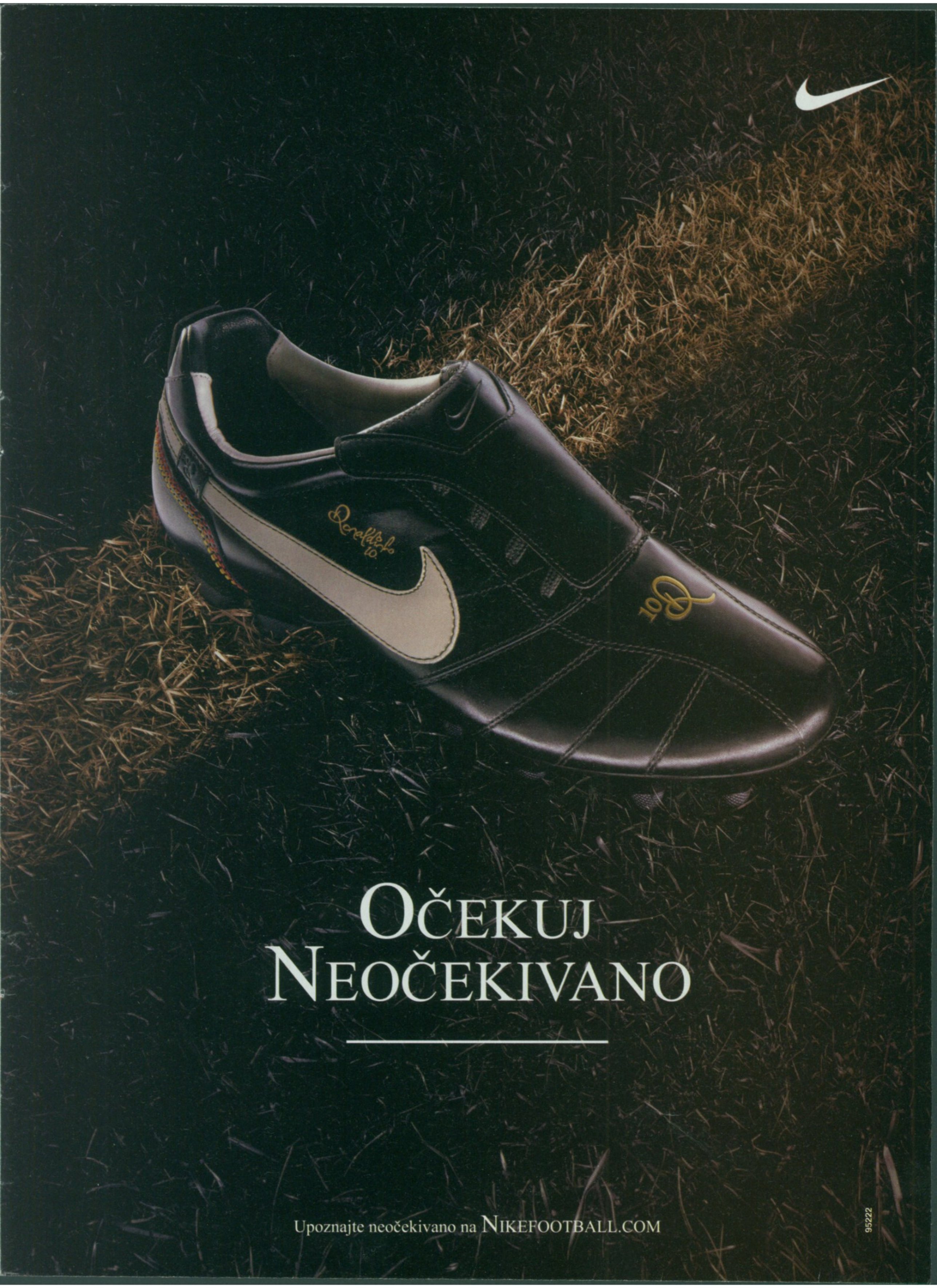

OČEKUJ NEOČEKIVANO

Upoznajte neočekivano na NIKEFOOTBALL.COM

95222

ЗАШТО? КАКО?

КОЛИКО НА ЗЕМЉИ ИМА ЗЛАТА?

Крајем 2001. године процењено је да укупна количина злата на Земљи износи око 140.000 тона, што одговара величини коцке странице 18 метара. Томе треба додати још по 2500 тона извађених сваке године, тако да се по скорашњим проценама у Земљиној кори налази још око 50.000 тона овог драгоценог метала, готово трећина од укупне до сада извађене количине.

Више од половине резерви налази се у Јужној Африци, а остатак пре свега у САД, Русији, Канади и Аустралији. Ипак, морска вода највећи је златни рудник на планети: тамо га има око 270.000.000 тона! Нажалост, одатле никад неће бити извађено јер је концентрација злата у морској води сувише ниска да би се експлоатација исплатила (један на 100 милијарди делова) ■

КАКО ТО АВИОНИ ЛЕТЕ?

У тренутку узлетања „боинг 777" с 400 путника тежак је око 240 тона, а ипак се диже у ваздух са око два километра дугачке писте брзином од 260 km/h и у стању је да прелети 14.000 километара. Трик је у четири физичке силе које су у вези с аеродинамичним обликом авиона: две силе су водоравне, дакле потисак мотора и отпор ваздуха, а две су усправне – потисак ваздуха и тежина авиона. Све ове силе, обједињене под једним физичким именитељем, зову се „Бернулијев принцип": на основу њега с повећањем брзине смањује се притисак како се повећава висина. Шта се то онда догађа с авионом? Приметили сте да крила имају благо заобљен облик тако што им је горња површина већа од доње. Кад авион сече ваздух, ваздух се површином горњег дела крила креће брже него доњом. Ствара се разлика у притисцима, а самим тим и сила потиска која од спорије гура ка оној бржој зони, то јест одоздо нагоре. Тако авион лети ■

ЗАШТО МАГНЕТ ПРИВЛАЧИ САМО ГВОЖЂЕ, А НЕ И ДРУГЕ МЕТАЛЕ?

Магнет је предмет који може да привуче неколико метала: како гвожђе, тако и никл и кобалт, који се због тога називају феромагнетним металима. За ову појаву пресудни су електрони. Подсетимо се зато грађе атома: око језгра кружи одређени број електрона у различитим правцима. С друге стране, у магнету постоји само један правац кретања електрона који и ствара магнетно поље. Кад се том пољу приближи материјал посебне атомске грађе, поменути феромагнети, њихови електрони почињу да круже у истом правцу као и код магнета, те их овај привлачи и лепи за себе, а и сами привучени предмети постају феромагнетични. Други материјали не подлежу овом деловању јер имају другачију грађу атома ■

КАКО СЕ ОРИЈЕНТИШУ ГОЛУБОВИ ПИСМОНОШЕ?

Способност голуба писмоноше да се снађе у простору проучава се на Универзитету у Пизи већ више од пола века. Уочено је да се његово умеће највише заснива на чулу мириса које памти надражаје на месту одакле га пуштају да полети, као и током лета у одласку. С тим по-

дацима овај голуб у стању је да у глави створи мапу која му без грешке говори где се тачно налази. Таква „олфактивна мапа" развија се још током првих месеци живота у голубарнику повезујући мирисе које доносе ветрови с њиховим правцем. На пример, ако голубови у голубарнику осете одређени мирис који доноси ветар с истока, они ће га аутоматски повезати с облашћу која се налази источно од њиховог кавеза и тај мирис искористиће као одредницу за ту страну света.

Кад буду далеко од куће и осете тај мирис, знаће да се налазе источно и да треба да лете у супротном правцу да би се вратили кући. Кад је реч о смеру који треба следити, они су обдарени неком врстом природног компаса соларног типа, вероватно потпомогнутог дејством магнетних сила, који им стално указује на стране света. Кад се нађу далеко од куће, мириси које су запамтили приликом пуштања у ваздух нису више довољни за добро сналажење. Стога голуб током путовања до одредишта мирише све мирисе, па је приликом повратка у стању да се присети правца који ће га довести до полазне тачке ■.

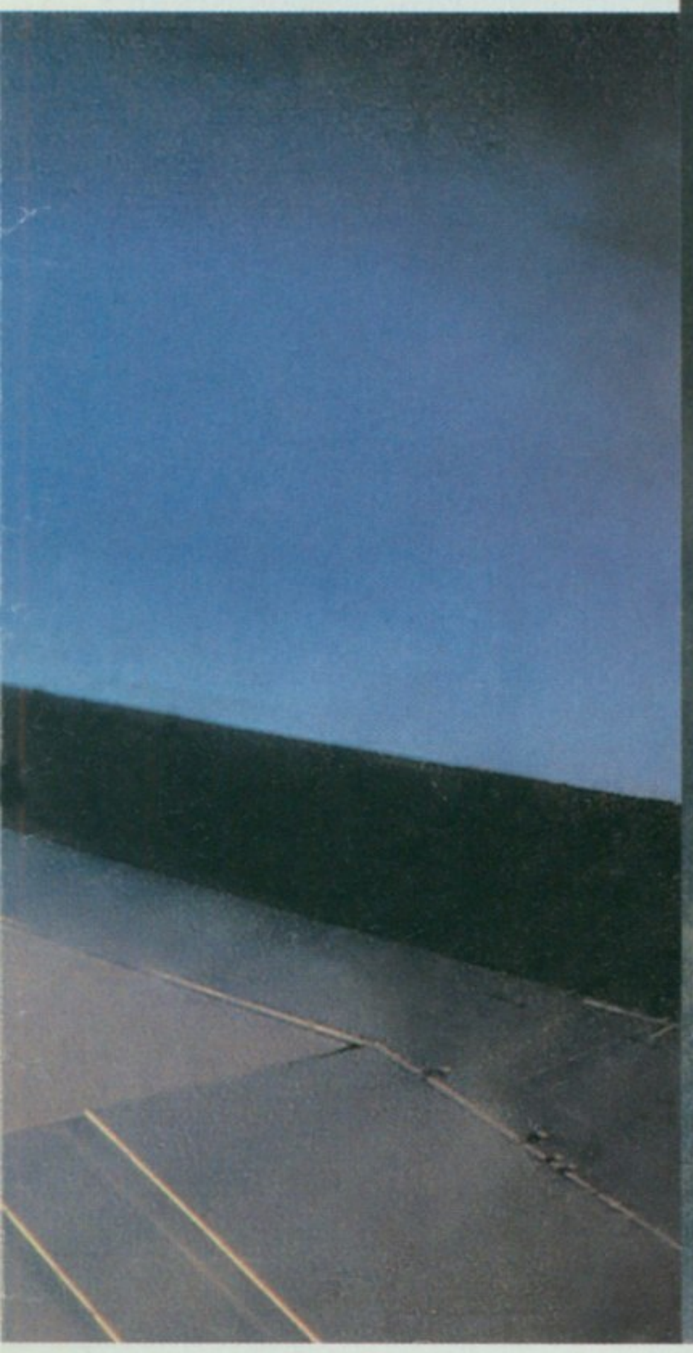

ОД ЧЕГА СЕ САСТОЈИ МАЈЧИНО МЛЕКО?

Мајчино млеко садржи око 87 одсто воде, а преостали део чине беланчевине, антитела, масти, шећер, минералне соли и витамини.

Од беланчевина највише има казеина, типичног за млеко свих сисара, који производе искључиво млечне жлезде. Беланчевине су и антитела, углавном имуноглобулини класе IgA, који су прва заштита бебе од бактерија, токсина и вируса.

Масти чине 4,5 одсто млека, а присутне су у виду сасвим ситних капљица званих глобуле, које мајчином млеку дају ону особену загаситобелу боју. Оно готово искључиво садржи једну врсту шећера, лактозу, коју млечне жлезде производе од глукозе из крви. Садржај глукозе прилично је висок, 6,8 одсто, тако да је људско млеко слађе од млека осталих сисара. Од витамина највише су заступљени рибофлавин, A и D, од минералних соли калцијум, фосфор и гвожђе, а у мањим количинама има и ензима и хормона.

Садржај млека зависи од начина исхране мајке и од времена које је прошло од порођаја. У првим данима после рађања оно се зове колострум зато што садржи већу количину масних глобула, беланчевина и антитела ■

ДА ЛИ НА ЗЕМЉИ ЈОШ ИМА НЕИСТРАЖЕНИХ ОБЛАСТИ?

То је тешко са сигурношћу утврдити јер се не зна докле је све човек стигао у прошлости зато што не постоје сви подаци. Сасвим је могуће да су неки делови наше планете још неистражени, пре свега пустињски, као што је Велико песковито море између Египта и Либије и Руб ал Кали на Арабијском полуострву. Огромна пространства под песком само су делимично сагледана јер ту не пролазе чак ни каравани с камилама.

Посебан случај су недирнуте прашуме у пределу слива реке Амазон (област Тумукумакве на граници између Бразила и Француске Гијане), као и Борнео. Истраживачи са запада тамо још нису крочили, али је могуће да су ту некада живели домороци.

Постоје и други негостољубиви предели као што су планински врхови: иако се у последња два века човек попео на већину највиших, изнад седам и осам хиљада метара, још су многи врхови на Хималајима, Каракоруму, Тибету и Тјен Шану неосвојени јер су сувише опасни.

Коначно, ту су Арктик и Антарктик који су готово потпуно неистражени сем неких предела којима су прошли ретки неустрашиви људи. Ипак, најмање истражени делови наше планете су океани: процењује се да у њима живе милиони разних врста животиња, биљака и других живих бића која још нису проучена ■

Оноре де Балзак

На први поглед, Оноре де Балзак није био нимало привлачан: кратке ноге и дугачко тело; подваљак и брчићи; тамне очи, густа црна талласаста коса (најчешће масна); недостајали су му горњи зуби; носио је широку одећу, стално је мењао рукавице, али никад један стари шешир, сувише мали за његову велику главу...

Па, ипак, Балзака су жене обожавале, што је у њему изазивало неку врсту срџбе према припадницама лепшег пола. Да ли је та чињеница утицала на његово дело? Можда. Извесно је да је Балзак, један од твораца реалистичног романа, био веома плодотворан писац (написао је стотинак књига) те да је његов утицај на потоњу француску и европску књижевност био огроман. Пресудан у његовом животу био је неуспех који је доживео као новинар. У ствари, тај неуспех усмерио га је ка књижевном стваралаштву. Остатак припада историји светске књижевности. Али, пођимо редом...

Балзак је писао петнаест до осамнаест сати сваког дана. Одлазио је у кревет у двадесет часова. Слуга би га пробудио у поноћ. Затим је писао до јутра... а оно што би ноћу написао, исправљао је после подне

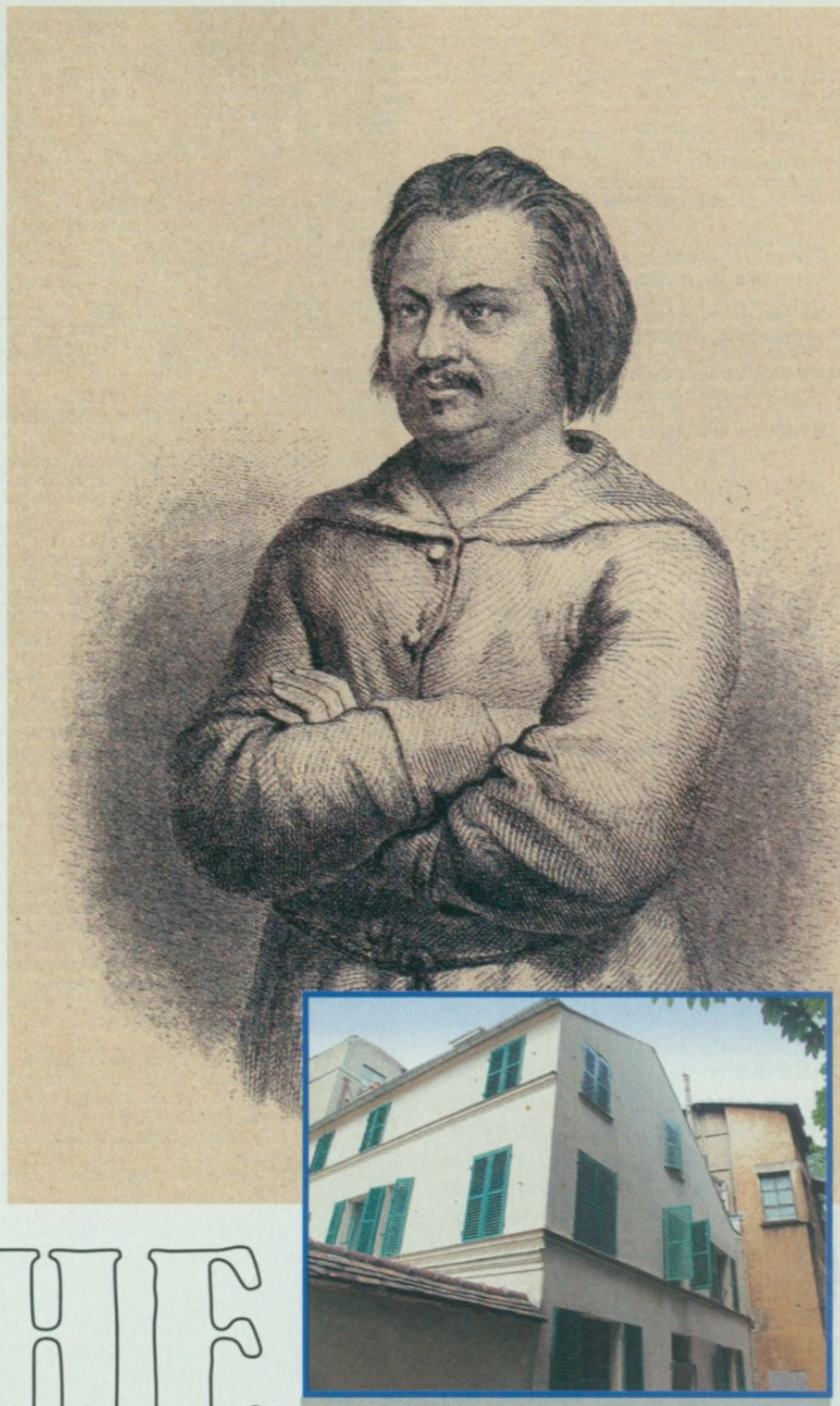

Балзаков дом у Паризу: крио се од поверилаца улазећи у кућу на тајна врата

ЉУБАВНЕ ПУСТОЛОВИНЕ ДИДИЈА ЧИСТУНЦА

Оноре де Балзак рођен је у Туру, у Француској, 20. маја 1799. године као син Бернара Франсоа Балзака, управника болнице и градског политичара. Ономреова мајка била је Ана Лаура Балзак, тридесет две године млађа од свог супруга. Оноре је имао две сестре и полубрата Анрија, мајчиног ванбрачног сина. Ана Лаура није била нарочито срећна што су је удали против њене воље за старог човека и што с њим има децу. Сина јој је одгајила жена једног жандарма, па је мали Оноре упознао мајку тек кад му је било четири године. Незадовољна сопственим животом, мајка је дечаку стално нешто приговарала и кажњавала га, ретко му показујући љубав.

Правник или новинар?

Будући писац похађао је најбоље париске школе, гимназије и Сорбону, где је изучавао права. Запослио се као нотар, али је у двадесетој години одлучио да право неће бити његов позив. Желео је да постане новинар и родитељи су се сложили да га издржавају наредне две године.

Али, Оноре није постао признати новинар јер се испоставило да је то позив за који није створен. И тако, у двадесет трећој години, запослио се као тутор деце госпође Де Берни, пријатељи-

це своје мајке и куме Луја XVI. Госпођа, иначе двадесет две године старија од Балзака, убрзо га је очарала и постала његова љубавница. Годишња плата коју је од ње добијао и џепарац од родитеља поново су навели Балзака да се окуша на пољу издаваштва – објављивао је јефтина издања класичних дела књижевности, али тај посао убрзо је пропао, а он је остао без пребијене паре. Уређивао је „Париску хронику", сарађивао с још неким листовима, а ништа од тога није му се исплатило. Улагао је новац у руднике, бродове, железницу, али – безуспешно. Очигледно, био је неспособан да управља својим новцем; живео је изнад својих могућности, тако да је често позајмљивао одређене своте које није могао да врати. Будући да се стално крио од поверилаца, направио је тајни улаз у кућу. Ипак, превагнула је страст према писању.

Кафа увек, брак на крају

Међутим, вратимо се Балзаковим љубавима будући да су бројне љубавне пустоловине обележиле његов живот. Мадам Де Берни била је прва велика Онореова љубав: он је њу звао „La Dilecta" (миљеница), а она њега – Диди. Али, Диди и Дилекта често су се свађали и младић је покушао неколико пута да напусти своју знатно старију драгану. Истовремено, имао је и друге љубавнице, па је осећао грижу савести кад је госпођа Де Берни умрла. Балзакове љубавнице биле су и војвоткиња Лаура Пермон, Мари де Фреснаје, Фани, жена грофа Гудабонија-Висконтија, Елен де ла Валет... Његов округли кревет огромних размера био је надалеко чувен у Паризу. Треба имати у виду да је готово све Балзакове љубавне романе Ватикан најстроже осудио и забранио. У педесет првој години, само пет месеци пре него што ће да умре, Балзак се неочекивано оженио пољском графицом Евелином Ханском коју је упознао седамнаест година раније и од тог времена стално су се дописивали. Баш као и остале даме, и Евелина је била удата, али је

Балзаково поџрсје и велики сџоменик у бронзи, рад вајара Оџиста Родена

њен муж 1841. године преминуо. Оноре и Евелина нису имали деце – нажалост, једно је рођено мртво. Заједно су путовали у Немачку, Италију, Белгију и Украјину...

Да би могао што више и дуже да ради, писац је свакодневно пио огромне количине јаке црне кафе. Понекад више од двадесет шољица. Кад је радио, обувао би велике мароканске папуче и облачио белу широку хаљину попут калуђера. Увек је носио опасач од злата за који су били заденути нож за хартију и маказе. Оноре де Балзак био је опседнут чистоћом – често је прао руке и готово у свакој прилици носио рукавице. Живео је на високој нози, трошећи више него што је зарађивао. Његова страст били су персијски теписи. Једно време имао је и кочију. Међутим, кад се уселио у нову кућу, немајући довољно новца да је скупоцено опреми, по зидовима је написао: „овде стоји Рафаелова слика", „венецијанско огледало", „комода од ружиног дрвета" и слично.

Мрзео је дуван и није дозвољавао другима да пуше у његовом друштву. Иначе, патио је од неуралгија, главобоља и имао два срчана удара.

Сујеверни католик

Балзака је занимала хипноза као и натприродне појаве. Веровао је да се многи догађаји дешавају због деловања тајних и необјашњивих сила којима не можемо да се одупремо јер их не познајемо. Био је католик и веома сујеверан. Стално је у џепу имао зарђали кључ који је сматрао својим талисманом, а арапски прстен никада није скидао с руке: називао га је „Бедук". Сакупљао је вазе, слике и столице, дивио се сликару Ежену Делакроа и књижевном делу Валтера Скота.

„Оно што је Наполеон освојио уз помоћ мача, ја ћу освојити уз помоћ пера", често је говорио показујући тако одлучност да постане велики писац. И заиста, кад је почео да пише, писао је свакодневно петнаест до осамнаест сати. Одлазио је у кревет у двадесет часова. Слуга би га пробудио у поноћ. Затим је писао до јутра. Пре подне купао би се у кади бар један сат, као Наполеон. Затим би прегледао оно што је током ноћи написао. Ручао је најчешће само сендвиче и јаја, а потом настављао да исправља текстове до седамнаест часова, кад би вечерао и виђао се с пријатељима. У осам би поново био у кревету... И тако стално. Балзаков радни сто био је прекривен зеленом чојом. Испред себе држао је Наполеонову малу статуу, а светлост су бацале искључиво четири свеће. Остали део куће био је у мраку...

За двадесет година на блеђоплавој хартији исписао је осамдесет пет романа. У својим делима описао је више од две хиљаде различитих ликова! Романе које је написао објединио је под заједничким насловом „Људска комедија". Међу Балзакова најзначајнија дела спадају „Шаргинска кожа", „Евгенија Гранде", „Чича Горио", „Изгубљене илузије", „Сељаци", „Рођака Бета" „Голицаве приче"...

Последњих година живота Балзака су мучили бубрези. Неколико дана пре смрти његово тело се надуло од вишка воде, а на нози се отворила гангрена. Лице му је било готово црно. Узалудно је дозивао доктора Бјаншона, он није долазио... Наиме, доктор је био измишљена личност, јунак његовог романа.

Умро је у својој кући у Паризу 18. августа 1850. године. Имао је педесет једну годину. Сахрањен је на гробљу Пер Лашез, а опроштајни говор одржао је Виктор Иго ■

Мирјана Оџљановић

НИ ДАЊУ, НИ НОЋУ

Једне ноћи Балзак је зачуо шушкање и, слутећи шта се дешава, сакрио се. Убрзо се на вратима собе појавио лопов. Вероватно је чуо приче да је Балзак распикућа, па је помислио да је пун пара. Кад је почео да претура по радном столу, иза својих леђа лопов је зачуо смех. Био је то Балзак:

„Зашто се смејете?", упитао је писца.

„Смејем се питајући се шта ли вас наводи да на столу странца у глуво доба ноћи тражите новац кад његов власник ни по дану не може ту да нађе ни један једини новчић" ■

Патике

Чини се да данас има више врста патика него звезда на небу. Тешко је поверовати да су се људи, до пре стотинак година, највећим бројем спортова бавили у својим свакодневним ципелама – или потпуно боси.

Али када су древне Олимпијске игре обновљене крајем деветнаестог века, такмичарски спортови добили су велики подстицај. Тражила се обућа посебно обликована за тенис, фудбал, безбол и трчање. Прве платнене патике направљене су крајем деветнаестог века, али све до после Другог светског рата, када су преовладали лакши материјали као што је најлон, кожне су биле траженије.

Можда најчудније патике носио је јапански тркач који је победио на Бостонском маратону 1951. године. Обликоване по јапанским натикачама, имале су палац издвојен од остатка патике.

1. Ролне коже, најлона и других вештачких материјала доносе се у фабрику патика.

2. Метални калупи направљени по цртежима дизајнера користе се за исецање различитих делова сваке патике. Делови за сваку врсту патике увежу се заједно и пошаљу на машинско шивење.

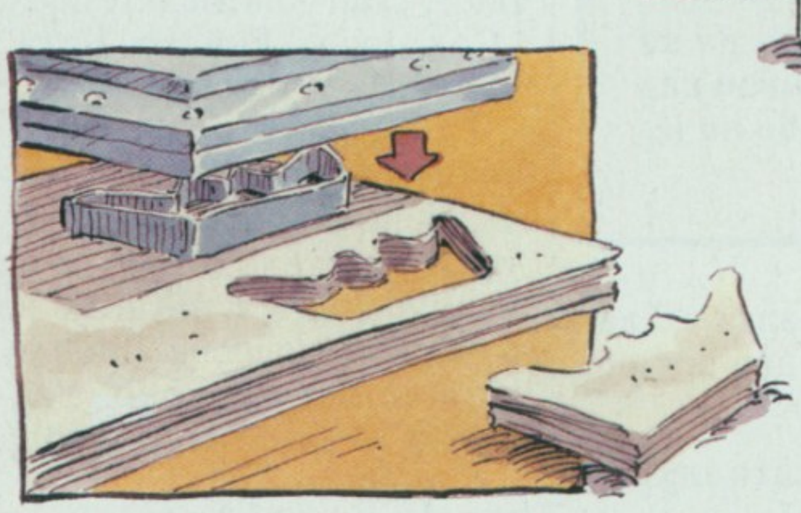

3. Исечени комади прошивају се и праве им се испупчени шавови. Комади од којих се прави горњи део патике (који се назива „лице") зашивају се или лепе заједно. Патика сада изгледа као округла капа са додатним материјалом на ивицама који ће завршити подвијен испод улошка. Ставља се потпетица, као и ојачање за прсте.

Beli Put
Izdavačka kuća

5. Уложак се причврсти за дно калупа у облику стопала. Машина навуче лице на калуп и помоћу лепка и притиска причврсти га за уложак. Онда се за лице залепи део који се састоји од средњег и спољног ђона.

6. Калуп се извади, а убаце се пертле. Патика се прегледа, а вишак лепка уклони пре паковања у кутију.

4. Средњи ђон, који садржи јастучиће, залепи се за спољни ђон, само дно патике.

Суперкрампони

Фудбалери су крајем деветнаестог века клопарали по терену у чизмама трипут тежим од савремених копачки. Данашње верзије не само што су лакше, већ су опремљене и заменљивим крампонима који одговарају различитим условима на терену. Најлонски крампони су најбољи за меко, али набијено тле, алуминијумски за мокру, клизаву земљу, а пљоснати гумени крампони за тврд терен.

КАКО СУ РОЂЕНЕ „NIKE" ПАТИКЕ?

ВАЗДУШНИ ЂОН ИЗ НАСЕ

Бил Боуверман (Bill Bowerman) радио је као тренер на Универзитету Орегон кад је дошао на замисао да заједно са својим учеником из тима оснује предузеће. Бил је у историји спорта остао забележен и као званични тренер Америчке атлетске репрезентације на Олимпијади 1972. године. Широм Америке поштовали су његову технику обучавања тркача и студената која је променила схватања и филозофију овог спорта у целој земљи. Његов ученик, а касније и колега, Фил Најт (Phil Knight) говорио је да га је Бил научио како да побеђује на стази и у животу.

Тог дана 1972. године кад је зачета прва клица данас целом свету познате компаније „Nike", Бил и Фил су се руковали и с 500 долара у џепу ушли у партнерство које ће потпуно променити лице спорта. Тако је основано BRS, предузеће за производњу и продају спринтерица. Ова двојица спортиста имали су рок од само шест месеци да створе нови бренд. Зато је Фил позвао Каролину Дејвидсон, студенткињу уметности у Портланду, и тражио помоћ. Желео је да она створи лого који ће показати брзину и покрет. BRS је лансирао „Nike" патике 1972. године на изборном такмичењу репрезентације САД за Олимпијске игре. Тркачи су први пут видели „Waffle" патике које је Бил Боуверман направио по узору на модле за колаче које је видео у својој кухињи.

Каролинин хонорар за нови лого био је 35 долара. Она је ипак наставила да прави разне штампане материјале за „Nike", а после две године отишла је из предузећа. Тек 1983. године Фил ју је позвао на вечеру и, на њено запрепашћење, поклонио јој дијамантски прстен у облику знака који је направила и коверат с акцијама предузећа „Nike". Нико не зна колико је акција добила, али је вредност акција од тог времена до данас порасла неколико стотина пута.

Френк Руди, инжењер у Наси, појавио се 1979. године у „Nike" и предложио да предузеће избаци на тржиште потпуну новину – ваздушни ђон. Овакав потез и још много пословних уговора довели су до тога да је 1991. године „Nike" био једини спортски бренд с обртом већим од три милијарде долара. Слоган под којим раде запослени у овом предузећу, као и њихови партнери, гласи „There is No Finish Line" (Не постоје границе).

Пре 13 година „Nike" је потписао ексклузивни уговор с 10 најбољих бразилских фудбалера и почео освајање светског фудбалског тржишта ■

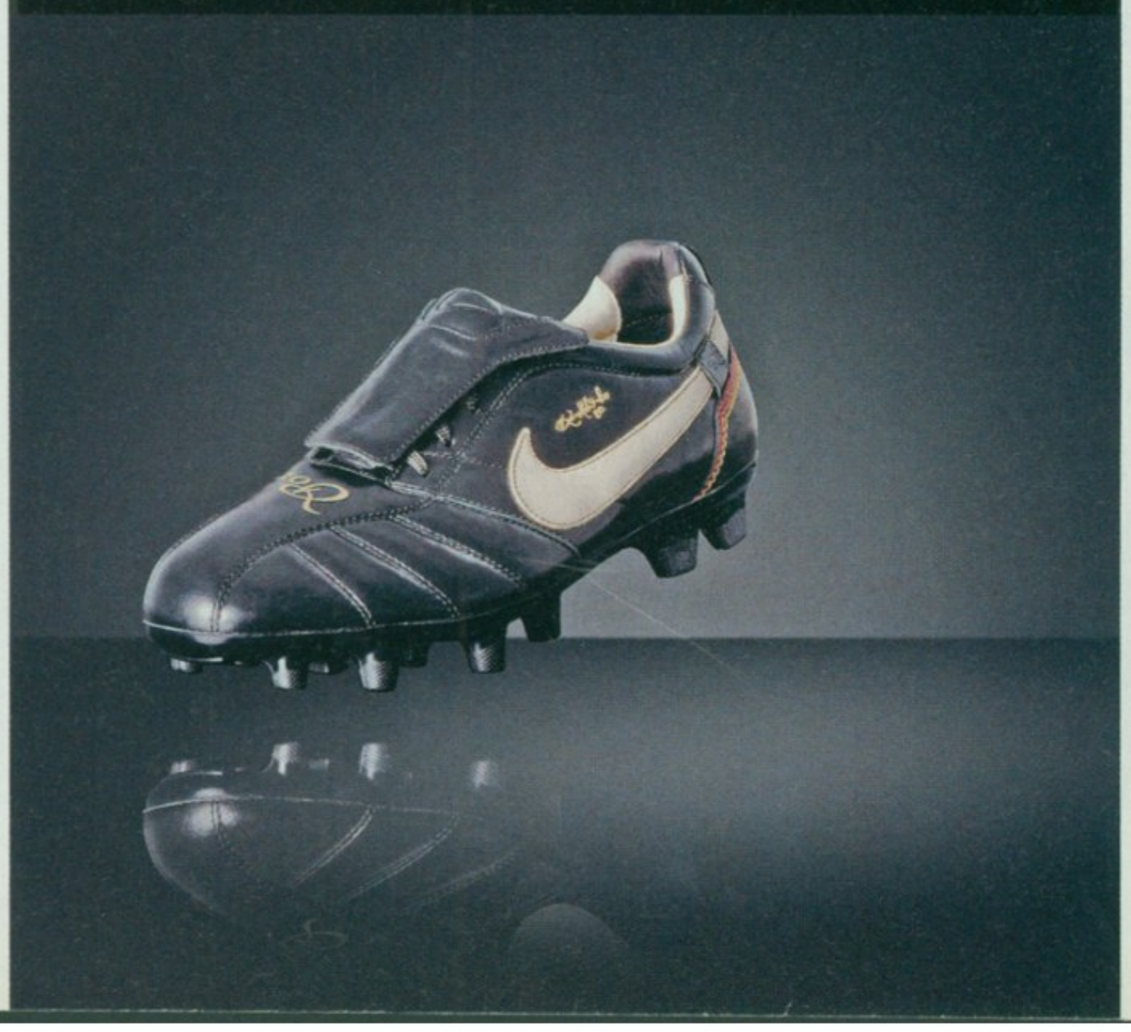

Резервни план

Пре или касније, једног дана неизбежно ћете остати без свог мобилног телефона и свих бројева који су у њему уписани. Да не бисте морали опет да тражите све бројеве телефона својих пријатеља, није лоше направити брзо и једноставно резервну копију уз помоћ уређаја који се зове „Backup-Pal". Овај меморијски уређај може да се повеже с мобилним преко USB прикључка или путем инфрацрвених зрака. Цена: 39 долара. Корисна адреса:
www.backup-pal.com

Камера или мобилни телефон?

Доскора је видео-камера, као део мобилних телефона, била само допадљив додатак без велике употребне вредности. Међутим, код „Нокијиног" модела N93 ствари стоје другачије. CCD чип од 3,2 мегапиксела овог мобилног телефона прави оштре и добре снимке у MPEG-4 формату с 30 фрејмова у секунди. Видео-снимак који направите телефоном може да се пребаци на рачунар и додатно обради програмима као што је „Adobe Premiere". Цена: 700 долара. Корисна адреса:
www.nokiausa.com

Вито тело

У „Мотороли" су увидели да је виткост врлина. Наследник прослављеног и врло танког модела RAZR је KRZR K1, краћи 11 милиметара и дебљи свега два. У њему је камера од 2 мегапиксела, A2DP подршка за слушање музике преко бежичних слушалица и Screen3 технологија којом се са Интернета аутоматски скидају и приказују разни подаци (вести, спортски резултати) на LCD екрану телефона. Уз све то, позадина уређаја премазана је нарочитом бојом која подсећа на гуму и спречава да телефон склизне са стола. Корисна адреса:
www.motorola.com

УНУТАР „НОКИЈИНОГ" N93

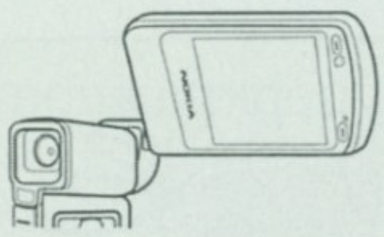

КВАЛИТЕТНИ ОБЈЕКТИВИ

Објектив Carl Zeiss Vario-Tessar (који користе и „Сонијеви" CyberShot дигитални фотоапарати) смањује искривљеност призора, а троструки оптички зум увеличава предмете без непријатних квадратића које прави дигитални зум ■

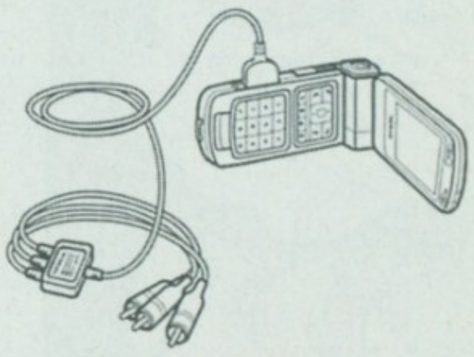

ТВ ИЗЛАЗ

Премда је LCD екран мобилног телефона дијагонале 6 центиметара и резолуције 320 x 240 одличан за гледање филмова, штета је не гледати сопствене снимке на великом екрану. Треба само укључити кабл за телевизор који се добије уз телефон. Кога онда занимају шпанске серије? ■

У СВИМ СМЕРОВИМА

N93 има екран „на преклоп", али он се може обртати и бочно, што олакшава коришћење мобилног телефона као видео-камере. Уз то, ширина видног поља екрана је 160° што је више него довољно ■

Кућни биоскоп

Уз помоћ „Ранковог” видео-пројектора „ултра” можете претворити своју дневну собу у омању биоскопску салу. Савремена електронска опрема унутар уређаја омогућава пројекцију слике такозване високе дефиниције (1080p) на платно или зид ширине шест метара. Цена: 19.995 долара. Корисна адреса: **www.runco.com**

УНУТАР „РАНКОВОГ” RC-1100 УЛТРА

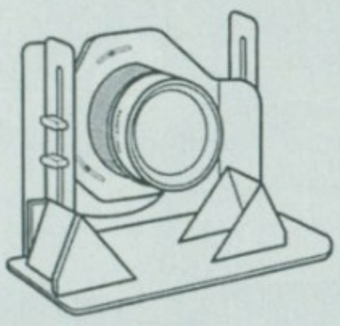

РАЗЛИЧИТИ ОБЈЕКТИВИ

Како су све собе различите, „Ранко” омогућава замену фабрички уграђених објектива с пет других за различите раздаљине пројекције. Додуше, они коштају од 3000 до 15.000 долара ■

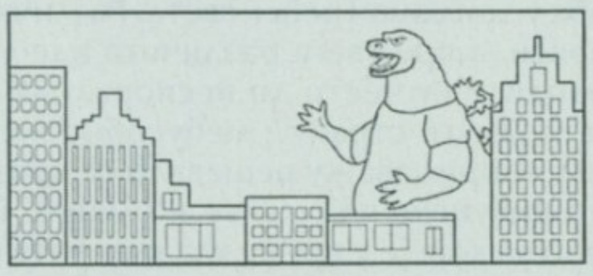

СИНЕМАСКОП

Неке ТВ станице приликом емитовања филмова одсецају крајеве слике, или је слика сабијена и издужена, или има црна поља изнад и испод. Све је то последица снимања филма у широком формату за који је код нас одомаћен израз синемаскоп. „Ултра” омогућава пројектовање слике широког формата, пропорција 2,35:1, уз помоћ видео-процесора и анаморфик оптике. За то је потребно издвојити још 9000 долара ■

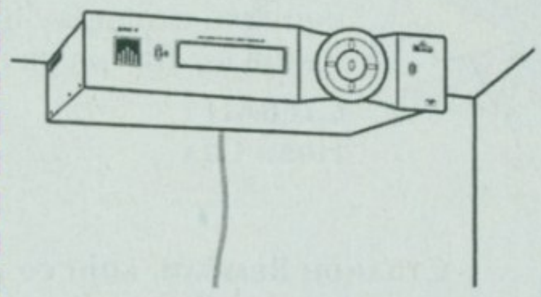

СВЕ НА ЈЕДНОМ МЕСТУ

Да се каблови не би гомилали по соби, нарочити уређај – свичер – обједињује све аудио-видео улазе. Од њега само један кабл иде до видео-пројектора. Кошта 2000 долара ■

Родитељски мир

„Дизни Мобил” модел телефона DM-P205 танак је и на преклоп, у складу с данашњом модом и омогућава бројне погодности родитељима. Могу да ограниче позивне бројеве и спрече звање из иностранства или непристојних домаћих телефонских бројева, као и да унапред ограниче трајање сваког разговора. Сем тога, могу да провере којим је данима у недељи дете користило телефон и у које доба дана, а преко компјутера могу у сваком тренутку да сазнају где се дете налази, захваљујући уграђеном GPS уређају. Цена: 99 долара. Корисна адреса: **www.disneymobile.com**

Само за најбогатије

„Панасоников” џин међу плазма екранима има дијагоналу од невероватних 2,6 метара! То је готово двоструко више од највећег LCD екрана на тржишту. Произвођач наглашава да је потребно најмање десет радника, или камион с мањом дизалицом, да се уређај допреми у кућу купца. Површина слике је приближно три квадратна метра, а контраст 5000:1, што омогућава живописне боје. Наравно, приказује најбољу могућу телевизијску слику, 1080p. За сваког купца екрана TH-103PZ600U обезбеђена је и нарочита телефонска линија за техничку подршку, намењена искључиво њему. Можда то објашњава цену од 70.000 долара. Корисна адреса: **www.panasonic.com**

РАТ БЕЗ РАТОВАЊА

Шта је то хладни рат?

МЛАДЕН
sheitan@ptt.yu

Хладни рат је борба два супротстављена политичка и војна блока око важних светских питања, а почео је после Другог светског рата, 1945. године: једну страну предводиле су Сједињене Америчке Државе, а Совјетски Савез други блок земаља. Срећом, непосредан војни сукоб никада се није догодио између ове две велике силе, углавном због обостраног страха од нуклеарног уништења. Додуше, било је више него оштрих дипломатских и економских трвења, као и изазивања мањих војних сукоба у земљама Трећег света. Различити интереси, а пре свега различита идеологија, доводили су често до неспоразума и сумње у „други страну": међусобно надметање у наоружавању решавало се кроз бројне шпијунске подухвате и слично. Супарништво које је у време хладног рата владало између источног и западног блока земаља није било новина у историји наше цивилизације. Једина разлика била је уједно и најопаснија – нуклеарно оружје. Ипак, за-

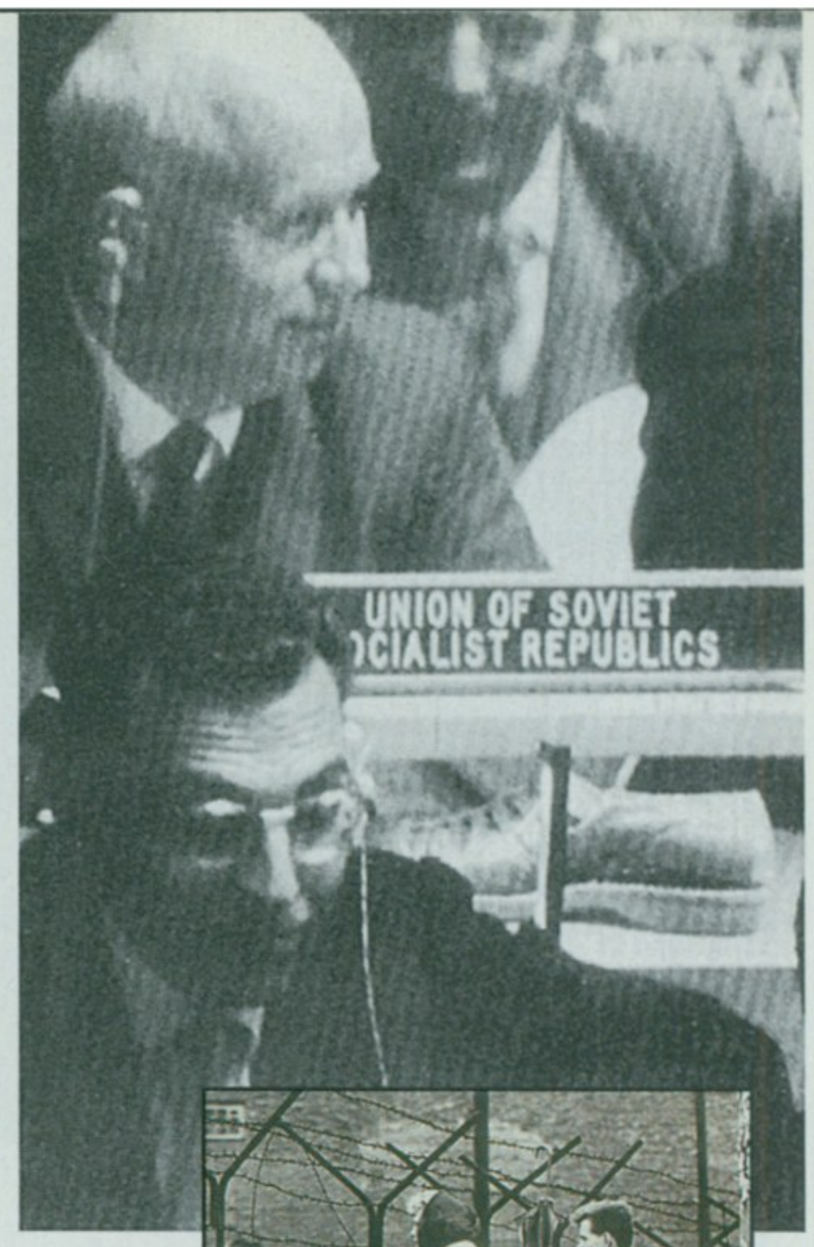

СТАРИ И НОВИ ВЕМБЛИ

Молим вас да напишете нешто о стадиону Вембли и који клуб игра на њему.

СТЕВАН
Нови Сад

Стадион Вембли, који се налази у северозападном делу Лондона, подигнут је 1923. године као национално игралиште и средиште велике изложбе Британског царства 1924. године. На земљишту Вембли парка изградња је почела 1918. године. Стадион је подигнут за три стотине дана и све је коштало седам стотина педесет хиљада фунти. Архитекте су били сер Џон Симпсон и Максвел Ајертон. Стадион је свечано отворен 28. априла 1923. године кад је одигран завршни меч националног фудбалског купа. На стадиону је тога дана било више од сто двадесет шест хиљада особа, иако је могао да прими само сто хиљада посетилаца. Године 1955. додата су светла, 1963. године кров од алуминијума и стакла. Многе важне фудбалске утакмице одигране су на стадиону Вембли, између осталих пет пута финале Европског купа, 1996. године Европско првенство у фудбалу, 1966. године утакмице Светског првенства. На Вемблију су, осим фудбалера, играли и рагбисти, а 1949. године био је и домаћин Олимпијских игара, ту су се одржавала надметања атлетичара. Фудбалски стадион био је и место где су се одржавали рок концерти. Године 1985. на Вемблију је одржан „Лајв ејд", а 1988. године прослављен је на концерту рођендан Нелсона Манделе. Због сигурности, крајем осамдесетих број седишта на Вемблију смањен је на осамдесет хиљада. Октобра 2000. године Вембли стадион је затворен. Британски парламент одлучио је да је стари стадион одслужио своје и предвиђена је изградња новог. Тако је на Вемблију 2002. године почела изградња новог стадиона са деведесет хиљада седишта. Предвиђено је да стадион има покретни кров и исто тако покретне стазе за атлетичаре. Нови Вембли дело је архитекте Нормана Фостера и његова изградња још траје. Верује се да ће коштати више од 750 милиона фунти. Биће отворен сутра, 24. марта ове године ■

нимљиво је да се већина историчара слаже да је је хладни рат, односно клацкалица на којој су се налазиле велике светске силе, омогућавао какав-такав мир у свету.

Хладни рат почео је да јењава кад је на власт у Совјетском Савезу 1985. године дошао председник Михаил Горбачов. Он се залагао за отворенију и помирљивију политику СССР-а према другим земљама и блажу унутрашњу политику. Уз топљење совјетске унутрашње политике, почео је полако да се топи и источни блок. Новембра 1989. године срушен је Берлински зид који је раздвајао Источну од Западне Немачке... По завршетку рата у Персијском заливу, 1991. године, и распаду Совјетског Савеза, амерички председник Џорџ Буш рекао је да је свету потребно ново устројство које ће заменити старо супарништво и подељеност света на два дела. Тако је званично и било. Међутим, ускоро је било јасно да старе нетрпељивости нису минуле, односно, да политичке напетости и даље трају ■

ПЛАЧ КОЈИ ТО НИЈЕ

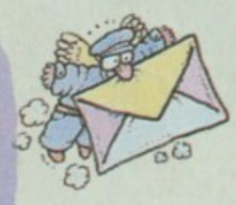

Одговорите ми, ако знате, зашто фоке плачу кад изађу на копно?

ЈОВАНА
Жагубица

Кад се фоке, или туљани како се ови морски сисари још зову, нађу на копну, делују као да су тужне јер им се низ образе сливају сузе. Међутим, то нема никакве везе с њиховим душевним стањем јер, као и друга слична морска створења, сузе које фока спонтано лучи да би навлажила очи обично се сливају у воду. Фока нема жлеб који иде од очију до носа, а који постоји код копнених сисара, укључујући и човека. Код ових животиња тај жлеб је ишчезао, па зато, кад се нађу на копну, сузе немају где да се сливају него низ образе ■

Допишујте се, људи!

СВИ КОЈИ ЖЕЛЕ ДА СЕ САМНОМ ДОПИСУЈУ НЕКА МИ ПОШАЉУ СВОЈУ СЛИКУ, А ПИШИТЕМИ НА АДРЕСУ:
ПАВИЋ СЛОБОДАНКА
БОШКА БУХЕ 2/III СТАН 51.
21000 НОВИ САД СРБИЈА.

ЋАО.

Novi Kozmo
na novoj adresi!

subota,
24. mart 2007.
Nušićeva 11

sve za bebe
i decu do
12 godina!

Od 12h
žongleri
mađioničar

Od 17h
uramljene fotografije
sa Barbi, Vipom,
Supermenom i drugim
omiljenim junacima
dobijate na poklon!

Za kupce popust od 15%
Pokloni tokom celog
prvog radnog dana

za razvoj Kreativnosti
za podršku Odrastanju
za beskrajnu Zabavu
za najlepša Maštanja
za zajedničke Osmehe

KOZMOLINA
MPC HOLDING

KOZMO
Dečiji svemir

96727

АКАДЕМСКО
КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКО
ДРУШТВО **„ЛОЛА”**
уписује у
ШКОЛУ ПЕВАЊА –
ДЕЧИЈИ ХОР
Узраст: 7–12 година
Хор води
Амалија Милаковић
диригент Дечијег хора
АКУД „Лола”

Аудиција:
сваке суботе у 10 сати.
АКУД „Лола”,
Ресавска 11, Београд
Информације
на телефон 32 33 002,
радним даном
од 9 до 16 часова.

96975

ТАЈНА ДАМЕ У ЦРНОМ

Веома ме занимају уклета места. Да ли можда знаш неко уклето место или кућу? Некада сте писали о дворцима с духовима у Шкотској и Италији. Волео бих да прочитам још прича о неком од таквих места. Унапред захвалан твој читалац

СТЕФАН
Краљево

Парк Семтионе у Милану

Не знамо да ли постоје уклета места. Нико од нас није се уверио у нешто слично. Извесно је, међутим, да постоје легенде о појединим местима које говоре о томе да су на овај или онај начин уклета, да их посећују духови, да се чују необични звуци, а понекад чак и музика.

Једно од таквих места је и познати парк Семпионе који се налази у центру италијанског града Милана. Парк се простире иза дворца Сфорца све до Арене. Дворац је, иначе, обновљен непосредно после Другог светског рата, а сагрђен је у давна времена, још 1368. године. Наиме, Галеацо II Висконти желео је да баш у том делу града подигне себи дворац и опаше га зидинама. Током наредних векова дворац је више пута дограђиван достигавши коначни изглед у време Наполеона који је иза пространог дворца направио војно вежбалиште.

Да ли парком заиста ноћу лута Дама у црном?

После ослобођења Милана од стране власти, градска управа решила је да се војно вежбалиште претвори у парк. Управо стазама прелепог парка и у дворишту дворца креће се наводно дух непознате Даме у црном која крије лице велом. Неки који су је, наводно, видели кажу да Дама у црном на лицу заправо носи маску од коже (или од злата, како тврде други). Занимљиво је да тајанствена госпа свој долазак најављује на необичан начин: у ваздуху се најпре осети мирис љубичице. Чим човек – обавезно мушкарац (Дама у црном никад не прилази женама) – осети овај мирис, а налази се сам у парку, треба да зна да ће га врло брзо под руку нежно ухватити тајанствена жена. Она преплашену особу полако али упорно води у шетњу кроз парк Семпионе док се не нађу испред једне прекрасне виле. Случајни пролазник тада схвата да једноставно мора да уђе у ту кућу. У њој је сав намештај прекривен црним платнима. Чак су и завесе на великом кревету с балдахином од тешке црне свиле. Као хипнотисан, незнанац ће с лепотицом у црном провести ноћ љубави коју никада неће моћи да заборави. Потом ће га Дама у црном извести из куће и оставити самог у парку. Човек ће тек тада почети трезвено да размишља, осетиће најзад снагу сопствене воље... Међутим, сви они који су касније покушали да уђу у траг „црној, ожалошћеној вили” где су провели незаборавну љубавну ноћ, нису могли да је нађу... Неки, пак, тврде да су успели да с лица Даме у црном скину вео, односно маску. Оно што су видели, изгледало је – застрашујуће: била је то лобања давно преминуле особе ■

Дечије одељење Библиотеке града Београда „Чика Јова Змај”
Хиландарска 7
11000 Београд
тел: 32 38 631
e-mail:
zmaj@bgb.org.yu

Дечије одељење Библиотеке града Београда свим читаоцима „Политикиног Забавника” који са собом понесу купон дају попуст приликом уписа од 33 одсто.
Дођите, дружите се с нама, учите, забавите се, радујте се, откривајте светове који су вам мало знани а који вас могу одвести незнано куда...

БИБЛИОТЕКА ГРАДА БЕОГРАДА
33%

Забавникове логичке загонетке

РЕШЕЊА

1. КОРПА ПУНА ЈАЈА
У корпи је било 30 јаја ■

2. НИЈЕ ТЕШКО
У сваком квадрату збир бројева у горњим угловима једнак је збиру бројева у доњим угловима, те је ? = 1 ■

3. НАЧЕЛО НИЗАЊА
У сваком кругу пођите од горњег левог поља у смеру казаљке на сату. Други број је за 8 мањи од првог, следећи за 4 већи, а четврти за 8 мањи од претходног, те је ? = 20 ■

4. ЧЕТИРИ ИЗВОРА
За један сат извори ће напунити 1/12 + 1/24 + 1/36 + 1/48 = 75/432 запремине базена, или за 5,76 сати цео базен ■

5. ПОПУНИТЕ МРЕЖУ!

6	7	4	6
5	6	4	8
4	5	8	6
8	5	7	3

6. ПОКУШАЈТЕ!
Саберите бројеве који формирају први и други ред, добићете њихов збир од бројева у трећем реду. Зато је ? = 6 и ? = 1 ■

7. ЖУРКА
Нека је x број девојчица. Тада Јасна познаје 7 + (x – 1), односно x + 6 дечака. Значи, на журци је 6 дечака више него девојчица, тј. x + (x + 6) = 20. Према томе, журци присуствује 7 девојчица и 13 дечака ■

8. ПОПУНИТЕ ПРАЗНА ПОЉА!

4	x	2	–	1	+	5	=	12
+		+		+		–		
5	x	4	–	2	+	1	=	19
x		–		x		+		
1	+	5	x	4	–	2	=	22
–		x		–		x		
2	–	1	+	5	x	4	=	24
=		=		=		=		
7		1		7		24		

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941);год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941;1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник (Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

ОПЕРСКИ АНАГРАМ
„Пикова дама”

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!
Дамаст (памучна тканина, остало су вунене тканине) ■

РЕБУС
Реке теку ка морима (рекет, Е, кука, МО, Рим, А) ■

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!
Волга (утиче у Каспијско језеро, остале се реке уливају у море) ■

УКРШТЕНИЦА
Паганини, в, виолина, ор, кракатост, пи, со, апел, ада, лале, а, композитор ■

ИСТОРИЈСКИ АНАГРАМ
Пирова победа

СКАНДИНАВКА
Јагода, бресква, АН, купина, трап, Бакуњин, трешња, У, опа, авион, Ач, киви, ат, Аретеј, вриска, нат, тул, Асам, Ла, РИ, орах ■

СЛАГАЉКА
Торино (Тирана, Лондон, Берлин, Софија, Милано, Трново) ■

АНАГРАМНА АДРЕСА
Велико Градиште

С. Б.

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

Ј	О	Д

П	А	М	Ћ	Е	Њ	Е

ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК **БРОЈ 2876**

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника” изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић
Заменик генералног директора Вернер Херић
Директор Матијас Вајмер
Главни и одговорни уредник Зефирино Граси
Издаје ПОЛИТИКА Магазини ДОО
Штампа ПОЛИТИКА АД
Графички уредник Горан Војиновић
Редакција Слободанка Делибашић, Јасна Лукић, Петар Милатовић, Мирјана Огњановић, Јова Радовановић, Весна Ракић, Весна Софреновић
Техничка редакција Бранислав Вукомановић, Зорица Милошевић, Јелена Попадић, Митра Тиљев
Секретаријат Зорица Филиповић
Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК” *Македонска 29, 11001 Београд, П. фах 124*
Телефони
секретаријат 330-1452; 330-1456
техничка редакција 330-1454
централа 3373-111
претплата 330-1617
Огласни сектор Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.
6 месеци 2.317,00 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-97096-91
Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK АД Београд је: 265-1100310005857-35
Претплату слати уз обавезну назнаку: *ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”.*
Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом*: I група – Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка: 126 EUR. III група – Америка – Аустралија: 132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR
(или противвредност осталих валута) за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM MAIN DE: DEUTDEFF
Korisnička banka: 100 9363029 0000
RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd
SWIFT CODE: RZBSRSBG
Korisnik: RS35265100000002543779
POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II DRESDNER BANK AG Frankfurt am Main, Germany SWIFT CODE: DRESDEFF
Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA AD, Beograd, Sv. Save 14
Serbia
SWIFT - BIC: KOBBRSBGXXX
Korisnik: RS35205002000984500033
POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd
Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:
Претплата на лист Забавник
Копију уплате и адресу послати на:
ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines – 11000 Београд,
Булевар деспота Стефана 24/I,
Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА
РАФАЛ ОЛБИНСКИ

7010

mt:s telenor

pošalji SMS da dobiješ MMS

P MELODIJE

POLIFONE MELODIJE,Ako želiš polifonu melodiju po rednim brojem 40026 kucaj P 40026 i pošalji na 7010. Cena **50d** (064/065), **35din** (063/062)

NOVO MP3 NOVO

Ako želiš MP3 pod brojem 6001 samo ukucaj MP3 6001 i pošalji na 7010. Cena **90d** (064/065), **35d** (063/062)

6152 Mary J Blige ft. U2 - One day
6151 Justin Timberlake - Sexy back
6150 Christina Aguilera - Aint no other man
6149 Beyonce ft. JayZ - Deja Vu
6148 50 cent ft. Olivia - Best friend
6138 Pussycat Dolls & B. Rhymes - Dont Cha
6136 Black Eyed Peas - My Humps
6073 Nikola Roković - Oprosti mojoj mladosti
6111 Metallica – Nothing Else Matters
6090 Lordi - Hard Rock Hallelujah (Finland)
6076 50 cent - Candy shop
6055 Ivkova Slava - Nesanica
6134 Himna Partizana - Volim Parizan
6077 Crazy Frog - Axel F
6069 Ana Nikolić - Romale romali
6020 Shakira - La tortura
6104 Sting - Desert Rose
6060 Madonna - Sorry
6052 Funky G - U tvojim kolima
6001 Ceca - Pazi s kime spavaš
6116 Otpisani – Trubači
6118 Prijatelji - Tema iz serije
6079 Željko Joksimović - Michelle
6078 Hari Mata Hari - Lejla
6133 Inspektor Blaža - Pune tribine navijača
6139 Us5 - Maria
6070 Flamingosi & Luis - Ludi letnji ples
6046 Elma - Gradske priče
6087 Ljuba Aličić - Vrati se na mesto zločina
6007 OZone - Dragostea Din Tei
6062 Dragana Mirković - Luče moje
6059 Seka Aleksić - Iskoristi moje mane
6099 Santana - Maria Maria
6072 Nikola Roković - Ja sam tvoj i kad...
6100 Srbija - Navijačko skandiranje
6025 Ceca - Neodoljiv
6040 Silvana Armenulić - Šta će mi zivot
6083 Amadeus - 100%
6091 Boze pravde - Himna (instumental)
6068 Severina - Stikla
6137 Iron Maiden - Number of the Beast
6106 Under the Sea - Dizni
6147 Trubni znak za povečerje
6082 Amadeus - Lažu te
6091 Boze pravde - Himna (instumental)
6068 Severina - Stikla
6137 Iron Maiden - Number of the Beast
6106 Under the Sea - Dizni
6147 Trubni znak za povečerje
6082 Amadeus - Lažu te
6054 Jovana Pajic - BMW
6057 Madonna - Hung Up
6135 Ac Dc - Highway to Hell
6086 Ljuba Aličić - Polako ali sigurno
6145 Tamo daleko - Instrumental
6110 Linkin Park & Jay Z - Numb Encore

HITOVI NARODNE MUZIKE

mp 56612 DJ Krmak - Šumaher
mp 56670 Dragana Mirković - Kroz šljivike i livade
mp 55345 Saša Matić - Neke ptice nikad ne polete
mp 55038 Ceca - Pazi s kim spavaš
mp 55595 Novica Zdravković - Splavovi
mp 55443 Halid Bešlić - Prvi poljubac
mp 55114 Halid Bešlić – Neću, neću dijamante
mp 55800 Srdjan M – Tebi moja mazo
mp 55249 Medeni Mesec - Uz Moravu vetar duva
mp 56173 Sinan Sakić - Lepa do bola
mp 56213 Elma - Gradske priče
mp 56252 Saša Matić - Ko te ljubi ovih dana
mp 56542 Tanja Savić – Tako mlada
mp 56992 Seka Aleksić - Iskoristi moje mane
mp 55023 Sako Polumenta - Dišem
mp 55057 Novica Zdravković – Ambis mog života
mp 55798 Lepa Brena - Mile voli disko
mp 55359 Aco Pejović - Taxi
mp 55381 Indira i Alen - Lopov
mp 56991 Nedeljko Bajić Baja - Mini Suknja
mp 56702 Sejo Kalač - Ala ala
mp 56923 Mile Kitić - Šampanjac
mp 56150 Darko Filipović - Ona, ona
mp 56472 Tina - Bunda od nerca
mp 56271 Nemanja Nikolić - Bebo moja
mp 56273 Ljuba Aličić - Polako ali sigurno
mp 56381 Slavica Ćukteraš - Prevari me
mp 56863 Dragana Mirković - Luče moje
mp 55159 Aco Pejović – Opušteno
mp 56772 Seka Aleksić - Dodji i uzmi me
mp 55100 Ceca - Bruka
mp 56153 Jovana Pajic - BMW
mp 56522 Nedeljko Bajić Baja - Oficir s'ruzom
mp 56743 Milica Todorović - Uporedi me
mp 56073 Nikola Roković - Oprosti mojoj mladosti
mp 56953 Sako Polumenta - Dočekajmo jutro...
mp 56602 Sejo Kalač - A ja sam te volio

EKSTRA HITOVI

mp 56342 Sundjer Bob - Tema iz crtanog filma
mp 55610 Crvena Zvezda - Himna
mp 55828 Pink Panter – Tema iz filma
mp 55921 Otpisani - Tema iz serije
mp 56151 Liga Sampiona
mp 55510 Partizan - Himna
mp 55993 Kum - Tema iz filma
mp 55097 Under The Sea – Dizni
mp 56380 Star Wars - The Imperial March
mp 55110 Užičko kolo
mp 56491 Top Gun - Tema iz filma
mp 55470 Bože pravde - Himna
mp 55816 Sex i grad - Muzika iz serije
mp 55131 Noć veštica - Tema iz filma
mp 56100 Goran Bregović – Kalašnikov
mp 55248 Nacionalna klasa – Tema iz filma
mp 55370 Djurdjevdan

HITOVI ZABAVNE MUZIKE

mp 56643 Ana Nikolić - Romale Romali
mp 56543 Flamingosi - Ludi letnji ples
mp 56033 Sergej Ćetković - Prokleta bila
mp 55322 Van Gogh – Neko te ima
mp 55317 Željko Joksimović - Lane moje
mp 56222 Djordje Balašević - Ringišpil
mp 56413 Željko Joksimović - Mišel
mp 56111 Azra - Balkan
mp 56473 Luna - Šećeru
mp 56752 Djogani - Čekaj me kod kolima
mp 55840 Bajaga i instruktori - Moji su drugovi
mp 55048 Dino Merlin i Željko Joksimović - Supermen
mp 56401 Nataša Bekvalac - Nikotin
mp 55719 Trjana Dapčević - Zemlja mojih snova
mp 56351 Ekv - Par godina
mp 55682 Željko Samardžić – 9000 metara
mp 56352 T. Dapčević - Sve je isto samo njega nema
mp 56572 Djogani - Oženi me
mp 56372 Flamingosi - Ljubav
mp 56392 Flamingosi – Obala
mp 56691 Dado Polumenta - Ana i Marija
mp 56121 Goca Trzan - Bumerang

SVETSKI HITOVI

mp 56471 50 Cent Ft Olivia - Candy Shop
mp 56062 Crazy Frog - Axel F
mp 56243 Pussycat dolls - Dont cha
mp 56613 Black Eyed Peas - My Humps
mp 56892 Metallica - Nothing Else Matters
mp 56492 HIM - Wings Of A Butterfly
mp 56082 Arash - Boro Boro
mp 56832 Shakira - La Tortura
mp 56553 Sting - Desert rose
mp 56320 Ac/Dc - Highway To Hell
mp 56453 Santana - Maria, maria
mp 56603 Bob Sindair - Love Generation
mp 56771 Iron Maiden - The number of the beast
mp 56103 US 5 - Maria
mp 56162 Daddy Yankee - Gasolina
mp 56703 Madonna - Hung up
mp 56812 Linkin Park & Jay-Z - Numb-Encore
mp 56723 The Doors - Break on through
mp 56442 Elena Paparizou - My number one
mp 56661 Prodigy - Smack My Bitch Up
mp 56143 Madonna – Sorry
mp 56942 Global Deejays - The sound of San Francisco
mp 56933 Coolio - Gangstas paradise
mp 56443 Tatu - All about us
mp 56332 Pobednik EUROSONG 2005 Grčka
mp 56861 Gwen Stefani - Rich Girl
mp 56503 50 Cent - Window Shopper
mp 56363 The Prodigy - Out of space
mp 55518 Ruslana – Wilde Dance (Ukraina 2004)
mp 56782 Rihanna - Pon De Replay
mp 55348 Prodigy - No good
mp 56633 Hi tack - say, say, say

MONOFONE MELODIJE Bez obzira Čije si mreže korisnik, a želiš melodiju pod brojem 40590, i imaš telefon NOKIA ukucaj MN 40590, ALCATEL-MA 40590, SONY ERICSSON-ME 40590, MOTOROLA-MM 40590, SAMSUNG-MSS 40590, SIEMENS-MS 40590, i za ostale EMS telefone-ME 40590 i pošalji na 7010. Cena **40din** (064/065), **35din** (063/062)

a REAL AUDIO

Ako želiš audio zvuk pod brojem 5011 samo ukucaj A 5011 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35din** (063/062)

5001 - Idiote (Maratonci)
5002 - Gospodo (Maratonci)
5003 - Centrala (Balkanski špijun)
5004 - Crna ovco (Varljivo leto 68)
5005 - PantiČu... (Tesna koža)
5006 - Autobus (Ko to tamo peva)
5007 - Volan (Maratonci)
5008 - CveČe (Radovan III)
5009 - Djenka (Maratonci)
5010 - Idol (Mi nismo andjeli)
5011 - Iz fundamenta (Radovan III)
5012 - Pirgava (Lepa sela lepo gore)
5013 - Jeo sam... (Balkanski špijun)
5014 - Kume (Maratonci)
5015 - Malo je (Varljivo leto 68)
5016 - NeČe moCi (Maratonci)
5017 - Posao (Maratonci)
5018 - Puška (Ko to tamo peva)
5019 - gosn.RajkoviĆ (Maratonci)
5020 - Pogrešan broj (Balkanski špijun)
5021 - Markes... (Mi nismo andjeli)
5022 - Robija (Maratonci)
5023 - Šta piju p... (Radovan III)
5024 - Vuruna (Maratonci)
5025 - Azbuka (Radovan III)
5026 - Bunar (Maratonci)
5027 - čvrsta ruka (Varljivo leto 68)
5028 - Ti da Čutiš (Maratonci)
5029 - Dan bezbednosti (Balkanski špijun)
5031 - Dresura (Varljivo leto 68)

G JAVA IGRICE

Ako želiš igricu pod brojem 3031 jednostavno ukucaj G 3031 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35d** (063/062)

V KOLOR ANIMACIJE

Ako želiš animaciju pod brojem 6002 samo ukucaj V 6002 i pošalji na 7010. Cena **50d** (064/065), **35d** (063/062)

C IZABERITE SLIKU U BOJI

Ako želiš kolornu sliku pod brojem 4221, bez obzira na model telefona samo ukucaj C 4221 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35din** (063/062)

G IZABERITE JAVA IGRICU

SAMO ZA 064/065

Ako želiš igricu pod brojem 3031 jednostavno ukucaj G 3031 i pošalji na 7010. Cena **150d** (064/065).

0900/555-888

preko ovog fiksnog broja možete naručiti polifone melodije, kolorne slike i igrice

CENA POZIVA NA 0900 JE 50 din. +PDV

bez obzira na dužinu trajanja poziva

iTV MULTIMEDIA Morate imati podešen i ativiran GPRS na svom telefonu. Svi korisnici čiji aparat podržava GPRS, mogu ga aktivirati pozivom CALL CENTRA na brojeve 789 (064 mreža) i 9863 (063 mreža). Nakon što aktivirate GPRS potrebno je samo da okrenete 0900/555-888 i pratite uputstva govornog aparata. Sve cene su bez PDV-a (18%).

PODRŽANI MODELI: Polifone melodije,kolor slike, real audio: NOKIA svi modeli sa kolor ekranima; SIEMENS SX1, ST55, ST60, A60, C55, C65, CX65, C6V, C60, M55, M65, MC60, S55, S65, SL55, S57C, SL65; SONY ERICSSON P800, P900, K700i, K500i, F500i, S700i, T610, T630, T300, T310, Z600, Z1010; ALCATEL ONE TOUCH 531, ONE TOUCH 535, ONE TOUCH 735, ONE TOUCH 525, ONE TOUCH 332; MOTOROLA V300, V400, V500, V600, V620, T720, A835, C385, C450, C550, C650, V180, V220, V525M, E365; SAMSUNG E105, E700, E710, E715, X600, X100, C100, S500, S600, E100, E800, E820, S500, X100A, X600A, C100, C100G, D410, D410C, D415, E105, E300, E310, E600, E608, E710, E715, P100, P400, P510, P730, S100, S105, S200, S300, S300M, V200, V205, X430, X450; PANASONIC G50, G60, GAD87, X300, X66, X68, X70; QCI-31; SAGEM myV-65, myX-5m, myX-6, myX3-2, myX5-2; SHARP TM100, GX10, GX10i, GX15, GX20, GX30

94372

РЕКАО ЈЕ ОНОРЕ ДЕ БАЛЗАК

(1799–1850)

ЈЕДНАКОСТ ЈЕ МОЖДА ПРАВЕДНА, АЛИ НИКО НА СВЕТУ НЕЋЕ МОЋИ ДА ЈЕ ПРЕТВОРИ У ЧИЊЕНИЦУ.

НИКО НЕ ВОЛИ ЖЕНУ ЗАТО ШТО ЈЕ ЛЕПА ИЛИ РУЖНА, ГЛУПА ИЛИ ПАМЕТНА. ВОЛИМО ИХ ЗАТО ШТО ИХ ВОЛИМО.

ЉУБАВНИК НЕПРЕКИДНО МИСЛИ НА СВОЈУ ДРАГУ, А ТЕК ОНДА НА СЕБЕ: КОД МУЖЕВА ЈЕ ОБРНУТО.

СКРОМНОСТ ЈЕ САВЕСТ ТЕЛА.

КАД НАС ЖЕНЕ ВОЛЕ, ОНЕ НАМ СВЕ ОПРАШТАЈУ, ПА ЧАК И ЗЛОДЕЛА. КАД НАС НЕ ВОЛЕ, НЕ ОБРАЋАЈУ ПАЖЊУ ЧАК НИ НА НАШЕ ВРЛИНЕ.

ПРАВА МАЈКА НИКАДА НИЈЕ БЕСПОСЛЕНА.

ЉУБАВ ЈЕ ПОЕЗИЈА ЧУЛА.

ЖЕНА ПОЗНАЈЕ ЛИЦЕ СВОГ ЧОВЕКА КАО ШТО МОРНАР ПОЗНАЈЕ МОРЕ.

НИЈЕДАН ЧОВЕК НЕ БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ ОЖЕНИ ДОК НЕ ПРОУЧИ АНАТОМИЈУ И СЕЦИРА БАР ЈЕДНУ ЖЕНУ.

ИЗА СВАКОГ ВЕЛИКОГ БОГАТСТВА КРИЈЕ СЕ ВЕЛИКО ЗЛОДЕЛО.

ЉУБАВ ЈЕ ИГРА У КОЈОЈ ЈЕДАН УВЕК ВАРА.

ЉУБАВНИК УЧИ УДАТУ ЖЕНУ СВЕМУ ШТО ЈЕ МУЖ ОД ЊЕ КРИО.

ГАРФИЛД

GARFIELD GARFIELD GARFIELD GARFIELD

BY JIM DAVIS

© 1993 United Feature Syndicate, Inc.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
23. 3. 2007.